

**Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków
w Łodzi**

**GMINNY
PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA I GMINY
KROŚNIEWICE**

Opracował zespół w składzie:

mgr inż. arch. Jolanta Welc Jędrzejewska
mgr Agnieszka Lorenc Karczewska
dr Włodzimierz Witkowski

Dyrektor Regionalnego Ośrodka Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
mgr inż. arch. Paweł Filipowicz

Czerwiec 2007 r.

Spis treści:

1. Wstęp.....	3
1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice.....	4
1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	4
2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego.....	6
2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa:.....	6
2.1.1. Strategią rozwoju województwa łódzkiego.....	6
2.1.2. Planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.....	7
2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z wojewódzkim programem opieki nad zabytkami w województwie łódzkim.....	9
2.3. Tezy krajowego programu ochrony zabytków.....	12
2.4. Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków.....	13
2.5. Krajowe uwarunkowania formalno-prawne i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury.....	16
3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Krośniewice.....	21
3.1. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych.....	23
3.2. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy.....	25
3.3. Zabytki ruchome.....	28
3.4. Zasoby muzealne.....	29
3.5. Krajobraz kulturowy.....	29
3.6. Zabytki archeologiczne.....	30
3.7. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego.....	31
3.7.1. - Zabytków nieruchomych.....	31
3.7.2. - Wynikające ze strategii rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.....	33
3.7.3. - Wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta.....	36
3.7.4. - Wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta.....	39
3.7.5. - Wynikające ze strategii rozwoju turystyki dla gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego.....	40
4. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami.....	44
5. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	48
6. Podział na obszary, projekty zadania.....	49
7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.....	50
8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	53
9. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami.....	56
9.1. Środki prywatne.....	57
9.2. Środki publiczne.....	57
9.2.1. Fundusze publiczne, krajowe.....	58
9.2.2. Możliwości pozyskania i analizy dostępności źródeł finansowania inwestycji z funduszy Unii Europejskiej w latach 2007 – 2013.....	65
10. Załączniki graficzne	

1. Wstęp

Krośniewice - miasto i gmina - administracyjnie położone są w województwie łódzkim, w powiecie kutnowskim. Obszar gminy Krośniewice położony jest w północno-zachodniej części powiatu i graniczy od północy z gminami Dąbrowice i Nowe Ostrowy, od wschodu z gminą Kutno, od południa z gminą Daszyna, od zachodu z gminą Chodów (województwo wielkopolskie).

Miasto i gmina Krośniewice leżą (wg podziału T. Trampiera) w IV Krainie Mazowiecko-Podlaskiej, Dzielnicy Równiny Warszawsko-Kutnowskiej (IV.3) i Mezonejonu Równiny Kutnowsko-Błońskiej. Na obszar gminy wnika, biegnący przez Łódź i Łęczycę w kierunku Krośniewic, dział wodny rozgraniczający dorzecza Wisły i Odry. Teren gminy ma ukształtowanie równinnej wysoczyzny.

Na terenie gminy krzyżują się drogi międzynarodowe: E-30 z Warszawy do Poznania i E-75 z Łodzi do Gdańska. Siedziba gminy – miasto Krośniewice oddalona jest od siedziby powiatu, miasta Kutno, o około 12 km.

Zasób kulturowy gminy jest urozmaicony.

Dominującą rolę w krajobrazie gminy odgrywają struktury przestrzenne, których głównymi elementami są obiekty i zespoły zabudowy tradycyjnej, w tym zabytkowe, nadające terenowi gminy indywidualne piętno, wyróżniające ją z otoczenia.

Miasto Krośniewice powstało w początkach XIV wieku, lecz pierwsze pisemne o nim przekazy pochodzą z lat 1387 – 1388.

Świadectwem rolniczego charakteru gospodarki gminy są sąsiadujące miastem liczne wsie – historyczne siedziby majątków ziemskich, których pozostałością są chronione prawem zespoły dworsko – parkowe z zabudową folwarczną w Głaznowie (pierwsza wzmianka z 1390 r.¹), Głogowej (pierwsza wzmianka z 1391 r.²), Jankowicach (pierwsza wzmianka z 1387 r.³), Miłonicach (pierwsza wzmianka w 1357 r.⁴), Skłótach (pierwsza wzmianka w 1391 r.⁵) i Witowie (pierwsza wzmianka w 1386 r.⁶).

Przez teren gminy przebiega zabytkowa kolejka wąskotorowa, będąca południowo-wschodnią częścią sieci Kolei Wąskotorowych Kujawskich, łączącą jej obszar z terenami gmin Daszyna i Łęczycyca.

Gminny program opieki nad zabytkami, stanowiący instrument koordynacyjny wdrażania gminnych polityk przestrzennych, powinien przyczynić się do istotnej poprawy stanu zasobów gminnego dziedzictwa kulturowego poprzez określenie działań edukacyjnych, organizacyjnych i finansowych oraz upowszechnienie w świadomości społeczeństwa gminy potrzeb i zasad ochrony środowiska kulturowego.

¹ S. Zajączkowski, S. Zajączkowski „Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku. Łódź 1966

² jw.

³ jw.

⁴ jw.

⁵ Jw.

⁶ Jw.

1.1. Cel opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Opracowanie gminnego programu opieki nad zabytkami ma na celu poprawę stanu zachowania środowiska kulturowego gminy. Środkiem do tego prowadzącym jest między innymi określenie w programie zasad dotyczących finansowania i organizacji działań ochronnych wobec środowiska kulturowego oraz działań organizacyjnych, edukacyjnych i wychowawczych wobec lokalnej społeczności. Spodziewanym efektem będzie, poza poprawą stanu środowiska kulturowego, stworzenie dla rozwoju gospodarczego gminy atrakcyjnego, markowego produktu turystycznego wykorzystującego dobra kultury, rozwój przedsiębiorczości oraz uwrażliwienie mieszkańców gminy na potrzeby związane z utrzymaniem i ochroną środowiska kulturowego.

Art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568) stanowi, że w krajowym programie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami określa się w szczególności cele i kierunki działań oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji. Przez analogię podobny zakres przyjęto dla opracowania sporządzanego dla gminy.

Ustawowe cele opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami określone zostały w art. 87 ust.2 w/w ustawy. W myśl tego przepisu gminny program opieki nad zabytkami ma na celu w szczególności:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju,
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej,
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania,
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego,
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami,
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków,
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

1.2. Podstawa prawna opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Podstawę prawną opracowania gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice stanowią:

1. Rozstrzygnięcia ustawowe:

- Art. 7 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142 poz.1591 z późniejszymi zmianami), stwierdzające, że „Zaspakajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty należy do zadań własnych gminy.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

W szczególności zadania własne obejmują sprawy (...) kultury, w tym (...) ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.”

- Art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 163 poz. 1568).

Artykuł ten stanowi, że:

- wójt sporządza na okres 4 lat gminny program opieki nad zabytkami.
- gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje rada gminy po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków
- gminny program opieki nad zabytkami ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym
- z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami wójt sporządza co 2 lata sprawozdanie, które przedstawia radzie gminy.

2. Gminna ewidencja zabytków dla gminy Krośniewice wykonana przez Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi w grudniu 2006 r.

3. Umowa z dnia 26 czerwca 2006 r. nr KOBiDZ/W/45/2006 zlecająca Regionalnemu Ośrodkowi Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi wykonanie m.in. gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice.

2. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa kulturowego gminy Krośniewice

2.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice z opracowaniami wykonanymi na poziomie województwa

2.1.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice ze strategią rozwoju województwa łódzkiego.

W strategii rozwoju województwa łódzkiego⁷ główny cel rozwoju województwa – misja została zdefiniowana następująco:

**Podniesienie atrakcyjności województwa łódzkiego
w strukturze regionalnej Polski i Europy
jako regionu sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce
przy dążeniu do budowy wewnętrznej spójności
i zachowaniu różnorodności jego miejsc.**

Kierunki działań określone dla realizacji tak sformułowanej misji rozwoju województwa łódzkiego zawierają w sobie elementy ochrony i opieki nad zabytkami. Strategia zakłada:

- wykorzystanie walorów turystycznych i kulturalnych do promocji regionu,
- rewitalizację terenów miejskich i przemysłowych,
- zachowanie cennych wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych regionu,
- wspieranie samorządów lokalnych chroniących przestrzeń jako dobro publiczne, zachowując jej walory estetyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne,
- objęcie systemową ochroną prawną terenów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych,
- wspieranie oraz inicjowanie działań na rzecz przywracania, ochrony i kultywowania historycznych wartości regionu,
- kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji metropolii łódzkiej oraz ośrodków tożsamości regionalnej,
- pobudzanie, kształtowanie i wzmacnianie kulturotwórczej funkcji ośrodków osadniczych,
- opracowanie zasad i programów ochrony środowiska kulturowego,
- rewaloryzację historycznych układów urbanistycznych oraz obiektów zabytkowych wraz z ich otoczeniem i ochroną ekspozycji, w tym zagospodarowanie obiektów związanych z historią regionu na cele kulturalne.

W działaniach określanych w strategii, dotyczących ochrony obiektów i obszarów zabytkowych, wymieniono opracowanie zasad i programów ochrony środowiska kulturowego.

⁷ Zatwierdzona Uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr LI/865/2006 z dnia 31 stycznia 2006 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Spodziewane dla opieki nad zabytkami gminy Krośniewice rezultaty tak ukierunkowanych działań to:

- osiągnięcie społecznej akceptacji i świadomości wagi spraw związanych z ochroną środowiska kulturowego
- poprawa warunków zamieszkania i estetyki przestrzeni centrum miasta Krośniewice (rewitalizacja)
- wzmocnienie identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania („małą ojczyzną”)
- promocja i rozwój urozmaiconego markowego produktu turystycznego
- znalezienie współinwestorów zainteresowanych rewitalizacją obiektów i obszarów zabytkowych
- wykorzystanie atrakcyjnego pod względem krajobrazowym i przyrodniczym otoczenia gminy dla jej rozwoju gospodarczego.

2.1.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami dla gminy Krośniewice z planem zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego⁸ główne cele polityki przestrzennej województwa formułuje jak niżej:

- 1. Kształtowanie mechanizmów generujących efektywny rozwój województwa w dostosowaniu do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań i zasobów**
- 2. Stała poprawa standardu cywilizacyjnego społeczeństwa poprzez przeciwdziałanie procesom peryferyzacji i marginalizacji**
- 3. Przeciwdziałanie tendencjom degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz kształtowanie ładu przestrzennego i ekologicznego**
- 4. Stworzenie regionu zintegrowanego, posiadającego własną tożsamość kulturową.**

Dla ochrony i kształtowania środowiska kulturowego plan przyjmuje zasadę prowadzenia działań mających na celu wykluczenie możliwości dokonywania niekontrolowanych przemian krajobrazu kulturowego, a jako priorytetowe przyjmuje działania zapewniające ład i harmonię w przestrzeni. Zakłada się, że działania te prowadzone będą w różnych skalach – od krajobrazu całego województwa, poprzez zespoły urbanistyczne, ruralistyczne i krajobrazy otwarte, do pojedynczego dzieła architektury, techniki czy obiektu przyrodniczego.

Plan uznaje, że ochrona dóbr kultury (materialnych i niematerialnych) jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego powinno generować rozwój innych dziedzin życia regionu (osadnictwo, turystykę i rekreację, leśnictwo i rolnictwo). Obiekty kultury materialnej winny być wykorzystane i użytkowane z zapewnieniem opieki konserwatorskiej, rewaloryzacji i nadaniem im odpowiednich funkcji użytkowych.

⁸ Zatwierdzony uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego Nr XLV/524/2002 z dnia 9 lipca 2002 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

W planie przyjęto, że ściślejszej ochronie konserwatorskiej powinny podlegać tereny, na których zachowały się zespoły przestrzenne wpisane do rejestru zabytków. Celem wyznaczenia wspomnianych stref ochrony konserwatorskiej jest zachowanie historycznego charakteru tych terenów oraz zapewnienie im ochrony i rewaloryzacji. Na obszarze województwa łódzkiego strefy takie obejmują głównie centra historycznych miast i wsi. Przy tym działania ochronne plan rozumie jako całokształt poczynań organizacyjnych i gospodarczych na rzecz przywrócenia i utrwalenia ich historycznych walorów, nadania im współczesnej treści, jak również ich funkcjonalnej i kompozycyjnej integracji z całością organizmów miejskich i wiejskich.

Plan stwierdza, że ochrona dziedzictwa kulturowego i zachowanie go dla przyszłych pokoleń jest zadaniem najwyższej wagi w planowaniu przestrzennym.

Kierunki zagospodarowania przestrzennego dla zachowania i ochrony walorów środowiska kulturowego sprecyzowano jak niżej:

1. Ochrona obszarów o unikatowych i najwyższych wartościach kulturowych poprzez objęcie ich ochroną prawną i ustanowienie instrumentarium kształtowania krajobrazu kulturowego
2. Działania rewaloryzacyjne w historycznych centrach miast i wsi posiadających najwyższy walor zabytkowy, z czytelnym układem komponowanym
3. Ochrona historycznych obszarów rozwoju przemysłu, stanowiących wartościowe relikty epoki pierwszego uprzemysłowienia
4. Ochrona i rewaloryzacja zabytkowych układów zieleni
5. Ochrona dolin rzecznych
6. Wyznaczanie tras szlaków turystycznych z uwzględnieniem najwybitniejszych zespołów zabytkowych województwa
7. Ochrona materialnych i niematerialnych przejawów tradycji kultury ludowej
8. Ochrona stanowisk archeologicznych
9. Ochrona miejsc pamięci narodowej i świadectw przeszłości historycznej
10. Eksponowanie indywidualnych cech środowiska kulturowego województwa łódzkiego
11. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza zabytkowe układy urbanistyczne, w tym w Krośniewicach.
12. Traktowanie celu ochrony środowiska kulturowego jako przesłanki polityk przestrzennych formułowanych na poziomie gmin

Plan zakłada, że dla ochrony dziedzictwa kulturowego, jak również kształtowania harmonijnego krajobrazu kulturowego, niezbędne jest opracowanie kompleksowego „Programu ochrony środowiska kulturowego województwa łódzkiego” opartego na studiach krajobrazowo-przestrzennych, uwzględniającego specyfikę poszczególnych regionów kulturowych. Równoległe z opracowaniami planistycznymi niezbędne jest prowadzenie działań uświadamiających mieszkańcom województwa nadrzędność wartości tradycji w kształtowaniu najbliższego środowiska zamieszkania, ułatwiającej im identyfikację ze swoją małą ojczyzną.

Spodziewane dla opieki nad zabytkami gminy Krośniewice rezultaty tak ukierunkowanych działań to:

- dostępność gminy dla potencjalnych inwestorów w związku z jej korzystnym położeniem w stosunku do projektowanej układu komunikacyjnego województwa

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- uwzględnienie w rozwoju obszaru województwa zróżnicowanych (lokalnych) uwarunkowań przestrzennych oraz zasobów
- przeciwdziałanie degradacji środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy
- ochrona prawna obszarów i obiektów zabytkowych
- rewaloryzacja historycznego centrum miasta Krośniewice
- ochrona i rewaloryzacja parków i cmentarzy
- eksponowanie walorów kulturowych gminy w połączeniu z walorami krajobrazowymi sąsiadujących obszarów
- ochrona stanowisk archeologicznych
- wyprowadzenie ruchu tranzytowego z historycznego centrum miasta Krośniewice.

2.2. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z wojewódzkim programem opieki nad zabytkami w województwie łódzkim

Wojewódzki program opieki nad zabytkami sporządzany jest co 4 lata przez zarząd województwa. Program wykonany z uwzględnieniem celów analogicznych, jak i w programie gminnym, przyjmowany jest do realizacji przez sejmik wojewódzki po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami zarząd województwa co 2 lata sporządza sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami, przedstawiane sejmikowi województwa.

Jednocześnie sprawozdanie takie jest przekazywane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i właściwemu wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowywaniu, aktualizacji i realizacji krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Będący obecnie w trakcie opracowywania „Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim” jako misję programu określa:

**Kreowanie i promocję
różnorodności walorów dziedzictwa kulturowego
i spuścizny dziejowej regionu
jako podstawy kształtowania tożsamości województwa łódzkiego
– jedność wielokulturowa regionu.**

Głównym celem strategicznym programu jest:

- likwidacja bądź minimalizacja zagrożeń środowiska kulturowego: krajobrazu kulturowego, historycznych układów przestrzennych, zabytków nieruchomych i ruchomych, zabytków archeologicznych oraz zasobów niematerialnych.

Tak sprecyzowany cel strategiczny będzie wymagał ścisłej współpracy i zaangażowania działających na terenie województwa jednostek samorządowych wszystkich szczebli, instytucji rządowych odpowiedzialnych za ochronę zabytków, jednostek kulturalnych, naukowych i oświatowych, instytucji i organizacji pozarządowych oraz użytkowników i właścicieli obiektów zabytkowych. Pozwoli to na:

- podjęcie zintegrowanych, systemowych działań zmierzających do zahamowania postępującej degradacji środowiska kulturowego,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- koordynację kompleksowych działań konserwatorskich i rewaloryzacyjnych w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego,
- przywrócenie wartości i walorów obszarom i obiektom zabytkowym oraz ich wykorzystanie dla rozwoju turystyki i promocji podregionów kulturowych,
- kształtowanie poczucia odpowiedzialności za zasoby dziedzictwa kulturowego, zarówno władz samorządowych, jak i mieszkańców regionu,
- wzmocnienie więzi społeczności lokalnych poprzez wspólne działania na rzecz wzmocnienia tożsamości regionalnej oraz poprawy stanu dziedzictwa kulturowego i ładu przestrzennego,
- właściwe zdyskontowanie środków finansowych z wykorzystaniem funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

Podjęcie kompleksowych działań dotyczących wszystkich wymienionych elementów składających się na dziedzictwo kulturowe przyczyni się do powstania efektu synergii, co korzystnie wpłynie na efekty realizacji programu.

W programie wyznaczono 4 cele operacyjne, a dla ich realizacji priorytety i działania:

Cel operacyjny 1. Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego w powiązaniu z walorami środowiska przyrodniczego

Priorytet	Działanie
1. Racjonalne kształtowanie struktur przestrzennych z zachowaniem zasad rozwoju zrównoważonego	1. Utworzenie na terenie województwa spójnego systemu obszarów chronionych <hr/> 2. Ochrona i zachowanie tożsamości oraz różnorodności kulturowej i przyrodniczej regionu <hr/> 3. Tworzenie parków kulturowych
2. Świadome kształtowanie tożsamości regionalnej i ochrona zasobów niematerialnych województwa	1. Tworzenie i promocja skansenów <hr/> 2. Promocja działalności artystycznej, twórczości ludowej i ludowych produktów regionalnych oraz identyfikacja i promocja tradycyjnych form działalności gospodarczej.

Cel operacyjny 2. Zachowanie i ochrona historycznych miast i wsi regionu

Priorytet	Działanie
1. Przywrócenie wartości i walorów przestrzennych miast	1. Rewitalizacja układów urbanistycznych oraz ochrona obiektów zabytkowych „in situ” <hr/> 2. Rewaloryzacja miejskich terenów zieleni <hr/> 3. Rewitalizacja zdegradowanych terenów miejskich

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

2. Ochrona układów ruralistycznych	1. Rewitalizacja układów ruralistycznych oraz ochrona obiektów zabytkowych „in situ”
------------------------------------	--

Cel operacyjny 3. Zachowanie materialnych walorów regionalnego dziedzictwa kulturowego

Priorytet	Działanie
1. Ochrona zabytków nieruchomych	1. Wspieranie inicjatyw dotyczących uznania za pomnik historii 2. Prace konserwatorskie w obiektach zabytkowych
2. Ochrona zabytków archeologicznych	1. Identyfikacja obiektów archeologicznych na terenie województwa 2. Zwiększenie świadomości władz i społeczności lokalnych w zakresie konieczności ochrony zabytków archeologicznych
3. Ochrona zabytków ruchomych	1. Promocja oraz ochrona muzeów i ich zbiorów 2. Ochrona sztuki sakralnej

Cel operacyjny 4 Wykorzystanie zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych

Priorytet	Działanie
1. Zwiększenie dostępności obiektów zabytkowych	1. Adaptacja obiektów zabytkowych na cele turystyczne, kulturalne, edukacyjne i społeczne
2. Rozwój turystyki w obszarach cennych krajobrazowo	1. Zagospodarowanie i promocja szlaków turystycznych wytyczonych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego regionu
3. Wzrost świadomości mieszkańców regionu w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i opieki nad zabytkami	1. Edukacja mieszkańców w zakresie dziedzictwa kulturowego regionu

Spodziewane dla opieki nad zabytkami gminy Krośniewice rezultaty tak ukierunkowanych działań to:

- realizacja zasad partnerstwa publiczno-prywatnego przy rewaloryzacji i adaptacji zabytków do nowych funkcji
- wspieranie ochrony obiektów „in situ”
- wspieranie i promocja regionalnych form budownictwa
- wspieranie programów rewitalizacji obszarów wsi i miasta

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- eliminacja tranzytowych tras komunikacyjnych z historycznego centrum miasta Krośniewice
- umieszczenie obiektów i obszarów zabytkowych w elektronicznej bazie danych
- powstanie szlaków turystycznych w oparciu o zasoby dziedzictwa kulturowego gminy
- wspieranie rozwoju agroturystyki na bazie lokalnych atrakcji historycznych i kulturowych
- wspieranie wydawnictw dotyczących obiektów i obszarów zabytkowych na terenie gminy
- prowadzenie szkoleń i działań edukacyjnych dla dzieci i dorosłych mieszkańców gminy
- włączenie placówek naukowych oraz organizacji pozarządowych w działania na rzecz poprawy kondycji oraz upowszechniania wiadomości o środowisku kulturowym gminy
- ułatwienie dostępu do funduszy pomocowych Unii Europejskiej.

2.3. Tezy krajowego programu ochrony zabytków

Ochrona i konserwacja zabytków jest istotnym elementem polityki kulturalnej państwa. Dobra kultury, w tym zabytki są nie tylko materialnym śladem przeszłości, lecz także cennym elementem kultury, przyczyniającym się do kształtowania współczesnego, przyjaznego otoczenia człowieka.

Uznano, że w najbliższych latach zadaniem głównym polityki Państwa w dziedzinie ochrony zabytków jest stworzenie mechanizmów porządkujących tę sferę – dostosowujących ją do warunków gospodarki rynkowej zarówno w drodze korekt przepisów prawnych, jak i korekty kompetencji i zasad działań instytucji ochrony zabytków, aż po zmiany strategii i organizacji ochrony. Zmiany te powinny zapewnić pełną ochronę wypracowanego w kraju dorobku intelektualnego i praktyk odnoszących się do bezpośredniej ochrony zabytków przy równoczesnym wskazaniu możliwości i zakresu adaptacji w kraju zasad funkcjonowania ochrony zabytków w zjednoczonej Europie.

Opracowanie Krajowego Programu Ochrony Zabytków i Opieki nad Zabytkami” jest ustawowym obowiązkiem Ministra Kultury. Program określić ma cele i kierunki działań organów i jednostek administracji publicznej oraz zadania w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, warunki i sposób finansowania planowanych działań, a także harmonogram ich realizacji.

W trakcie prac nad programem przyjęto poniżej podane tezy⁹ dotyczące jego zakresu:

1. Uwarunkowania ochrony i opieki nad zabytkami, stan zabytków ruchomych i nieruchomych, pomniki historii i obiekty wpisane na listę światowego dziedzictwa.
2. Stan zabytków archeologicznych, stan zabytków techniki, stan służb konserwatorskich, stan opieki nad zabytkami, stan uregulowań prawnych.
3. Działania o charakterze systemowym: powiązanie ochrony zabytków z polityką ekologiczną, ochrony przyrody, polityką przestrzenną, celną i polityką bezpieczeństwa państwa.

⁹ Przyjęte przez Radę Ochrony Zabytków w dniach 25 i 26 marca 2005 r. i zatwierdzone przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

4. Wypracowanie strategii ochrony dziedzictwa kulturowego i wprowadzenie jej do polityk sektorowych.
5. System finansowania: stworzenie sprawnego systemu finansowania ochrony i opieki konserwatorskiej.
6. Dokumentowanie, monitorowanie i standaryzacja metod działania: dokumentowanie, monitorowanie, ujednoczenie metod działań profilaktycznych, konserwatorskich, restauratorskich i ochronnych.
7. Kształcenie i edukacja, kształcenie specjalistyczne, podyplomowe i system uznawalności wykształcenia, edukacja społeczeństwa, edukacja właścicieli i użytkowników.
8. Współpraca międzynarodowa: współpraca z instytucjami i organizacjami, współpraca z obszarze Europy Środkowej.

Uznano, że problematyka ochrony środowiska kulturowego powinna być rozpatrywana łącznie z problematyką ochrony środowiska przyrodniczego w opracowywaniu zasad ochrony środowiska, rozumianego jako suma wcześniej wymienionych – odpowiednio do powszechnych tendencji europejskich i światowych.

2.4. Strategiczne cele polityki państwa w sferze ochrony zabytków

W Narodowym Programie Kultury „Ochrona zabytków i dziedzictwa kulturowego na lata 2004 – 2013”, służącym wdrożeniu Narodowej Strategii Rozwoju Kultury¹⁰, określono filozofię działań wobec dziedzictwa kulturowego, wzbogacając go ekonomicznymi mechanizmami wzmacniającymi skuteczność ochrony dóbr kultury.

Uznano, że dziedzictwo kulturowe stanowi przedmiot ochrony i równocześnie potencjał, który powinien zostać wykorzystany dla rozwoju – tylko jego umiejętne włączenie do trwających przemian społeczno-gospodarczych daje gwarancje skutecznej ochrony. W krajach wysoko rozwiniętych ochrona dziedzictwa stała się ważnym instrumentem rozwoju regionalnego i wpływa na stały wzrost rynku pracy.

Ochrona dziedzictwa kulturowego powinna także oznaczać mądre zarządzanie zmieniającą się funkcją obiektów zabytkowych i zmieniającym się ich potencjałem oraz funkcjonować w drodze poszukiwania kompromisu pomiędzy koniecznością zachowania substancji zabytkowej a nieuchronnymi zmianami w uwarunkowaniach jej istnienia. Należy przy tym uznać fakt, że obecnie dziedzictwo kulturowe jest także produktem rynkowym.

Równocześnie niezbędne jest uwzględnianie kwestii tożsamości, indywidualnej tradycji i rodzimości poszczególnych kultur – da to gwarancję równouprawnienia zabytków, w tym np. dziedzictwa mniejszości narodowych i religijnych.

Potrzeba ochrony zabytków powoduje ograniczanie prawa własności ze względu na interes społeczny. Podporządkowując interes prywatny interesowi publicznemu państwo utworzy system pomocy kompensujący dodatkowe obowiązki nałożone na właścicieli zabytków.

Niezbędne jest przy tym dokonanie zmiany prawno-finansowych aspektów ochrony zabytków w kraju. Istniejący system ulg podatkowych powinien ulec rozszerzeniu. Konieczne jest utworzenie, na podobieństwo Funduszu Ochrony Środowiska, systemu ochrony zasobów kulturowych opartego o mechanizm Narodowego Funduszu Ochrony Zabytków.

W obecnie obowiązującej ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, zgodnie z konstytucyjnymi zasadami decentralizacji, zastosowano regułę przekazywania

¹⁰ Przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 21 września 2004 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

niektórych zadań ochrony dóbr kultury jednostkom samorządu terytorialnego, a w szczególności gminom.

Ustawowo zagwarantowany czynny udział służb konserwatorskich w konstruowaniu opracowań planistycznych wymaga rezerwowania środków finansowych w celu zapewnienia możliwości opracowywania różnorodnych specjalistycznych ekspertyz bezpośrednio przydatnych dla treści studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin.

Program uznaje za niezbędne także dokonanie zmian dotyczących usamodzielnienia służb konserwatorskich w województwach i podporządkowanie ich bezpośrednio Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Kulturowego. Doprowadzenie do takiej sytuacji powinno być jednym z celów strategicznych polityki państwa w zakresie ochrony zabytków w Polsce.

Omawiany dokument wśród najważniejszych celów strategicznych państwa w zakresie ochrony zabytków wymienia w pierwszej kolejności:

- przygotowanie skutecznego systemu prawno-finansowego wspierania ochrony i opieki nad zabytkami
- podjęcie prac nad kompleksowym systemem edukacji na rzecz dziedzictwa
- poszukiwanie instrumentów wzmacniających efekty działalności służby konserwatorskiej
- ograniczenie uznaniowości konserwatorów poprzez nałożenie na nich odpowiedzialności za niezgodne z prawem postępowanie.

W programie zwraca się uwagę na turystykę, która w dużym stopniu wykorzystuje środowisko kulturowe, zwłaszcza w miastach historycznych i stanowi dla tych obszarów i obiektów zarówno szansę jak i zagrożenie. Rozwój turystyki może stać się ważnym mechanizmem rozwoju wielu ośrodków i skutecznym instrumentem ochrony dziedzictwa kulturowego. Wymaga to jednak zintegrowanego podejścia do zagadnień ochronnych, funkcji miejskich i rynku. Turystyka jest obecnie postrzegana przez władze samorządowe jako jeden z istotnych czynników rozwoju ekonomicznego. Jednak trzeba mieć na względzie, że szybkość i selektywność konsumpcji turystycznej stanowi zasadnicze zagrożenie dla dziedzictwa kulturowego. Przy tym, w okresie globalizacji lokalność zyskuje na wartości i znaczeniu, również w wymiarze rynkowym.

Gwarancją skutecznej ochrony dziedzictwa kulturowego w systemie wolnorynkowym jest umiejętne powiązanie dziedzictwa ze sferą gospodarczą. Oznacza to konieczność znalezienia kompromisu pomiędzy kanonami ochrony a wymogami ekonomii – jedynie skuteczna strategia zarządzania umożliwia skuteczną ochronę zabytkowego obszaru.

Celem strategicznym Narodowego Programu Kultury „Ochrona Zabytków i Dziedzictwa Kulturowego” jest:

**Intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego,
w tym szczególnie kompleksowa poprawa stanu zabytków nieruchomych.**

Celami cząstkowymi programu są:

- poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne
- zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych
- promocja polskiego dziedzictwa kulturowego w Polsce i za granicą, w szczególności za pomocą narzędzi społeczeństwa informacyjnego
- rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego
- tworzenie warunków dla rozwoju i ochrony dziedzictwa kultury ludowej
- zabezpieczenie zabytków przed nielegalnym wywozem za granicę.

Cele programu będą realizowane w ramach 2 priorytetów i 5 działań:

Priorytet 1

Aktywne zarządzanie zasobem stanowiącym materialne dziedzictwo kulturowe

Działanie 1.1.

Wzmocnienie ośrodków dokumentacji zabytków oraz budowa nowoczesnych rozwiązań organizacyjno-finansowych w sferze ochrony zabytków.

Celami częściowymi Działania 1.1. są

1. poprawa warunków instytucjonalnych, prawnych i organizacyjnych w sferze dokumentacji i ochrony zabytków
2. zrównoważone „urynkowanie zabytków”
3. wykształcenie zachęt dla przedsiębiorców i osób fizycznych do inwestowania w zabytki

Działanie 1.2.

Kompleksowa rewaloryzacja zabytków i ich adaptacja na cele kulturalne, turystyczne, edukacyjne, rekreacyjne i inne cele społeczne.

W ramach działania formułowane będą projekty rewaloryzacji zabytków i ich adaptacji na cele społeczne. Projekty te muszą posiadać znaczący ekonomiczny wpływ na rozwój regionalny, w tym szczególnie przyczyniać się do wzrostu dochodu i zwiększać ilość miejsc pracy. Program wymienia projekty:

1. Program „Polskie regiony w europejskiej przestrzeni kulturowej”, którego głównym celem jest przygotowanie potencjalnych wnioskodawców do opracowania kompleksowych projektów do funduszy strukturalnych.

2. Program: „Promesa Ministra Kultury”, którego celem jest dofinansowanie wkładu własnego beneficjentów do projektów realizowanych w ramach funduszy strukturalnych i innych funduszy europejskich.

Działanie 1.3.

Zwiększenie roli zabytków w rozwoju turystyki i przedsiębiorczości poprzez tworzenie zintegrowanych narodowych produktów turystycznych

Działanie będzie realizowane poprzez programowanie i wdrażanie kompleksowych programów dotyczących markowych produktów turystyki kulturowej w Polsce w latach 2004-2013:

1. Program Narodowy Produkt Turystyczny Miasta Stołecznego Warszawa „Trakt królewski”, którego celami jest umocnienie tożsamości narodowej i zachowanie dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń oraz zwiększenie atrakcyjności Warszawy i konkurencyjności regionu na europejskim rynku turystyki kulturowej

2. Program „Fryderyk Chopin 2010” mający na celu stworzenie właściwych warunków dla przywrócenia Polsce właściwej, pierwszoplanowej roli w dziedzinie

kultywowania i ochrony dziedzictwa Fryderyka Chopina – postaci symbolizującej w oczach społeczności międzynarodowej szczytowe osiągnięcia kultury europejskiej.

Priorytet 2

Edukacja i administracja na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego

Działanie 2.1.

Rozwój zasobów ludzkich oraz podnoszenie świadomości społecznej w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego

Działanie będzie realizowane poprzez:

- podnoszenie wykształcenia kadr zatrudnionych w sferze ochrony dziedzictwa kulturowego
- podnoszenie zainteresowania społeczeństwa problematyką ochrony zabytków
- powołanie zespołu naukowego zajmującego się badaniami naukowymi z sferze wpływu zachowania i rewaloryzacji dziedzictwa kulturowego na rozwój społeczno-ekonomiczny regionów
- promowanie zachowania dziedzictwa kulturowego wsi poprzez aktywizację społeczności wiejskich

Działanie 2.2.

Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego przed nielegalnym wwozem, wywozem i przewozem przez granice

Działanie będzie realizowane poprzez wdrożenie programu „Absent Patrymonium” – sieci informacji wirtualnej o zabytkach wywożonych i zaginionych.

Spodziewane dla opieki nad zabytkami miasta i gminy Krośniewice rezultaty tak ukierunkowanych działań to:

- realizacja zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w sferze adaptacji zabytków do nowych funkcji
- ustanowienie skutecznych zasad interwencyjnych robót zabezpieczających podejmowanych w przypadku zagrożenia zabytkowej substancji oraz skutecznej egzekucji zwrotu poniesionych kosztów
- określenie zasad zagospodarowania i adaptacji zabytków oraz nadawania im nowych funkcji w celu zwiększenia atrakcyjności komercyjnej zabytków
- zasilenie sfery ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez pozyskanie dodatkowych środków (w tym państwowy fundusz celowy)
- wieloletnie gwarancje Ministra Kultury dla kredytów inwestycyjnych w sferze dziedzictwa kulturowego zaciąganych przez instytucje publiczne.
- wykorzystanie wypracowanych zasad postępowania i metod działania dla stworzenia markowego produktu turystycznego
- podniesienie świadomości społeczeństwa co do wagi ochrony dziedzictwa kulturowego
- wzbogacenie obszarów aktywizacji społecznej
- dostęp do informacji o zabytkach.

2.5. Krajowe uwarunkowania ustawowe i instytucjonalne funkcjonowania ochrony dóbr kultury

Uregulowania prawne dotyczące ochrony zabytków i opieki nad zabytkami znajdują się w szeregu obowiązujących ustaw, w tym w:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

1. ustawie z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568),
2. ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 i Nr 115 poz. 1229 z późniejszymi zmianami),
3. ustawie z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 99 poz. 1079, Nr 100 poz. 1085, Nr 110 poz. 1189 i Nr 145 poz. 1623 z późniejszymi zmianami),
4. ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2000 r. Nr 46 poz. 543 z późniejszymi zmianami),
5. ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 8 poz. 717)
6. ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz. U. z 2000 r. Nr 106, poz. 1126, Nr 109 poz. 1157 i Nr 120 poz. 1268 z późniejszymi zmianami).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach określone zostały w:

1. ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 1997 r. Nr 5 poz. 24 z późniejszymi zmianami),
2. ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz. U. Nr 85 poz. 539 z późniejszymi zmianami).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy:

1. ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1396 i Nr 241 poz. 2074).

Art. 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami stanowi, że zabytkiem jest nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową.

Art. 4 tej ustawy stwierdza, że ochrona zabytków polega, w szczególności, na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu:

- 1) zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie,
- 2) zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytków,
- 3) udaremnianie niszczenia i niewłaściwego korzystania z zabytków,
- 4) przeciwdziałanie kradzieży, zaginięciu lub nielegalnemu wywozowi zabytków za granicę,
- 5) kontrolę stanu zachowania i przeznaczenia zabytków,
- 6) uwzględnianie zadań ochronnych w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz przy kształtowaniu środowiska.

Według art. 6:

1. ochronie i opiece podlegają, bez względu na stan zachowania:

- 1) zabytki nieruchome będące w szczególności:
 - a) krajobrazami kulturowymi,
 - b) układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi,
 - c) dziełami architektury i budownictwa,

- d) dziełami budownictwa obronnego,
 - e) obiektami techniki, a zwłaszcza kopalniami, hutami, elektrowniami i innymi zakładami przemysłowymi,
 - f) cmentarzami,
 - g) parkami, ogrodami i innymi formami zaprojektowanej zieleni,
 - h) miejscami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji.
- 2) zabytki ruchome będące w szczególności:
- a) dziełami sztuk plastycznych, rzemiosła artystycznego i sztuki użytkowej,
 - b) kolekcjami stanowiącymi zbiory przedmiotów zgromadzonych i uporządkowanych według koncepcji osób, które tworzyły te kolekcje,
 - c) numizmatami oraz pamiątkami historycznymi, a zwłaszcza militariami, sztandarami, pieczęciami, odznakami, medalami i orderami,
 - d) wytworami techniki, a zwłaszcza urządzeniami, środkami transportu oraz maszynami i narzędziami świadczącymi o kulturze materialnej, charakterystycznymi dla dawnych i nowych form gospodarki, dokumentującymi poziom nauki i rozwoju cywilizacyjnego,
 - e) materiałami bibliotecznymi, których mowa w art. 5 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,
 - f) instrumentami muzycznymi,
 - g) wytworami sztuki ludowej i rękodzieła oraz innymi obiektami etnograficznymi,
 - h) przedmiotami upamiętniającymi wydarzenia historyczne bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- 3) zabytki archeologiczne będące w szczególności:
- a) pozostałościami terenowymi pradziejowego i historycznego osadnictwa,
 - b) cmentarzyskami,
 - c) kurhanami
 - d) reliktnymi działalnościami gospodarczej, religijnej i artystycznej.
2. Ochronie mogą podlegać nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Umieszczony w rozdziale drugim art. 7 stanowi, że formami ochrony zabytków są:

- 1) wpis do rejestru zabytków,
- 2) uznanie za pomnik historii,
- 3) utworzenia parku kulturowego,
- 4) ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 16:

- 1. Rada gminy, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków, na podstawie uchwały, może utworzyć park kulturowy w celu ochrony krajobrazu kulturowego oraz zachowania wyróżniających się krajobrazowo terenów z zabytkami nieruchomymi charakterystycznymi dla miejscowej tradycji budowlanej i osadniczej.
- 2. Uchwała określa nazwę parku kulturowego, jego granice, sposób ochrony, a także zakazy i ograniczenia, o których mowa w art. 17 ust. 1.
- 3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), w uzgodnieniu w wojewódzkim konserwatorze zabytków, sporządza plan ochrony parku kulturowego, który wymaga zatwierdzenia przez radę gminy.
- 4. W celu realizacji zadań związanych z ochroną parku kulturowego rada gminy może utworzyć jednostkę organizacyjną do zarządzania parkiem.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

5. Park kulturowy przekraczający granice gminy może być utworzony i zarządzany na podstawie zgodnych uchwał rad gmin (związku gmin), na terenie których ten park ma być urządzony.
6. Dla obszarów, na których utworzono park kulturowy, sporządza się obowiązkowo miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego.

Zgodnie z art. 18:

1. Ochronę zabytków i opiekę nad zabytkami uwzględnia się przy sporządzaniu i aktualizacji studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
2. W planach i studiach, o których mowa w ust.1, w szczególności:
 - 1) uwzględnia się krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
 - 2) określa się rozwiązania niezbędne do zapobiegania zagrożeniom dla zabytków, zapewnienia im ochrony przy realizacji inwestycji oraz przywracania zabytków do jak najlepszego stanu,
 - 3) ustala się przeznaczenie i zasady zagospodarowania terenu uwzględniając opiekę nad zabytkami.

W myśl art. 19:

1. W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się, w szczególności ochronę:
 - 1) zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków i ich otoczenia
 - 2) innych zabytków nieruchomości, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków,
 - 3) parków kulturowych.
2. W przypadku gdy gmina posiada gminny program opieki nad zabytkami, ustalenia tego programu uwzględnia się w studium i planie, o których mowa w ust. 1.
3. W studium i planie, o których mowa w ust.1, ustala się w zależności od potrzeb, strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują określone ustaleniami planu ograniczenia, zakazy i nakazy, mające na celu ochronę znajdujących się na tym obszarze zabytków.

Art. 20 stanowi, że projekty i zmiany planu zagospodarowania przestrzennego województwa oraz miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego podlegają uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków.

W art. 21 zapisano, że ewidencja zabytków jest podstawą do sporządzenia programów opieki nad zabytkami przez województwa, powiaty i gminy.

Według art. 22 ust. 4 wójt (burmistrz, prezydent miasta) prowadzi gminną ewidencję zabytków w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomości z terenu gminy, objętych wojewódzką ewidencją zabytków.

Rozdział dziewiąty ustawy określa organizację organów ochrony zabytków.

Zgodnie z art. 89 organami ochrony zabytków są:

- 1.) minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie, wykonuje Generalny Konserwator Zabytków,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- 2.) wojewoda, w imieniu którego zadania i kompetencje w tym zakresie wykonuje wojewódzki konserwator zabytków.

W art. 91 ust. 4 precyzuje zadania, które wykonuje wojewódzki konserwator zabytków. Są to w szczególności:

- 1.) realizacja zadań wynikających z krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 2.) sporządzanie, w ramach przyznanych środków budżetowych, planów finansowania ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 3.) prowadzenie rejestru o wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz gromadzenie dokumentacji w tym zakresie,
- 4.) wydawanie, zgodnie z właściwością, decyzji, postanowień i zaświadczeń w sprawach określonych w ustawie oraz w przepisach odrębnych,
- 5.) sprawowanie nadzoru nad prawidłowością prowadzonych badań konserwatorskich, architektonicznych, prac konserwatorskich, restauratorskich, robót budowlanych i innych działań przy zabytkach oraz badań archeologicznych,
- 6.) organizowanie i prowadzenie kontroli w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami,
- 7.) opracowywanie wojewódzkich planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz koordynacja działań przy realizacji tych planów,
- 8.) upowszechnianie wiedzy o zabytkach,
- 9.) współpraca z innymi organami administracji publicznej w sprawach ochrony zabytków.

3. Zasoby dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy Krośniewice

Pierwsza wzmianka o Krośniewicach, położonych nad strumieniem bez nazwy, wpadającym pod Kutnem do rzeki Ochni, pochodzi z 1387 r. Miejscowość, w której wtedy istniał już kościół parafialny, założona została w punkcie przecięcia się dwóch dróg bitych: warszawsko-kaliskiej i zgiersko-włocławskiej. Korzystne położenie geograficzne osady leżącej na krańcach ziemi łęczyckiej, w pobliżu Kujaw i Mazowsza, przyczyniło się do jej rozwoju. Jako miasto Krośniewice wymieniane są w 1459 r., stanowiąc wtedy własność rycerską rodu Awdańców. Kolejnymi właścicielami Krośniewic byli Ogończykowie z Kutna – Kucieńscy.

Zachowane przekazy historyczne nie podają daty lokacji miasta, wiadomo jednak, że Krośniewice posiadały prawa miejskie przed 1442 r. Pod koniec XV wieku znajdowała się tu komora celna.

W XVI wieku rozwinęło się w Krośniewicach rzemiosło – szczególnie kowalstwo, a miejscowi płatnerze słynęli z dobrych wyrobów, którymi dozbrajano chorągwie wywodzące się z tej ziemi. Od XVI wieku w mieście działała szkoła parafialna. Sporą grupę mieszkańców miasta stanowiła ludność żydowska.

Duże straty przyniósł osadzie pożar, który miał miejsce w 1576 r. Do upadku miasta przyczyniły się także potop szwedzki oraz liczne epidemie. Po wojnach szwedzkich Krośniewice wraz z mieszkańcami dworu i plebanii liczyły mniej niż 200 osób.

Miasto stanowiło przez kilka wieków własność wspomnianej wyżej, zamożnej rodziny Ogończyków z Kutna Kucieńskich, która była także fundatorem tutejszego kościoła parafialnego. Pierwotny kościół drewniany spłonął w 1681 r. W jego miejscu w 1692 r. wzniesiono nowy kościół drewniany pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Michała Archanioła.

W XVII w. Krośniewice były własnością Jana, a następnie Andrzeja i Jakuba Płockich v. Szczawińskich. W 1730 r. dobra te nabył Kazimierz Włostowski, kasztelan krzywiński, a w 1755 r. Karol Saryusz – Gomoliński, podkomorzy łęczycki. Podejmowane przez kolejnych właścicieli miasta, Gomolińskich próby gospodarczego ożywienia miasta nie powiodły się. Także potwierdzenie w 1775 r. przez króla Stanisława Augusta dawnych i uzyskanie nowych przywilejów targowych i zezwolenie na jarmarki (1786 r.) nie zmieniły sytuacji miasta. Pod koniec XVIII w. było w Krośniewicach 48 domów mieszkalnych, a ludność liczyła 413 osób. W końcu XVIII w. dobra krośniewickie przeszły na własność Stanisława Opackiego, a następnie stały się własnością Agnieszki hrabianki Opackiej. Kolejną właścicielką miasta była Pelagia z hr. Zamojskich I voto Rembielińska, II voto hr. Branicka. Miasto było własnością prywatną do 1867 r., a okoliczne dobra ziemskie do 1939 r.

Ożywienie gospodarcze rozpoczęło się w połowie XIX wieku. W początkowych latach tego wieku zaczęli napływać do Krośniewic rzemieślnicy. W pobliskim Błoniu powstały i funkcjonowały: młyn parowy, fabryka tabaki, gorzelnia i browar. Znacznie ożywił się w mieście handel bydłem, końmi i materiałami łokciowymi dokonywany głównie podczas 14 jarmarków w roku. Działała garbarnia.

W połowie XIX wieku mieszkało w Krośniewicach 1 500 mieszkańców, działał szpital zbudowany z inicjatywy doktora Stanisława Łuszczakiewicza.

Na mocy decyzji władz carskich w 1870 r. Krośniewice utraciły prawa miejskie. W ostatnich latach XIX wieku liczyły 2162 osoby, a w 1920 roku – 2800 mieszkańców.

W 1926 roku Krośniewice odzyskały prawa miejskie, a w przededniu II wojny światowej liczba jego mieszkańców przekroczyła 3500 osób.

Okupacja hitlerowska przyniosła miastu duże straty. W tutejszym getcie zginęło wiele osób pochodzenia żydowskiego.

Zachowana zabudowa historyczna Krośniewic pochodzi z XIX wieku.

Z Krośniewicami związanych jest wiele znanych postaci, które odegrały wybitną rolę w polityce, kulturze czy sztuce: Mieczysław Ryś-Trojanowski (1881-1945), Władysław Anders (1892-1970) – generałowie, Mateusz Cygański (XVI w.) – ojciec ornitologii polskiej, Kazimierz Dunin-Markiewicz (1874-1932) – komediopisarz, malarz i śpiewak, Mieczysław Fijałkowski (1888-1972) – komediopisarz, Mieczysław Kaufman (1864-1916), Tadeusz Hawryluk (1934-1995) – lekarze, Wojciech Piechowski (1849-1911) – malarz, Rajmund Rembieliński (1775-1841) – działacz polityczny, Cyprian Walewski (1820-1873), Zygmunt Swejkowski (1894-1978) – historycy literatury, Władysław Walewski (1818-1890) – wydawca, Jerzy Dunin-Borkowski (1908-1992) – ekonomista, farmaceuta i kolekcjoner. Według podania pod kasztanem rosochatym, rosnącym w parku krośniewickim, odpoczywać miał cesarz Napoleon w 1810 r.

W krajobrazie kulturowym gminy wyróżniają się także czytelne elementy historycznych układów przestrzennych wsi, w tym także tych, w których zlokalizowane są zespoły dworsko-parkowe. Najbardziej znaczące w przestrzeni gminy to:

- Błonie. Dawna wieś – przedmieście Krośniewic, obecnie włączona jest w granice miasta. W 1883 r. majątek Krośniewice składał się z 10 folwarków: Błonie, Ostrowy, Bzówki, Wola Piłowa, Grodno, Pełna, Pomorzany, Szubina, Morawce i Wysoka Wielka. Folwark w Błoniu miał 955 mórg obszaru, a w tym 940 mórg ziemi ornej. Zespół pałacowo-parkowo-folwarczny w Krośniewicach, obejmujący rozległy park wraz z pałacem i towarzyszącymi budynkami, folwarkiem i kolonią mieszkaniową leży na dawnym pograniczu Krośniewic i Błonia.

- Głaznów. Prawdopodobnie w 2 połowie XVIII w. majątek ten należał do Antoniego Brochockiego. W latach 1799 i 1800 przejęty został przez Floryana Bardzińskiego, a w 1825 r. przez jego syna Karola. W 1827 r. we wsi było 25 domostw i 175 mieszkańców. Na dobra w Głaznowie składały się także folwark w Bardzinie oraz wsie Pniewko i Teresin. W 1881 r. właścicielem majątku był Jakób Engelman. Majątek wraz z folwarkiem liczył wtedy 500 mórg ziemi ornej, 160 mórg lasu i 60 mórg łąk. We wsi było 21 domów i mieszkało 220 mieszkańców. Prawdopodobnie w końcu XIX wieku majątek w Głaznowie nabył Zieliński, a od niego Adolf Smoleński – lekarz z Nowej Wsi. W 1914 r. majątek wraz z folwarkiem Bardzie i wsiami Teresin, Pniewko, Głaznów nabył Władysław Kiejstut Matlakowski. Majątek wtedy prowadzony był w sposób wzorowy. Po II wojnie światowej działało tu Państwowe Gospodarstwo Rolne.

- Głogowa. Najstarsze informacje na temat wsi Głogowa pochodzą z 1827 r. We wsi było wtedy 17 domostw i 109 mieszkańców. W 1858 r. dobra Jankowice i Głogowa stały się własnością Marcina Krzymuskiego, a w 1862 r. Józef Krzymuskiego. W 1864 r. dobra nabył Jakób Engelman. Około 1880 r. wieś liczyła 27 domostw i 313 mieszkańców. Od początku XX w. do 1940 r. majątek był w posiadaniu rodziny Kosińskich. Po 1945 r. majątek nie został rozparcelowany – w całości przejęty został przez Skarb Państwa. Działało tu Państwowe Gospodarstwo Rolne w Głogowej. Od 1992 r. gospodarstwo jest własnością Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- Miłonice. Wieś Miłonice w XV w. wymieniana jest jako dziedzictwo rodziny Sulimów Oporowskich z Oporowa pod Żychlinem. W końcu XVIII w. właścicielem Miłonic była rodzina Brochockich, a następnie Walewscy i kolejno Szyprowscy oraz Koneccy. Po II wojnie światowej majątek został rozparcelowany. Zabudowania folwarczne przejęło Kółko Rolnicze w Miłonicach, a wydzielone zabudowania zespołu gorzelni – Państwowe Gospodarstwo Rolne. Dwór z parkiem oraz stawami rybnymi przeszedł pod zarządek gminy.

- Skłóty. Wieś wspomniana jest w dokumentach z XVI w. Miała tu mieszkać, podobnie jak i w okolicznych wsiach - prawie sama szlachta. Kolejne przekazy dotyczące Skłót pochodzą z 2 poł. XIX w., kiedy to stanowiły własność Szerzyńskich. Ok. 1883 r. majątek był własnością Stanisława Zawadzkiego, a następnie jego córki Janiny Dangel i kolejno jej córki – Celiny Fijałkowskiej. Po II wojnie światowej majątek przejęty został przez Państwowe Nieruchomości Ziemskie. Część ziemi rozparcelowano pomiędzy miejscowych chłopów (15 działek po 5 ha), natomiast zabudowania folwarczne, dwór, park i reszta ziemi weszły w skład Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Skłótach. W 1992 r. zabudowania wraz z gruntami przejęła Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Elementem wyróżniającym krajobraz kulturowy obszaru gminy Krośniewice jest kolejka wąskotorowa, stanowiąca część południowo-wschodną sieci Kolei Wąskotorowych Kujawskich. Zbudowana została ona w 1910 r., jako kolej własna Cukrowni w Ostrowach w celu usprawnienia obrotu płodami rolnymi – głównie burakami cukrowymi, wysłodkami i cykorią. Linia kolejki prowadziła z cukrowni w dwóch kierunkach – południowym do stacji Krośniewice Wiedeńskie i normalnotorowej Drogi Żelaznej Warszawsko-Bydgoskiej (stacja Ostrowy) i północnym – przez zachodnie przedmieście Krośniewic do dużych majątków ziemskich w północnej części ziemi łęczyckiej. Kolej poza drogą żelazną posiadała własny tabor parowozowy i wagonowy. W styczniu 1915 r. połączono tę kolejkę z częścią wojskową, zrealizowaną przez armię niemiecką, prowadzącą z Inowrocławia przez Dobre i Boniewo do Krośniewic. Wtedy też rozbudowano ją o odcinek prowadzący przez Łęczycę do Strykowa i później do Dzierzbic, Krzewiaty i Opiesina. Kolej zdemilitaryzowano i oddano do ruchu publicznego w 1916 r.

3.1. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości

Na terenie gminy do rejestru zabytków wpisanych jest 29 obiektów (budynki, układy zieleni, stanowiska archeologiczne).

Wykaz obiektów położonych w obrębie gminy Krośniewice wpisanych do rejestru zabytków

<u>Miejscowość</u>	<u>Obiekt</u>	<u>Nr. rej.</u>	<u>Data wpisu</u>
Bielice	Zespół dworsko-parkowy (dwór, park wraz ze strefą o szerokości 150 m)	497	1979.05.22
Błonie	Północna część parku krośniewickiego		
Cygany	Zespół dworsko-parkowy	517	1979.07.28

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

	(dwór, założenie ogrodowo-parkowe)		
Głaznów	Zespół dworsko-parkowy (dwór, oficyna, park wraz ze strefą o szerokości 150 m)	490	1979.04.10
Głogowa	Zespół dworski (dwór, park, ogrodzenie, brama wjazdowa)	648	1994.08.29
Krośniewice	Zespół kościoła parafialnego (kościół, dzwonnica, ogrodzenie z bramą, cmentarz przykościelny)	471	1978.11.14
	Zespół zajazdu (zajazd, wozownia)	346/291	1967.07.11
	Zespół pałacowy pałac	409/318	1967.07.11
	oranżeria, kordegarda	472	1978.11.14
	park	410/319	1967.07.11
	Dom ul. Kutnowska nr 2	384/300	1967.05.31
	Kolejka wąskotorowa (Krośniewice – Daszyna – Łęczyca)	661	1998.12.28
Miłonice	Dwór	23/264	1967.07.05
Nowe	Zespół kościoła parafialnego kościół	415/324	1967.07.18
	dzwonnica	416/325	1967.07.18
Skłóty	Zespół dworski (dwór, park z pozostałością sadu wraz ze strefą o szerokości 150 m)	498	1979.05.23
	Grodzisko	1064/389	1970.11.03

Wymienione wyżej obiekty objęte są rygorami prawnymi wynikającymi z treści odpowiednich aktów prawnych, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. Nr.162 poz. 1568).

W ewidencji prowadzonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla obszaru gminy Krośniewice znajdują się także niżej wymienione obiekty:

Błonie	Cmentarz żydowski
Głaznów	Zespół folwarczny (czworak, pięciorak, spichlerz, dwie stajnie koni roboczych, stodoła)
Głogowa	Zespół folwarczny (rządówka, stajnia koni wyścigowych, budynek gospodarczy, spichlerz)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Jankowice	Zespół dworsko-parkowy (dwór, obora, czworak, park krajobrazowy)
Krośniewice	Plebania w zespole kościoła parafialnego Oficyna w zespole pałacowym Rządcówka w zespole pałacowym Spichlerz w zespole pałacowym Ogrodzenie zespołu pałacowo-parkowego Dom ul. Kutnowska 19 Dom ul. Łęczycka 3 Dom ul. Toruńska nr 12
Miłonice	Park Gorzelnia w zespole folwarcznym Cmentarz grzebalny
Nowe	Cmentarz przykościelny Cmentarz grzebalny
Ostałów	Zespół dworsko-parkowy (dwór, park krajobrazowy)
Sklóty	Zespół folwarczy (czworak I, czworak II)
Witów	Zespół dworsko-parkowy (dwór, park krajobrazowy, budynki mieszkalne dla służby)

Miasto i gmina Krośniewice jest w posiadaniu Gminnej Ewidencji Zabytków, która obejmuje 170 obiektów nieruchomości z jej terenu, w tym wyżej wymienione obiekty wpisane do rejestru zabytków i objęte ewidencją konserwatorską.

3.2. Obiekty zabytkowe nieruchome o najwyższym znaczeniu dla gminy

Wśród obiektów zabytkowych na terenie gminy Krośniewice szczególnie cenne są:

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krośniewicach. Pierwsza wzmianka o kościele pochodzi z 1442 r. Ten drewniany kościół spłonął w 1681 r. W jego miejscu w 1692 r. wybudowano nowy, także drewniany kościół pod wezwaniem Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny i św. Michała Archanioła. W latach 1862-1872 wzniesiono obok niego nowy kościół murowany o formach neogotyckich. W czasie II wojny światowej poważnie uszkodzony, w 1945 r. został odbudowany. Wraz z dzwonnica, wzniesioną w tym samym czasie, co kościół, zlokalizowany jest na terenie położonym w południowej pierzei rynku, ogrodzonym parkanem murowanym. Obiekty zespołu sakralnego stanowią znaczącą w przestrzeni dominantę.

Kościół parafialny pw. św. Floriana w Nowem. Pierwszy kościół we wsi, wzniesiony w 1 poł. XV w., uległ spaleni w 1688 r. Istniejący obecnie przy drodze Nowe

– Wroczyny kościół wzniesiony został w 1755 r. Jest to obiekt drewniany, modrzewiowy, szalowany deskami i listwami sosnowymi. Kościół orientowany, z prostokątną nawą z kruchtą i węższym prezbiterium zakończonym ściętymi narożami w formie połowy sześcioboku. Od północy, na styku nawy i prezbiterium usytuowana zakrystia. Dach nawy i kruchtę kryty gontem, dach zakrystii – blachą. Dzwonnica drewniana, pochodząca z XVIII w., usytuowana jest na południe od kościoła. Teren cmentarza przykościelnego ograniczony jest kamienno-ceglanym ogrodzeniem z brama i furtkami.

Zespół pałacowo-parkowy w Krośniewicach. Zespół obejmujący rozległy park wraz z pałacem i towarzyszącymi budynkami położony jest w północno-wschodniej części miasta, przy drodze krajowej biegnącej w kierunku Torunia. Zespół założony jest na planie wydłużonego prostokąta i składa się z trzech zasadniczych części: rezydencjalnej z parkiem, pałacem i towarzyszącą im zabudową; folwarczną i kolonii mieszkaniowej usytuowanej po obu stronach drogi do Torunia.

„Park i ogród w Krośniewicach stanowiły wraz z pałacem jedno z najpiękniejszych i najzamożniejszych ustroni wiejskich w tej okolicy.” W obszernym parku założonym w 1 połowie XIX w. zlokalizowany jest pałac w stylu neorenesansowym, francuskim, autorstwa Marconiego usytuowany w jego północnej części. Budynek piętrowy zbudowany w 2 połowie XIX w. (1878 r.) na planie prostokąta z ryzalitami po bokach, zwieńczony jest mansardowym dachem. Od strony ogrodu posiada obszerny taras. W parku znajduje się najstarszy w Polsce pomnik księcia Józefa Poniatowskiego, ufundowany w 1814 r. przez R. Rembielińskiego, który chciał w ten sposób uczcić pamięć przyjaciela. Na cokole zwieńczonym statua umieszczono napis: „Poległemu za Honor i Ojczyznę pod Lipskiem dnia 19 października 1813 roku prawemu Polakowi, mężnemu żołnierzowi, cnotliwemu ministrowi Józefowi Księciu Poniatowskiemu wystawił w domowym zaciszu ten skromny pomnik Rajmund Rembieliński na znak znacznego szacunku i żalu”. W południowej części parku usytuowane są dwa stawy oraz sztuczna wyspa otoczona fosą.

Zajazd z wozownią w Krośniewicach usytuowane na działce położonej przy zbiegu Placu Wolności i drogi prowadzącej w kierunku Poznania. Budynek dawnej karczmy z końca XVIII w. (1792-94 r.), wzniesiony w stylu klasycyzującym. Obiekty są siedzibą muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego

Zespół dworsko parkowy z folwarkiem w Głaznowie zajmujący prawie cały obszar współczesnej wsi składa się z trzech zasadniczych części: rezydencjalnej z dworem, oficyną i towarzyszącymi im budynkami i parkiem; folwarku z dwoma podwórzami oraz kolonii mieszkalnej. Główny wjazd do parku prowadzi od wschodu, od głównej alei lipowej wiodącej do zespołu. Budynek dworu, pochodzący z 2 połowy XIX w., zlokalizowany jest w południowej części parku. Dwór zrealizowany w stylu klasycyzującym, jest budynkiem parterowym i piętrowym, o konstrukcji mieszanej – drewnianej i murowanej, założonym na planie prostokąta, z ryzalitami. Park prawdopodobnie założony został w końcu XVIII w., a w 1 połowie XIX w. przekształcono go na park krajobrazowy. Kolonia mieszkalna znajduje się na południe od podwórza folwarcznego. Pochodzące z początku XX w., tworzące ją budynki cztero i pięciorodzinne usytuowane są szczytowo wzdłuż drogi prowadzącej do folwarku.

Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem w Głogowej założony jest na planie prostokąta i składa się z trzech, wyraźnie od siebie oddzielonych części. Część rezydencjalna z dworem pochodzącym z 2 połowy XIX w. i otaczającym go parkiem oraz

przylegającym od zachodu sadem zlokalizowana jest na zachód od drogi przebiegającej przez wieś w kierunku północ-południe. Folwark położony jest na południe od części rezydencjalnej, po tej samej części drogi. Kolonia mieszkaniowa złożona z trzech ośmioraków znajduje się na wschód od części rezydencjalnej, po drugiej stronie wspomnianej drogi, rozmieszczona symetrycznie wzdłuż drogi odchodzącej na wschód, której oś zamknięta jest półkolistą bramą prowadzącą do parku przydworskiego.

Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem w Miłonicach położony jest na południe od przebiegającej przez wieś drogi Krośniewice – Grabów, przy jej zbiegu z lokalną drogą do Wymysłowa. Zespół składa się z części rezydencjalnej z parkiem krajobrazowym i centralnie usytuowanym dworem drewnianym z XVIII w. Park od południa sąsiaduje z rozległymi stawami rybnymi, a od północy z terenem dawnego sadu. Na wschód od parku znajduje się teren dawnej kolonii mieszkaniowej dla pracowników dawnego majątku. Od zachodu z parkiem sąsiaduje teren dawnego folwarku, z którego zabudowy zachował się budynek dawnej stodoły i budynek gorzelni.

Zespół dworsko-parkowy z folwarkiem w Skłótach położony jest przy drodze odchodzącej od drogi krajowej Warszawa – Poznań, na jej odcinku pomiędzy miejscowościami Kutno-Krośniewice. Zespół składa się z dwóch wyraźnie wydzielających się części – rezydencjalnej z dworem i parkiem pochodzącymi z 4 ćwierci XIX w. oraz z przylegającego do niej od zachodu folwarkiem. Zabudowania kolonii mieszkaniowej zlokalizowane są wzdłuż drogi prowadzącej od południowego zachodu, od drogi Warszawa – Poznań do wnętrza zespołu. Kolonię tworzą cztery budynki mieszkalne – ośmioraki i dawna obora pracownicza.

Kolejka wąskotorowa od północy wchodzi na teren gminy Krośniewice pomiędzy polami a rzadką zabudową wiejską wsi Parma i Kajew. Następnie dochodzi do zabudowań dawnego Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Błoniu i dalej prowadzi do przejazdu kolejowego na drodze krajowej do Gdańska, po czym wchodzi na obszar miasta Krośniewice. Na terenie miasta znajduje się stacja kolejowa kolei wąskotorowej. Ze stacji linia kolei prowadzi w kierunku południowym, przecinając drogę krajową do Poznania. Dalej biegnie równoległe do ulicy Ogrodowej i wychodzi z miasta w kierunku zachodnim, ku wsi Głaznów, gdzie znajdowało się odgałęzienie linii do Dzierzbic. Biegąc w kierunku południowym linia przechodzi pod wiaduktem magistrali normalnotorowej (odcinek Kutno-Poznań) oraz przez most na rzece Miłonce, by dotrzeć do przystanku Krzewie. Poniżej tej stacji linia, biegnąc na południe, stale, z niewielkimi odchyleniami towarzyszy drodze krajowej Łódź – Gdańsk. Na styku wsi Miłonice, Zalesie i Marynin znajduje się przystanek Miłonice. Dalej linia przechodzi przez wsie Miłosna i Wymysłów, dochodząc do przystanku dopiero w Ogrodzonej. Krajobraz towarzyszący linii jest względnie jednolity – kolejce towarzyszy luźna zabudowa wiejska i pola. Linia w licznych miejscach przecina różnej rangi drogi kołowe.

Utworzona w 1991 r. na bazie kolejki wąskotorowej jednostka o nazwie Krośniewicka Kolej Dojazdowa posiada infrastrukturę złożoną z następujących grup:

- droga kolejowa
- urządzenia zabezpieczenia ruchu kolejowego i łączności
- obiekty inżynierskie
- budynki i budowle
- tabor kolejowy
- maszyny i urządzenia.

Zabytek archeologiczny – stanowisko w Skłótach to wpisane do rejestru zabytków grodzisko wczesnośredniowieczne położone w dolinie rzeki Mołonki, na północ od zespołu dworsko-folwarcznego w Skłótach.

3.3. Zabytki ruchome

Najcenniejsze obiekty ruchome wpisywane są do rejestru zabytków na mocy decyzji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Centralną ewidencję zabytków ruchomych prowadzi Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Warszawie, w którego zasobach znajdują się 2 decyzje o wpisie do rejestru zabytków. Decyzje te obejmują 37 obiektów ruchomych z terenu gminy Krośniewice.

Zabytki ruchome stanowią wyposażenie dwóch kościołów z terenu gminy. Z wyposażenia kościoła parafialnego pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Krośniewicach do rejestru zabytków wpisano 16 obiektów ruchomych. Kościół wyróżniają piękne, kolorowe witraże.

W kościele parafialnym pw. św. Floriana w Nowem do rejestru zabytków wpisanych zostało 21 obiektów ruchomych. Wśród wyposażenia kościoła jest późnobarokowy ołtarz główny z obrazami Matki Boskiej z Dzieciątkiem z XVII w. z sukienkami barokowymi, św. Józefa z XVIII w. i Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Panny Marii z XIX w. Dwa późnobarokowe ołtarze boczne i ambona pochodzą z XVIII w. Chrzcielnica pochodzi z 1 połowy XVII w., podobnie jak krucyfiks w belce tęczowej.

Zabytki ruchome występują także na cmentarzach położonych na terenie gminy.

Parafialny cmentarz rzymsko-katolicki w Krośniewicach, usytuowany przy zbiegu ulic Targowej i Ogrodowej założony został w 2 połowie XIX w.

Teren dawnego cmentarz żydowski (2 połowa XIX w.), położonego poza miastem Krośniewice (Błonie) jest trudno dostępny, porośnięty gęstymi krzewami.

Cmentarz rzymsko-katolicki w Miłonicach, założony w początkach XX w. położony jest przy końcu drogi znajdującej się na osi kościoła parafialnego. Najstarsze nagrobki pochodzą z pierwszego dziesięciolecia XX w. Pochowano tu właścicieli majątku w Miłonicach – rodzinę Walewskich oraz innych okolicznych majątków ziemskich – Głogowej, Bielicy i Jankowic. Na cmentarzu znajdują się:

- nagrobek Józefa R. Sulimy Garbowskiego (1907), Eufrozyny z Gałęckich Garbowskiej (1908)
- nagrobek Michaliny Modrzewskiej ze Szperlingów (1910)
- nagrobek Antoniego Kosińskiego, właściciela Głogowej (1911), wykonany przez warszawskiego rzeźbiarza P. Płeckiego
- nagrobek Kazia Śniegockiego (1923)
- nagrobek Adama Lewandowskiego (1927)
- nagrobek Ignacego Wiśniewskiego (1929)
- nagrobek Teodora Zuchowicza (1932).

Rzymsko-katolicki, pochodzący z 2 połowy XIX wieku, cmentarz parafialny w Nowem znajduje się po południowej stronie drogi z Nowego do Woli Nowskiej. Najcenniejsze nagrobki na cmentarzu poświęcone są między innymi właścicielom okolicznych majątków ziemskich. Znajdują się tu:

- nagrobek Antoniego Zielińskiego, obywatela ziemskiego (1886)
- nagrobek Ignacego Cygańskiego (1898)
- nagrobek Stanisławy Drogosław ze Złotnickich Kuszell (1907)
- nagrobek Józefy z Trzeciakowskich Pietrzykowskiej (1909)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- nagrobek Wojciecha Piechowskiego, artysty malarza (1911)
- nagrobek Wojciecha Bazaniaka (1912)
- nagrobek Feliksa Jana Zuchowicza, właściciela majątku w Witowie (1919)
- nagrobek Marianny z Pietrzaków Bombrych (1922).

3.4. Zasoby muzealne

Najważniejszą w mieście i gminie Krośniewice placówką zajmującą się gromadzeniem obiektów zabytkowych jest Muzeum im. Jerzego Dunin-Borkowskiego mieszczące się w zabytkowych obiektach zajezdni i wozowni. Muzeum powstało w 1978 r. w wyniku darowizny sławnego kolekcjonera – swego obecnego patrona. Ekspozycja stała prezentuje postać Jerzego Dunin-Borkowskiego i jego dorobek kolekcjonerski – dobra gromadzone od okresu międzywojennego w prywatnym „Muzeum nad apteką”. Wystawione są tu także najcenniejsze, zgromadzone przez niego dzieła sztuki, z tym zespół portretów XVIII-wiecznych m.in. pędzla Marcelego Bacciarelliego, dzieła Stanisława Wyspiańskiego, Artura Grottgera, Olgi Boznańskiej, a także meble i wyroby rzemiosła artystycznego. Jest tu także pokój kolekcjonera i sala poświęcona pamięci generała Władysława Sikorskiego. Muzeum gromadzi inne eksponaty charakterystyczne dla różnorodności zainteresowań kolekcjonerskich Jerzego Dunin-Borkowskiego – malarstwo polskie i obce, wyroby rzemiosła artystycznego (porcelana, srebra), militaria i numizmaty.

Muzeum podzielone jest na działy tematyczne: historii regionalnej oraz badań i upowszechnienia kolekcjonerstwa. Zgromadzono w nim 9 682 eksponaty. Biblioteka muzealna liczy 5 467 tomów.

Muzeum organizuje również wystawy czasowe, głównie prezentujące kolekcje (medale, grafiki i inne), regionalia, upamiętniające wydarzenia historyczne, oraz propagujące walory przyrodnicze regionu.

Różnorodność zbiorów muzealnych wzbogaca ofertę turystyczną miasta i gminy.

Placówka prowadzi także działalność edukacyjną kierowaną do przedszkolaków i uczniów szkół gminnych. Organizuje zajęcia cykliczne o tematyce historycznej, plastycznej, muzycznej i technicznej.

Poza zajęciami cyklicznymi odbywają się również imprezy okazjonalne – koncerty muzyki poważnej, spotkania literackie i filmowe.

3.5. Krajobraz kulturowy

Teren gminy Krośniewice położony jest na obszarze Równiny Kutnowskiej. Rzeźba terenu gminy jest stosunkowo urozmaicona – wyróżniają się w niej ciągi dolin rzecznych rzeki Ochni (w północno-wschodniej części gminy) i jej dopływu, rzeki Miłonki (przebiegającej z południowego zachodu na północny wschód) oraz tereny wysoczyzny – płaskiej moreny dennej zlodowacenia środkowo-polskiego.

Główne zręby współczesnej rzeźby powierzchni gminy kształtowały się w okresie czwartorzędu. Szczególny wpływ na rzeźbę terenu wywarły zlodowacenia epoki plejstocenijskiej, głównie drugie - środkowopolskie, warciańskie.

Różnice wysokości terenu wahają się od 107,0 we wschodniej części gminy do 137 m n.p.m. w południowo-zachodniej jej części.

Warunki klimatyczne, glebowe, korzystna rzeźba terenu i wysoka kultura rolna powodują, że gmina Krośniewice ma charakter rolniczy. Jej krajobraz kulturowy ma także taki charakter. Lasy zajmują tylko 2,2 % powierzchni gminy, są rozproszone i zajmują niewielkie, wyizolowane powierzchnie.

Parki podworskie i cmentarze stanowią istotne w praktycznie bezleśnym krajobrazie gminy skupiska zieleni wysokiej. W dolinach rzek koncentrują się, potwierdzone w trakcie badań Archeologicznego Zdjęcia Polski, pierwotne osady ludzkie. Ślady osadnictwa pochodzą z okresu starszej i środkowej części epoki kamienia (paleolitu i mezozoiku). Stanowiska archeologiczne o własnej formie przestrzennej stanowią, urozmaicenie krajobrazu gminy. Niezaprzeczalny walor krajobrazowy i przyrodniczy mają doliny rzek Ochni i Miłonki uzupełniające zasób form krajobrazowych gminy. Zielone łąki w dolinach nadrzecznych tworzą ciągi ekologiczne i naturalny łącznik miasta Krośniewice z otaczającym go gminnym krajobrazem rolniczym. Cały obszar gminy Krośniewice leży w obrębie korytarza ekologicznego o znaczeniu krajowym, związanym z doliną rzeki Bzury.

Zespoły dworsko-parkowe i sakralne, położone w granicach gminy eksponują się szczególnie atrakcyjnie z ciągów odbioru krajobrazu, jakimi są drogi przebiegające przez jej teren:

- w Bielicach z drogi powiatowej nr 31580 Krośniewice – Wychny
- w Cyganach z drogi powiatowej nr 31577 Nowe- Gozdków
- w Głaznowie z drogi powiatowej nr 31580 Krośniewice – Wychny
- w Głogowej z dróg powiatowych nr 31581 Zalesie – Opiesin i nr 31583 Wymysłów – Cudniki – Głogowa
- w Jankowicach z drogi powiatowej nr 31581 Zalesie – Opiesin i drogi gminnej nr 15
- w Krośniewicach z dróg krajowych nr 1 Łódź – Gdańsk i nr 2 Warszawa – Poznań
- w Miłonicach z dróg powiatowych nr 31581 Zalesie – Opiesin i nr 31582 Miłonice – Wymysłów
- w Nowem z dróg powiatowych nr 31576 Nowe – Wroczyny, nr 31577 Nowe – Gozdków, nr 31578 Nowe – Wola Nowska – Marynin, nr 31579 Nowe – Pawlikowice
- w Ostałowie z drogi krajowej nr 2 Warszawa – Poznań i drogi gminnej nr 3
- w Skłótach z drogi krajowej nr 2 Warszawa – Poznań i drogi gminnej nr 10
- w Witowie z dróg powiatowych nr 31575 Witów – Wola Nowska i nr 31576 Nowe – Wroczyny.

3.6. Zabytki archeologiczne

Gmina Krośniewice należy do obszarów stosunkowo najslabiej rozpoznanych pod względem archeologicznym na terenie województwa łódzkiego. W ramach badań powierzchniowych Archeologicznego Zdjęcia Polski (1990 i 1999 r.) oraz badań weryfikacyjno-sondażowych (1984 r.) przebadano 30 % obszaru gminy, określając usytuowanie 60 stanowisk archeologicznych.

Do przebadania pozostała południowa część gminy oraz tereny wsi Kajew, Kopy i miasta Krośniewice. Dotychczasowe badanie pozwalają wysnuć wnioski dotyczące osadnictwa na terenie gminy. Pierwsi mieszkańcy tej ziemi pojawili się w starszej i środkowej części epoki kamienia paleolitu i mezozoiku – znaleziska z tego okresu znajdowano w Pomarzanach, Frankach i Jankowicach. Ślady osadników z neolitu odkryto w Szubinie, Frankach i Jankowicach. Stwierdzono ponowny napływ ludności w epoce żelaza, w okresie halsztackim. Skupiska osadnicze z tego okresu odkryto w Szubinie, Skrótach, Suchodołach i Bielicach.

Przed II wojną światową na terenie gminy, we wsi Franki odkryto przypadkowo toporek oraz skarb zawierający narzędzia i ozdoby z V w. p.n.e.

Wszystkie stanowiska archeologiczne na terenie gminy znajdują się w ewidencji konserwatorskiej, a jedno z nich - grodzisko wczesnośredniowieczne w Skłótach wpisane zostało do rejestru zabytków.

Omówione wyżej stanowiska archeologiczne są rejestrowane na kartach Archeologicznego Zdjęcia Polski, na obszarach 55-48, 55-49, 56-48, 56-49, 56-50, 57-48, 57-49.

3.7. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego

3.7.1. Uwarunkowania wewnętrzne – stan zachowania i ochrony zabytków nieruchomych

Stan istniejący zagospodarowania przestrzennego historycznego centrum miasta Krośniewice, terenów wsi oraz poszczególnych obiektów zabytkowych jest efektem działań prowadzonych przez ich właścicieli i użytkowników oraz samorządowe władze administracyjne. Jak podano wyżej, podstawowym działaniem ochronnym w stosunku do obiektów i obszarów historycznych było wpisanie ich do rejestru zabytków, objęcie ewidencją konserwatorską, gminną ewidencją zabytków oraz uwzględnienie odpowiednich ustaleń w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i obowiązujących obecnie miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gminy Krośniewice i miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Krośniewice.

Jak wynika z informacji zawartych w Planie rozwoju lokalnego gminy Krośniewice z października 2006r. samorząd gminy w latach 2003 – 2006 na potrzeby kultury i ochronę dziedzictwa narodowego poniósł wydatki wysokości 2 006 500 zł., co stanowi 3,08 % wszystkich wydatków gminy, z tym, że opracowanie nie określa ilości środków finansowych przeznaczonych na potrzeby obiektów objętych ochroną konserwatorską.

Stan zachowania obiektów zabytkowych jest różny. W najlepszym stanie są budynki sakralne.

W gorszym stanie jest zabudowa folwarczna przy dawnych zespołach dworsko-parkowych (Głaznów, Głogowa, Krośniewice, Miłonice, Skłoty) użytkowana przez dzierżawców Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa Oddział Terenowy w Łodzi.

W jeszcze gorszym stanie jest zabudowa mieszkaniowa w dawnych zespołach dworsko-folwarcznych – domy mieszkalne dla dawnych pracowników majątków ziemskich i dwory. Budynki mieszkalne dla pracowników – czworaki, pięcioraki i ósmioraki są zaniedbane, o bardzo niskim standardzie uzbrojenia oraz ogólnie złym stanie technicznym. Poszczególne lokale mieszkalne remontowane są przez lokatorów w zakresie odpowiadających ich możliwościom finansowym – z reguły z zastosowaniem najtańszych materiałów budowlanych i bez dbałości o ujednoczenie elementów architektonicznych widocznych w elewacjach budynków.

Dwory stanowią własność różnych podmiotów i znajdują się w zróżnicowanym stanie technicznym:

- dwór w Bielicach, własność Gminy Krośniewice i osoby prywatnej jest w stanie bardzo złym (ruina)
- dwór w Cyganach, własność prywatna jest w trakcie remontu (etap - stan surowy otwarty)
- dwór we Frankach, współwłasność osób prywatnych i Skarbu Państwa, nie istnieje

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- dwór w Głaznowie, własność Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa w stanie średnim, nie użytkowany
- dwór w Głogowej, własność Agencji Nieruchomości Rolnych Skarbu Państwa, użytkowany jako budynek mieszkalny, w stanie dobrym
- dwór w Jankowicach, własność Gminy Krośniewice, użytkowany na cele oświatowe (szkoła podstawowa), w stanie dobrym
- pałac w Krośniewicach, własność Gminy Krośniewice, użytkowany na cele oświatowe (szkoła gimnazjalna), w stanie dobrym
- dwór w Miłonicach, własność Gminy Krośniewice, częściowo nie użytkowany, w stanie złym
- dwór w Ostałowie, własność osoby prywatnej, nie użytkowany, w stanie bardzo złym
- dwór w Skłótach, własność prywatna, nie użytkowany, stan bardzo zły
- dwór w Witowie, własność osoby prywatnej, w stanie bardzo złym (ruina).

Dworom towarzyszą parki, także o różnym stopniu utrzymania:

- park w Bielicach – nie pielęgnowany, nie ogrodzony, z dużym ubytkiem drzew i innych nasadzeń, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park w Cyganach – zaniedbany, nie ogrodzony, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park we Frankach – zniszczony, nie istnieje
- park w Głaznowie – nie pielęgnowany, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park w Głogowej – nie pielęgnowany
- park w Krośniewicach – zaniedbany, dewastowany, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park w Miłonicach – zaniedbany, nie ogrodzony, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park w Ostałowie – zaniedbany, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym, teren prowadzonych nowych nasadzeń drzew i krzewów bzu uwzględnienia tradycji kształtowania zespołu
- park w Pawlikowicach – zniszczony, nie istnieje
- park w Skłótach – zaniedbany, nie pielęgnowany, z zatartym układem kompozycyjnym i przestrzennym
- park w Witowie – zniszczony, nie istnieje.

Cmentarze rzymsko-katolickie na terenie gminy są dobrze utrzymane. Cmentarz żydowski nie ogrodzony, zaniedbany, od strony drogi widoczny jako kępa krzewów.

Obiekty zabytkowe nie są odpowiednio oznaczone, a brak informacji o ich statusie i ochronie prawnej jest często przyczyną niewłaściwego ich użytkowania lub podejmowania niewłaściwych z punktu widzenia zasad ochrony konserwatorskiej działań.

Zabudowa historycznego centrum miasta Krośniewice, będąca w przeważającej części własnością prywatną jest w średnim stanie technicznym. Realizowane współcześnie obiekty nawiązują w swych formach i gabarytach do lokalnej tradycji kształtowania i sytuowania zabudowy.

Innym, bardzo ważnym problemem w ochronie historycznego centrum miasta Krośniewice są przebiegające przez teren tranzytowe trasy komunikacyjne – drogi krajowe Łódź-Gdańsk i Warszawa - Poznań. Stanowią one istotną uciążliwość we właściwym

zagospodarowaniu, utrzymaniu i użytkowaniu tego obszaru. Przez miasto przejeżdża w ciągu doby od 20 do 26 tysięcy pojazdów. Samochody przejeżdżające przez centrum emitują spaliny (tlenki azotu, tlenek węgla, węglowodory oraz ołów) wpływające negatywnie na zdrowie mieszkańców i tkankę zabytkowej zabudowy. Uciążliwy jest także hałas wywołany przejazdami samochodów. Równocześnie warunki aerosanitarne pogarszają dymy emitowane przez źródła lokalnego ogrzewania.

Ustalenie zasad zagospodarowania i zakresu niezbędnych prac przewidzianych do przeprowadzenia w historycznym centrum Krośniewic powinno nastąpić w drodze: przeniesienia ruchu tranzytowego, opracowania planu rewitalizacji, pozyskania środków na jej realizację i konsekwentnego wdrażania go w życie.

Obiekty zabytkowe miasta i gminy są stosunkowo trudno dostępne ze względu na brak wystarczającej ilości miejsc postojowych dla samochodów, brak ścieżek rowerowych, niewystarczającą bazę noclegową, generalnie zły stan dróg oraz jezdni i chodników ulic miejskich.

Wpisane do rejestru zabytków stanowisko archeologiczne w Skłótach, znajdujące się na terenie stanowiącym własność prywatną, jest przedmiotem zamierzeń zagrażających jego istnieniu planowanych przez właściciela terenu. Dzieje się tak mimo zapisów miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określającego wymogi i wyznaczającego obszary obowiązkowego, ustalanego w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, nadzoru archeologicznego dla prac ziemnych prowadzonych na terenach o stwierdzonych i potencjalnych możliwościach wystąpienia zabytków archeologicznych.

3.7.2. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wynikające ze strategii rozwoju społeczno-gospodarczej miasta i gminy Krośniewice

Opracowanie „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice na lata 2006 - 2015” autorstwa Business Mobility International sp. z o.o. ze Słupska nie uwzględnia roli oraz znaczenia obiektów i obszarów zabytkowych w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta i gminy. Dokument zawiera jedynie w części „Ochrona środowiska przyrodniczego. Obszary chronione.” wykaz obiektów z terenu miasta i gminy – wpisanych do rejestru zabytków i objętych ewidencją konserwatorską.

Strategia określa w interesującej nas problematyce:

1. uwarunkowania inspirujące rozwój gminy:

- a) wewnętrzne (mocne strony)
 - strategiczne położenie gminy,
 - znaczny potencjał rolnictwa (gospodarka rolna),
 - walory kulturowe i historyczne, obiekty dziedzictwa kulturowego – pałac, dwory, parki dworskie, zabytki techniki oraz zespoły sakralne i stanowiska archeologiczne,
 - istniejąca infrastruktura kulturalno-oświatowa, w tym muzeum im. J. Dunin – Borkowskiego,
 - wysoki wskaźnik bonitacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - poprawnie ukształtowany układ komunikacyjny,
 - dobrze działający rynek hurtowy,
 - istnienie zasobu wód geotermalnych,

b) zewnętrzne (szanse)

- praca poza rolnictwem (w tym w miastach Krośniewice i Kutno) stanowiąca uzupełnienie źródeł dochodów części gospodarstw rolnych,
- rozwój agroturystyki,
- rozbudowa usług przy trasach dojazdowych do Krośniewic
- produkcja ekologicznej żywności
- korzystna sytuacja w zakresie wyposażenia w zbiorowe systemy infrastruktury technicznej (poprawa jakości dróg dojazdowych do obszaru gminy, dobrze rozwinięta sieć wodociągów, wysoki stopień telefonizacji gminy, dostępność do sieci elektroenergetycznych, oczyszczalnia ścieków, zasoby mienia komunalnego)
- wysokie zaangażowanie wydatków inwestycyjnych w budżecie gminy
- skuteczna promocja i reklama.

2. uwarunkowania ograniczające rozwój

a) wewnętrzne (słabe strony):

- brak nowych miejsc pracy,
- nieodpowiedni stan techniczny części dróg (wąskie jezdnie o słabych nawierzchniach),
- niewystarczająca infrastruktura okołodrogowa,
- stosunkowo niski poziom usług,
- mała skuteczność ochrony walorów środowiska przyrodniczego na terenach wiejskich,
- zły stan techniczny części obiektów zabytkowych,
- zły stan i brak pielęgnacji parku miejskiego w Krośniewicach,
- wymagania wynikające z prawnej ochrony obiektów zabytkowych oraz działań dotyczących środowiska kulturowego oraz problematyki społecznej przy ich rewitalizacji,
- brak ścieżek rowerowych,
- niskie nakłady na inwestycje,

b) zewnętrzne (zagrożenia):

- niestabilność prawa,
- migracja młodych ludzi,
- ubożenie, pauperyzacja społeczeństwa wiejskiego,
- spowolnienie tempa wzrostu gospodarczego,
- obniżenie subwencji i dotacji celowych,
- pogarszające się warunki bytowe ludności.

W rozdziale określającym diagnozę stanu, stanowiącą punkt wyjściowy do określenia głównych kierunków strategii nie uwzględniono w ogóle problematyki środowiska kulturowego.

Z interesującej nas problematyki, jako pozytywne, pojawiają elementy dotyczące:

- projektowanych, prawnie chronionych, terenów przyrodniczych,
- rzek i ich otoczenia,
- sieci dróg,
- dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej,
- oferty kulturalnej.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Strategia rozwoju gminy główny cel (misję) rozwoju gminy Krośniewice definiuje jak poniżej:

Krośniewice – samorząd z dobrze rozwiniętą infrastrukturą sprzyjającą rozwojowi rolnictwa, przemysłu rolno-spożywczego, usług i rekreacji.
Gmina oferująca dobre warunki dla nowego osadnictwa i rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości .
Gmina, której priorytetem jest budowa swojej własnej tożsamości i tradycji.
Zintegrowany obszar równomiernie rozwijającego się samorządu, zapewniającego komfort życia wszystkim jego mieszkańcom.

Należy zauważyć, że samorząd gminy nie uwzględniając środowiska kulturowego jako istotnego elementu swoich działań na terenie gminy, w misji wpisuje budowę jej tożsamości i tradycji, których budowa może nastąpić jedynie w oparciu o zasoby materialne i niematerialne środowiska kulturowego.

Strategia stwierdza, że działalność gminy koncentrować się powinna w czterech obszarach:

- ekologii
- infrastrukturze
- gospodarce i przestrzeni
- społeczności.

W obszarze „Ekologia” dla krajobrazu kulturowego gminy duże znaczenie mają przyjęte kierunki działania dotyczące:

- planowania rozwoju gminy z zachowaniem istniejących zasobów zieleni, lasów i zadrzewień.

W obszarze „Infrastruktura” dla dziedzictwa kulturowego gminy duże znaczenie mają przyjęte działania dotyczące:

- budowy i modernizacji sieci i urządzeń wodociągowych
- kontynuacji działań zmierzających do skanalizowania całej gminy
- budowy i modernizacji publicznych obiektów kultury i rekreacji
- rewitalizacji istniejących zasobów komunalnych.

W obszarze „Gospodarka i przestrzeń” dla dziedzictwa kulturowego gminy duże znaczenie mają przyjęte działania dotyczące:

- wspierania tworzenia grup producenckich i innych form wsparcia dla lepszego wykorzystania potencjału istniejących gospodarstw rolnych
- coroczna aktualizacja wieloletniego planu inwestycyjnego gminy z udziałem wszystkich podmiotów życia społecznego i gospodarczego
- szeroka oferta projektów gminy możliwych do realizacji z partnerami prywatnymi, pozarządowymi i innymi publicznymi
- własny system zachęt inwestycyjnych
- tworzenie planów rozwoju miejscowości dla umożliwienia absorpcji środków UE
- budowa przestrzeni rekreacyjnej i wypoczynkowej oraz działań integracyjnych w każdej miejscowości gminy

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- kreowanie liderów lokalnych w poszczególnych miejscowościach dla tworzenia nowych inicjatyw zwiększających ich atrakcyjność gospodarczą
- opracowanie koncepcji zagospodarowania turystycznego dla planowanego obszaru chronionego
- promocja dobrych warunków inwestycyjnych z otoczeniem biznesu.

W obszarze „Społeczność” dla środowiska kulturowego gminy duże znaczenie mają przyjęte działania dotyczące:

- promocji samozatrudnienia
- budowa ścieżek i szlaków rowerowych
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury i warunków naturalnych dla rozwoju różnych form turystyki.

Wśród problemów do realizacji w najbliższym czasie, uczestnicy debaty strategicznej przeprowadzonej przed zatwierdzeniem strategii rozwoju gminy, wśród 15 problemów wymagających rozwiązania w najbliższym czasie wymienili jako bardzo istotne na 5 miejscu „remont Parku Miejskiego z budynkiem pałacu”, a na 10 miejscu zagospodarowanie kolejki wąskotorowej.

3.7.3. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wynikające ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Krośniewice

W studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Krośniewice¹¹ określono, wynikające z realizacji przyjętych celów i kierunków polityki przestrzennej państwa, spodziewane efekty mające wpływ na rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy. Są to między innymi:

- Uwzględnienie wymogów i ograniczeń wynikających z ochrony wartości kulturowych i obszarów zainteresowań archeologicznych.
- Poprawa struktury agrarnej gospodarstw i rozwój rolnictwa ekologicznego.
- Zabezpieczenie odpowiednich stosunków wodnych i ochrona gleb przed stepowaniem z wykorzystaniem „Programu małej retencji”.
- Dolesienie terenów mających gleby niskiej jakości i tworzenie pasów ochronnych zieleni wysokiej.
- Kompleksowe rozwiązywanie problemów gospodarki wodno-ściekowej i usuwanie zaległości w systemie odprowadzania ścieków.
- Uwzględnienie i zabezpieczenie terenów dla ponad lokalnych celów publicznych układu komunikacyjnego, to jest: dla budowy obwodnicy w mieście Krośniewice w ciągu dróg krajowych, dla modernizacji dróg krajowych nr 1 i nr 2, dla modernizacji linii kolejowej Poznań-Kutno-Warszawa.

Jako problemy wynikające z uwarunkowań środowiskowych i kulturowych studium wskazuje następujące dziedziny wymagające aktywnych działań oraz regulacji:

- Położenie obszaru gminy na skrzyżowaniu ważnych dróg krajowych oraz rozcięcie jej powierzchni linią kolejową dwutorową powoduje powstanie barier rozdzielających obszar gminy i stwarzających uciążliwości w jej zagospodarowaniu. Tereny wzdłuż tych ciągów komunikacyjnych to także tereny „nadzwyczajnych zagrożeń” z uwagi na transport materiałów niebezpiecznych. Jest to szczególnie istotne w miejscach kolizji ruchu z użytkowaniem terenów mieszkaniowych.

¹¹ uchwalonym przez Radę Miejską w Krośniewicach uchwałą Nr 200/XXIX/01 dnia 25 kwietnia 2001 r.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- Istnienie obszarów gleb o wysokiej bonitacji, chronionych przed zagospodarowaniem na inne cele na terenie gminy atrakcyjnej do inwestowania ze względu na położenie i dostępność komunikacyjną.

- Ograniczenia w formach użytkowania obiektów zabytkowych oraz terenów z nimi sąsiadujących. Brak dofinansowania prac konserwatorskich, których przeprowadzenie jest egzekwowane przez służby konserwatorskie. Istnienie obszarów znalezisk archeologicznych wymagających spełniania wymogów ochronnych podczas inwestowania na tym terenie.

Studium definiuje cel rozwoju gminy Krośniewice identycznie, jak strategia rozwoju gminy.

Tabela nr 1

Kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy	Polityki przestrzenne
1.	2.
Zachowanie i ochrona środowiska przyrodniczego	1. Poprawa stanu czystości i ochrona wód powierzchniowych i podziemnych <hr/> 2. Powiększenie powierzchni leśnej <hr/> 3. Zachowanie i ochrona walorów przyrodniczo-krajobrazowych dolin rzek <hr/> 4. Ochrona i pielęgnacja terenów zieleni urządzonej, przydrożnej i śródpolnej <hr/> 5. Poprawa stanu czystości powietrza
Zachowanie i ochrona dóbr kultury	1. Ochrona obiektów i obszarów objętych wpisem do rejestru zabytków i gminną ewidencją zabytków <hr/> 2. Rewaloryzacja przestrzeni historycznych. <hr/> 3. Ochrona obszarów znalezisk archeologicznych
Wielofunkcyjny rozwój obszaru gminy	1. Adaptacja i modernizacja istniejących funkcji produkcyjnych do współczesnych wymogów rynkowych
Porządkowanie przestrzeni jednostek osadniczych	1. Adaptacja i modernizacja istniejących obiektów i wprowadzanie zabudowy uzupełniającej
Przebudowa układu komunikacyjnego i obsługi transportowej	1. Odciążenie miasta od ruchu tranzytowego <hr/> 2. Poprawa standardów obsługi komunikacyjnej terenów mieszkaniowych i mieszkaniowo-usługowych oraz obszarów aktywności gospodarczej <hr/> 3. Realizacja ścieżek rowerowych

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Rozwój infrastruktury technicznej i obsługi komunalnej	1. Zapewnienie terenom mieszkaniowym i produkcyjno-usługowym standardów europejskich w zakresie zaopatrzenia w media infrastruktury technicznej oraz przebudowa urządzeń i obiektów kolizyjnych z funkcją terenu.
--	---

Studium ustala strefy polityk przestrzennych, z których interesującej nas problematyki dotyczą:

Strefa zachowania i ochrony wartości przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych – wyznaczona na terenach zielonych wzdłuż rzeki Miłonki i innych cieków, o wysokich walorach, tworzących system powiązań przyrodniczych warunkujących właściwe przewietrzanie terenu i utrzymujących stałą retencję wód. Tereny te są rekomendowane do pozostawienia ich w stanie zbliżonym do naturalnego. W granicach tej strefy są także położone obiekty zabytkowe stanowiące dziedzictwo kulturowe gminy wraz z ich otoczeniem przyrodniczym.

Strefa kształtowania układów osadniczych – obejmująca tereny istniejącego oraz przyszłego zagospodarowania w mieście Krośniewice oraz we wsiach Głogowa, Głaznów, Skłóty, Jankowice i Nowe, posiadających na swym terenie obiekty i obszary zabytkowe.

Strefa rolniczo-osadnicza terenów otwartych – obejmująca pozostałe wsie i tereny rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Wyznaczono ją na obszarze wskazanym do intensyfikacji produkcji rolnej, w którym dominują dobre gleby.

Studium określa tereny w centrum miasta Krośniewice, stanowiące o jego tożsamości, przeznaczone do rewitalizacji. Zachowuje i adaptuje ono ustalenia obowiązującego w 2000 r. miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dotyczące wyznaczonych stref ochrony konserwatorskiej:

- strefa konserwatorska ochrony zasadniczych elementów rozplanowania „B” obejmująca historyczne rozplanowanie miasta z zabudową przy Pl. Wolności i ulicach Poznańskiej, Kutnowskiej i Targowej. Pełnej ochronie podlega tu staromiejski układ ulic i placu. Za niezbędne uznano opracowanie specjalistycznej dokumentacji konserwatorskiej umożliwiającej określenie zasad działania w tym rejonie.

- strefa ochrony krajobrazu założenia pałacowo-parkowego „K” obejmująca obszar założenia pałacowo-parkowego w granicach murowanego ogrodzenia. Ochronie podlega tu, poza obiektami kubaturowymi, stary drzewostan.

- strefa ochrony ekspozycji miasta historycznego „E” obejmująca teren na południe od ul. Kutnowskiej. W strefie zasadą prowadzenia działań inwestycyjnych jest zapewnienie warunków do eksponowania zespołu zabytkowego oraz ograniczenie gabarytu wysokościowego projektowanych obiektów budowlanych.

- strefa potencjalnych obszarów eksploracji archeologicznej „W” obejmuje północną część placu Wolności w miejscu lokalizacji nie istniejącego kościoła.

3.7.4. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wynikające z miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta oraz gminy Krośniewice

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego miasta Krośniewice oraz gminy Krośniewice¹² w zakresie wymogów ochrony środowiska kulturowego i zabytków ustalają:

- Na obszarach położonych w granicach stanowisk archeologicznych wymóg stanowiący, że w przypadku podjęcia działań inwestycyjnych wiążących się pracami ziemnymi należy przeprowadzić wyprzedzająco ratownicze badania archeologiczne. W obszarach ochrony stanowisk archeologicznych tj. w odległości do 250 m od granic stanowisk archeologicznych wymóg uzgadniania inwestycji wymagających prac ziemnych z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

- Na terenie miasta i gminy określono zasady ochrony oraz przeznaczania i zagospodarowania obiektów zabytkowych oraz objętych gminną ewidencją zabytków:

- funkcja dopuszczalna nawiązująca do tradycji miejsca – mieszkalnictwo, hotele, usługi związana z kulturą, gastronomią, opieką społeczną, dydaktyką i oświatą, finansami, kultem religijnym,
- przy zagospodarowaniu obiektów zabytkowych wymagana może być rekonstrukcja układu historycznego,
- zakres prac rewaloryzacyjnych obejmować powinien obiekt zabytkowy i tereny go otaczające,
- w parkach obowiązuje zachowanie i odtworzenie historycznego układu przestrzennego oraz likwidacja elementów zagospodarowania i użytkowania zniekształcających jego zakomponowanie,
- w parkach obowiązuje zakaz dokonywania wtórnych podziałów jego terenu,
- plan ustala nieprzekraczalną 25 metrową linię zabudowy od zespołów dworsko-parkowych,
- plan ustala nieprzekraczalną linię zabudowy w odległości 20 m od trasy wpisanej do rejestru zabytków linii kolejki wąskotorowej,
- plan dopuszcza maksymalną intensywność zabudowy obiektu zabytkowego nie przekraczającą intensywności udokumentowanej historycznie.

W ustaleniach szczegółowych dotyczących obszaru miasta, dla terenów oznaczonych symbolem UM, UM1 zawarto zapis „zachowuje się zasadnicze elementy rozplanowania miasta w granicach wskazanych na rysunku planu; ochronie podlega układ rozplanowania miasta, gabaryty obiektów, linie regulacyjne, w tym linie zabudowy oraz pierzeje zabudowy”. W terenie oznaczonym symbolem „ZP” plan nie dopuszcza dokonywania przekształceń zabudowy oraz zmiany sposobu użytkowania parku zabytkowego bez zgody właściwego konserwatora zabytków. Na terenie tym obowiązuje rekonstrukcja dawnego założenia parkowego, ochrona starego drzewostanu oraz jego konserwacja. Dla terenu cmentarza oznaczonego symbolem „ZC” ustala się jako wyłączną funkcję chowania zmarłych i wprowadza obowiązek ochrony zieleni i starodrzewu.

W ustaleniach szczegółowych dotyczących obszaru gminy plan w obszarach „MR”, „M”, „U”, „P” wpisano wymóg uzgadniania z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków

¹² zatwierdzone uchwałami Rady Miejskiej w Krośniewicach Nr 68/XII/03 i Nr 69/XII/03 w dniu 27 sierpnia 2003 r.

warunków realizacji projektowanej zabudowy w odległości mniejszej, niż 25 m od granic obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków i objętych gminną ewidencją zabytków.

Plan miasta nie wprowadził do ustaleń rysunkowych i tekstowych dla miasta Krośniewice granic ochrony konserwatorskiej „B”, „K”, „E” i „W”, określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Krośniewice.

W ustaleniach dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego na terenie miasta i gminy plany w interesującej nas problematyce wprowadzają następujące zasady postępowania:

- nakaz porządkowania gospodarki ściekami i odpadami,
- zakaz dokonywania zmian naturalnego ukształtowania terenu oraz zabudowywania dolin rzek,
- nakaz zachowania istniejących wartości krajobrazowych i przyrodniczych, w tym ochrona istniejących zadrzewień,
- zalecenie uzupełniania istniejących oraz tworzenie nowych zespołów zadrzewień śródpolnych,
- zalecenie stosowania technologii ekologicznych dla zaopatrzenia w ciepło,
- nakaz kontynuacji działań prowadzących do budowy obwodnicy miasta Krośniewice w celu eliminacji uciążliwości wywołanych przez ruch samochodów,
- nakaz ochrony doliny rzeki Miłonki.
- na terenie gminy plan określa obszar o szczególnych walorach krajobrazowych przewidziany do objęcia ochroną w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu Ochni i Głogowianki.

3.7.5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony zasobów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego wynikające ze strategii rozwoju turystyki dla gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego.

„Strategia rozwoju turystyki dla gmin Związku Gmin Regionu Kutnowskiego i powiatu kutnowskiego” autorstwa Polskiej Agencji Rozwoju Turystyki S. A. określa turystykę jako jedną z najszybciej rozwijających się dziedzin gospodarki. Dokument zawiera analizy prowadzące do oceny potencjału turystycznego omawianego obszaru, w tym terenu miasta i gminy Krośniewice – partnera przedsięwzięcia. W opracowaniu dokonano analizy walorów naturalnych obszaru, walorów antropogenicznych (ze szczególnym uwzględnieniem walorów historycznych i etnograficznych), dostępności komunikacyjnej regionu i istniejącej infrastruktury turystycznej i paraturystycznej.

Część cech określających istniejący stan rzeczy dotyczący obszaru miasta i gminy Krośniewice w analizowanych uwarunkowaniach wewnętrznych dotyczy:

- w uwarunkowaniach geograficzno-przestrzennych:
 - dość dobrze rozwiniętej sieci połączeń komunikacyjnych, stwarzającej dobre warunki do rozwoju ruchu turystycznego,
 - sąsiedztwa aglomeracji łódzkiej, warszawskiej i poznańskiej będącego szansą rozwoju turystycznego,
 - planowanej budowy dwóch autostrad w układzie północ – południe i wschód – zachód, będących kluczowym elementem podnoszącym atrakcyjność turystyczną regionu.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- w uwarunkowaniach ekonomicznych:
 - faktu, że rozwój turystyki wymagający znacznych nakładów, będzie powodował konieczność wsparcia (zwłaszcza dla rozbudowy infrastruktury) zewnętrznymi środkami finansowymi – rządowymi i unijnymi.
- w uwarunkowaniach społecznych:
 - wysokiego poziomu bezrobocia wymagającego podejmowanie działań na rzecz aktywności zawodowej, w tym kształcenia kadr na potrzeby turystyki (szansa dla regionu),
 - potrzeby realizacji przedsięwzięć zmierzających do zmian kwalifikacji zatrudnionych w rolnictwie – turystyka daje możliwość tworzenia alternatywnych źródeł zarobkowania,
 - wzrostu świadomości tożsamości kulturowej mieszkańców stwarzającego szansę na dostarczanie coraz ciekawszych ofert turystycznych,
 - woli współpracy samorządów lokalnych instytucji i stowarzyszeń funkcjonujących w sferze turystycznej będącej podstawą do skutecznego wdrażania programu rozwoju turystyki.
- w uwarunkowaniach infrastrukturalnych:
 - stosunkowo dobrze rozwiniętej sieci dróg kołowych, nie spełniających jednak wymagań w zakresie jakości nawierzchni i oznakowania,
 - tendencji do rozwoju infrastruktury towarzyszącej przyczyniającej się do zwiększenia atrakcyjności oraz stwarzającej warunki do wydłużenia sezonu turystycznego,
 - znacznych niedoborów w podstawowej infrastrukturze turystycznej ograniczających rozwój turystyki w pierwszym etapie wdrażania strategii.
- w uwarunkowaniach przyrodniczych i historyczno-kulturowych:
 - licznie występujących obiektów o wartościach historycznych i kulturowych.
- w uwarunkowaniach polityczno-prawnych i instytucjonalnych:
 - przychylności władz dla idei rozwoju regionu jako obszaru atrakcyjnego turystycznie, co umożliwi stworzenie kompleksowej oferty,
 - zachodzących zmian w podejściu do turystyki – odchodzenia od jej postrzegania jako kosztotwórczej pozycji w budżecie, dających nowe możliwości rozwoju tej dziedziny gospodarki.

W części dotyczącej określenia walorów turystycznych dla obszaru miasta i gminy Krośniewice wymienia:

- wody powierzchniowe: rzeka Miłonka i stawy w Krośniewicach
- projektowany Obszar Chronionego Krajobrazu Ochni i Głogowianki we wschodniej części gminy Krośniewice
- pomniki przyrody: drzewa występujące z reguły w dawnych zespołach dworsko-parkowych
- parki zabytkowe w: Bielicach, Cyganach, Głaznowie, Krośniewicach, Miłonicach, Witowie, Głogowej, Jankowicach, Ostałowie oraz zespoły dworsko-parkowe w Skłótach, Głogowej, Krośniewicach, Miłonicach, Głaznowie i Jankowicach, a także jako cenny zabytek sakralny kościół pw. Św. Floriana w Nowem.

Strategia stwierdza, że między innymi wymienione wyżej obiekty zabytkowe stanowiące główny walor antropogeniczny (kulturowy) nie są eksponowane jako dobro kultury regionu i świadectwo ciekawej historii tej ziemi.

Wśród obiektów uzupełniających ofertę kulturową wymienia się także Muzeum w Krośniewicach im. Jerzego Dunim - Borkowskiego oraz Krośniewicką Kolejkę

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Dojazdową, a wśród imprez o charakterze kulturalno – sportowo - rozrywkowym ogólnopolskie Święto Kolekcjonerów i targi kolekcjonerskie „Na Skrzyżowaniu” w Krośniewicach.

Szlaki turystyczne (formalne i nieformalne) przebiegające przez obszar miasta i gminy Krośniewice to:

- szlak „Śladami znanych ludzi” (pieszy) o długości 3 km poprowadzony w mieście Krośniewice,
- szlak „Śladami tradycji dworskiej” (pieszy lub rowerowy) o długości 12,5 km, prowadzący z Krośniewic przez Głaznów, Bielice i Miłonice,
- „transregionalny” szlak „W królestwie Diabła Boruty” (rowerowy) o długości 223 km przebiegający przez Krośniewice,
- szlak Krośniewickiej Kolejki Dojazdowej na trasach Krośniewice – Ostrowy – Krośniewice o długości 18 km, Krośniewice – Dąbrowice – Krośniewice o długości 18 km, Krośniewice – Uroczysko „Kanada” – Krośniewice o długości 30 km.

Omawiana strategia zakłada głównie funkcjonowanie na tym terenie turystyki krajowej o dominujących formach:

- turystyka weekendowa kierowana do mieszkańców okolicznych aglomeracji,
- turystyka biznesowa,
- turystyka kwalifikowana (piesza, narciarska /biegowa/, rowerowa, motorowa, konna),
- turystyka dzieci i młodzieży,
- turystyka sportowa,
- turystyka specjalistyczna.

We wnioskach dotyczących walorów turystycznych stwierdza się m. in., że:

1. Rozwój turystyki będzie opierał się głównie na zasobach tzw. antropogenicznych (kulturowych) oraz możliwościach rozwoju nowoczesnej infrastruktury sportowej,
2. Atutem regionu jest interesujący krajobraz kulturowy i ciekawe, zachowane obiekty architektoniczne, choć obecnie niezagospodarowane i mocno zdewastowane,
3. Brak odpowiedniego oznakowania obiektów, zarówno przyrodniczych jak i kulturowych ogranicza ich dostępność dla grup turystów już dziś zainteresowanych podróżami po regionie,
4. Zabytkowe parki są enklawami zieleni w bezleśnym, rolniczym krajobrazie, posiadającymi dużą wartość historyczną i estetyczną.

Obszar miasta i gminy Krośniewice znajduje się na trasie proponowanych w strategii szlaków turystycznych: „Szlakiem Dawnej Poczty”, „W zaciszu drewnianej tradycji”, „W poszukiwaniu utraconych wspomnień” i trasy mieszanej (PTTK).

Wśród wymienionych przez strategię w punkcie „Atrakcje w zabytkach i oferty programowe” znajdują się m.in. Muzeum w Krośniewicach im. Jerzego Dunin Borkowskiego i Krośniewicka Kolej Dojazdowa.

W przypadku tej drugiej przewiduje się atrakcję „Koleją do przeszłości”, uznając jednak, że włączenie kolejki do programu oferty turystycznej wymaga podjęcia szeregu działań mających na celu dostosowanie jej do potrzeb turystyki, grupując je w zadania:

- o charakterze inwestycyjnym
 - a. modernizacja i rekonstrukcja torowiska na trasach przewidzianych do użytkowania (nie tylko turystycznego),
 - b. modernizacja i rekonstrukcja dawnych budynków dworcowych i przystanków,

c. wyznaczenie i zagospodarowanie podstawową infrastrukturą nowych miejsc przystankowych na trasie kolejki – dla celów stałej komunikacji lub celów turystycznych,

d. modernizacja i rozbudowa taboru kolejowego o obiekty o walorach zabytkowo-historycznych.

- o charakterze programowym

a. opracowanie programów wykorzystujących unikalne możliwości podróżowania kolejką oraz związane z tradycjami i historią sieci. Strategia wymienia np. program „Piknik z dróżnikiem” kierowany do dzieci i młodzieży oraz program „Historia z okien kolejki”

- o charakterze promocyjnym

a. przygotowanie Systemu Identyfikacji Wizualnej,

b. przygotowanie „rozkładu podróży do przeszłości”,

c. opracowanie systemu dotarcia z ofertą do grup docelowych,

d. przygotowanie i wyprodukowanie pamiątek związanych z historią kolejki,

e. opracowanie ankiety kierowanej do uczestników programu, badającej ich stopień zadowolenia i umożliwiającej określenie działań mających na celu dostosowywanie oferty do wymagań odbiorców.

Autorzy strategii zauważają, że wdrożenie w życie oferty turystyki kulturowej wymagać będzie podjęcia szeregu inicjatyw zmierzających do dostosowania obiektów zabytkowych do funkcji turystycznych. Najważniejsze zadania dotyczyć będą odpowiedniego przygotowania zespołów dworsko-parkowych do funkcjonowania jako atrakcji turystycznych. Przygotowania powinny objąć zarówno uregulowanie ich stanu własnościowego, opracowanie programu zmian użytkowania oraz określenia zasad sprzedaży i użytkowania obiektów przeznaczonych do prywatyzacji. Zarządzanie tymi nieruchomościami bez uwzględnienia planów rozwoju turystyki może w istotny sposób utrudnić wdrożenie programów uwzględnionych w strategii.

Biorąc pod uwagę, że rozwój turystyki opierać się ma na obiektach zabytkowych, za kluczowe elementy ona uznaje:

- renowację i rekonstrukcję najcenniejszych obiektów stanowiących podstawę budowy oferty turystycznej,

- powstrzymanie przed dalszą dewastacją i niszczeniem zabytkowych obiektów niezagospodarowanych,

- rekonstrukcję parków dworskich - opracowanie programu odtworzenia najciekawszych z nich.

Wśród efektów wdrażania tej części programu strategia wymienia m. in:

- podniesienie atrakcyjności turystycznej regionu i jego zasobów kulturowych,

- opracowanie systemu gospodarowania zasobami o wartościach historycznych,

- podniesienie poziomu świadomości dziedzictwa kulturowego regionu,

- przyciągnięcie do regionu turystów zarówno z grupy turystów kulturowych jak i poznawczych – zainteresowanych historią obszaru.

4. Cele gminnego programu opieki nad zabytkami

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Krośniewice prognozuje w okresie perspektywicznym utrzymanie się liczby ludności na obecnym poziomie lub jej nieznaczne zmniejszenie.

Uwarunkowania demograficzne, środowiskowe i gospodarcze przesądają o tym, że miasto Krośniewice pełnić będzie w dalszym ciągu funkcje ponadgminnego, lokalnego ośrodka rozwoju, obsługującego mieszkańców w zakresie usług dla ludności i rolnictwa oraz mieszkalnictwa i produkcji przemysłowej.

Na obszarze gminy Krośniewice funkcją podstawową jest rolnictwo, a towarzyszą jej: ochrona środowiska i rozwój infrastruktury technicznej, w tym komunikacji. W rozwoju gospodarczym terenu gminy studium wskazuje głównie na przetwórstwo płodów rolnych.

Przyjęte w studium przekształcenia struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta i gminy prowadzić mają do:

- wzrostu ich atrakcyjności jako miejsca zamieszkania
- wzrostu ich atrakcyjności jako obszaru inwestowania w mieszkalnictwo i usługi i produkcję
- poprawy stanu środowiska.

Za "lokomotywy" rozwoju lokalnego uznaje się samorządy lokalne oraz małe firmy, elastycznie reagujące na zmiany popytu.

Studium precyzuje także problemy wymagające rozwiązania:

- właściwe wykorzystanie walorów wynikających z położenia miasta i gminy,
- konieczność zachowania walorów środowiska przyrodniczego przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwojowych wynikających z działalności gospodarczej,
- konieczność zachowania zasobów kulturowych oraz walorów krajobrazowych przy uwzględnieniu potrzeby przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy i małej (?) wartości technicznej oraz użytkowej obiektów zabytkowych i przy braku środków na ich rewitalizację,
- istnienie obszarów zabudowy rozproszonej, podrażającej koszty doprowadzenia infrastruktury technicznej,
- konieczność przeprowadzenia restrukturyzacji rolnictwa oraz zapewniania warunków do wielofunkcyjnego rozwoju wsi oraz alternatywnych źródeł zatrudniania na wsi,
- prawną ochroną gruntów rolnych przed przeznaczeniem ich na cele nierolnicze, sprzeczna z interesami tych właścicieli, którzy chcieliby przeznaczyć grunty na działalność gospodarczą lub tereny budowlane,
- uciążliwości oraz nadzwyczajne zagrożenie środowiska na terenach położonych wzdłuż dróg krajowych.

Stosowanym w planowaniu strategicznym sposobem na ocenę dziedzin mających wpływ na środowisko kulturowe w mieście i gminie jest - mając na względzie jako główne kryterium, ich aktywizację oraz realizację priorytetów rozwoju określonych w strategii rozwoju społeczno-gospodarczego miasta i gminy Krośniewice oraz cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy - analiza strategiczna SWOT stanowiąca zestawienie cech określających: S (Strong) – silne strony, W (Weak) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia.

Wśród atutów i szans w interesującej nas problematyce należy wymienić

- walory krajobrazowe i przestrzenne miasta i gminy
- brak obiektów szczególnie szkodliwych dla środowiska
- dobrą dostępność do wody pitnej i jej znaczne zasoby dla celów gospodarczych
- znaczny zakres inwestycji infrastrukturalnych
- bogatą historię miasta i gminy.
- liczne zabytki i stanowiska archeologiczne
- występowanie obiektów zabytkowych w zespołach przestrzennych
- rozwój działalności organizacji, szczególnie o profilu społeczno-kulturalnym
- działalność Muzeum im. J. Dunin – Borkowskiego
- podmioty gospodarcze działające w sferze usług i produkcji
- istniejącą bazę materialną usług
- rezerwę terenu na cele realizacji obwodnicy miasta
- tradycje wielofunkcyjne i usługowe miasta
- istnienie dobrego skomunikowania pomiędzy miejscowościami gminy m. in. za pośrednictwem zabytkowej kolejki wąskotorowej.

Urozmaicony krajobraz terenu gminy oraz istniejące na jej obszarze dobra kultury materialnej stwarzają możliwości rozwoju turystyki i rekreacji, tworzenie atrakcyjnego środowiska zamieszkania oraz budowania tożsamości regionalnej. Zainwestowanie infrastrukturalne i występowanie obiektów zabytkowych w zespołach umożliwi podjęcie kompleksowych działań rewaloryzacyjnych dotyczących tych obiektów i ich otoczenia. Wzrost ilości podmiotów gospodarczych umożliwi wielofunkcyjne wykorzystanie istniejącej w mieście Krośniewice oraz wiejskich zespołach dworsko-folwarcznych kubatury. W drodze rozwoju budownictwa istnieje możliwość właściwego zagospodarowania zasobów komunalnych w granicach historycznego centrum i rozgęszczenia oraz uzupełnienia starej zabudowy. Realizacja obwodnicy miejskiej zapewni poprawę warunków życia w centrum miasta i zwiększy jego dostępność komunikacyjną.

Słabości i zagrożenia to:

- uciążliwości dla stanu środowiska ze strony transportu tranzytowego
- zły stan techniczny obiektów zabytkowych.
- dekapitalizacja zabudowy w historycznym centrum miasta
- stan własnościowy zespołów zabytkowych na terenie gminy
- brak inwestorów zainteresowanych rewitalizacją obiektów zabytkowych
- brak znaczącej oferty noclegowej i gastronomicznej bazy turystycznej
- utrwalenie się substandardowych form handlu w centrum
- brak ośrodków innowacji i informacji gospodarczej
- brak strategicznych inwestorów zewnętrznych
- degradacja niewykorzystanych obiektów przemysłowych
- degradacja struktury przestrzennej centrum miasta przez tranzytowy ruch kołowy
- brak stref ruchu spowolnionego, ścieżek rowerowych i tras pieszych
- przemieszanie funkcji bez strefowania funkcji uciążliwych w terenach zabudowy mieszkaniowej
- brak przestrzeni publicznych.
- brak ustaleń w planie miasta Krośniewice dotyczących granic i zasad działań w: ramach ochrony konserwatorskiej „B”, „K”, „E” i „W”, określonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Krośniewice.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Ruch tranzytowy przechodzący przez obszar gminy i centrum miasta Krośniewice stwarza zagrożenia dla bezpieczeństwa i komfortu zamieszkania. Zły stan obiektów zabytkowych oraz brak potencjalnych inwestorów zainteresowanych rewitalizacją zabudowy historycznej stwarzają zagrożenie dla ich zachowania i kondycji. Dotyczy to także centrum miasta Krośniewice. Poza dbałością o obiekty i obszary zabytkowe, potrzeba ochrony krajobrazu kulturowego wymaga zachowania historycznych wglądów i ochrony panoram.

Zagadnienia związane z opieką nad zabytkami stanowią dla samorządu gminnego istotny obszar działania ze względu na posiadany zasób obiektów zabytkowych i ich znaczenie budujące prestiż miasta i gminy Krośniewice.

Wobec tego przyjmuje się, że celami gminnego programu opieki nad zabytkami jest:

1. Konsekwentne i planowe realizowanie zadań kompetencyjnych samorządu dotyczących opieki nad zabytkami jako wyraz uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta i gminy.

2. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

3. Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.

4. Uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy za źródło materialnej i niematerialnej satysfakcji jej mieszkańców.

5. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

6. Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

7. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.

8. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych UE.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

Przy określaniu celów gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośnice uwzględniono zapisy ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, która w szczególności formułuje m in. niżej wymienione cele:

- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej (cele programu gminnego: 1, 2,),
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania (cele programu gminnego: 1, 2, 3, 4, 5, 6),
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego (cele programu gminnego: 1, 2,),
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami (cele programu gminnego: 1, 2, 4, 5, 6),
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków (cele programu gminnego: 3, 4, 6),
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami (cele programu gminnego: 1, 6).

5. Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Kierunki działań dla realizacji wyżej sprecyzowanych celów gminnego programu opieki na zabytkami oraz spodziewane efekty realizacji celów przyjętych w programie zostały określone w tabeli nr 2

Kierunki działań dla realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami.

Cele strategiczne	Kierunki działań	Spodziewane efekty
1.	2.	3.
1. Awansowanie w hierarchii działań samorządu realizacji jego zadań kompetencyjnych dotyczących opieki nad zabytkami, jako wyraz uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta i gminy.	1. Doprowadzenie do zgodności obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy z e studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. 2. Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i rewaloryzacji zabytkowych obszarów w miejscowościach gminy.	1. Zapewnienie ochrony prawnej obszarom przesądzającym o atrakcyjności kulturowej obszaru miasta i gminy. 2. Stworzenie pełnej oferty dla potencjalnych użytkowników obiektów i obszarów zabytkowych. 3. Stworzenie materiałów i opracowań umożliwiających realizację obwodnicy dróg krajowych dla miasta Krośniewice
	2. Wprowadzenie na terenie gminy obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie parku kulturowego	1. Nowa forma ochrony wyróżniających się pod względem kulturowym krajobrazów narzędziem wykorzystania ich dla aktywizacji gospodarczej gminy.
	3. Zwiększenie roli przestrzeni publicznych w miejscowościach gminy.	1. Wykorzystanie cech funkcjonalno-przestrzennych obszarów zabytkowych dla poprawy jakości życia mieszkańców miasta i gminy oraz ułatwienia im nawiązywania kontaktów społecznych. 2. Akcentowanie w przestrzeni gminy obszarów znaczących dla jej tożsamości.
	4. Monitorowanie stanu i sposobu użytkowania dóbr kultury	1. Posiadanie pełnego zasobu danych o stanie własnościowym, stanie zachowania i sposobie użytkowania obiektów i obszarów zabytkowych.

	5. Podejmowanie adaptacji obiektów zabytkowych dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych.	1. Uzyskanie wielofunkcyjności obiektów zabytkowych.
	6. Inicjowanie powstawania Lokalnych Programów Rewitalizacji	1. Uspołecznienie procesu poprawy kondycji obszarów zabytkowych i zaspokojenia potrzeb społecznych mieszkańców. 2. Poprawa stanu substancji zabytkowej oraz warunków socjalnych w obiektach i na obszarach objętych ochroną konserwatorską, w tym stanowiących własność gminy.
	7. Podnoszenie kwalifikacji pracowników zatrudnionych w samorządzie, odpowiedzialnych za ochroną dziedzictwa kulturowego.	1. Zapewnienie właściwej ochrony obiektom i obszarom zabytkowym. 2. Stworzenie warunków do pełniejszej współpracy z rządowymi służbami ochrony zabytków.
2. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.	1. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego lokalnych tradycji kształtowania przestrzeni gminy. 2. Stworzenie zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	1. Zachowanie historycznych układów ruralistycznych oraz centrum miasta. 2. Zapobieganie rozpraszaniu zabudowy 3. Zachowanie powiązań funkcjonalnych zespołów dworsko-parkowo-folwarcznych.
	2. Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obszarach przemysłowych	1. Stworzenie warunków do gospodarczego (rozwój turystyki) wykorzystania trasy zabytkowej kolejki wąskotorowej, zabudowy kolejowej oraz wiejskich zespołów dworsko-parkowo-folwarcznych.
	3. Stworzenie zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	1. Ochrona środowiska człowieka, rozumianego jako suma środowiska przyrodniczego i kulturowego, odpowiednio

		do tendencji europejskich i światowych.
	4. Stworzenie oferty turystycznej wykorzystującej walory przyrodnicze i kulturowe gminy.	1. Wykorzystanie utworzenia i objęcia ochroną prawną Obszaru Chronionego Krajobrazu Ochni i Głogowianki na terenie gminy Krośniewice do wyznaczenia szlaków turystycznych po atrakcjach kulturowych i przyrodniczych gminy
	5. Ochrona panoram i dominant	1. Zapewnienie warunków do eksponowania w przestrzeni i z ciągów odbioru krajobrazu obiektów i obszarów zabytkowych decydujących o jej tożsamości i niepowtarzalności
	6. Ochrona dolin rzecznych	1. Zachowanie elementów urozmaicających ukształtowanie powierzchni gminy 2. Ochrona obszarów pierwotnego osadnictwa na terenie gminy
	7. Tworzenie kompleksowych i wieloletnich programów ochronnych, w myśl unijnej zasady programowania.	1. Uzyskanie możliwości finansowania i realizacji zintegrowanych programów ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju gminy w oparciu o ich zasoby, w wieloletnim horyzoncie czasu.
3. Wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego.	1. Wprowadzenie zasad współpracy publiczno-prywatnej dla rewaloryzacji obiektów i obszarów zabytkowych.	1. Tworzenie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych sprzyjających działaniom rewaloryzacyjnym. 2. Stworzenie warunków dla właściwego, zgodnego z tradycją miejsca użytkowania zespołów dworsko-parkowo-folwarcznych

	2. Wspieranie funkcjonowania społecznych i pozarządowych organizacji ochrony zabytków.	1. Pozyskanie aktywnych partnerów ochrony dziedzictwa kulturowego 2. Rozszerzenie bazy społecznej osób zaangażowanych w ochronę obiektów i obszarów zabytkowych
	3. Wspieranie użytkowników obiektów, których wyposażenie stanowią zabytki ruchome.	1. Stworzenie warunków zapewniających trwałe zachowanie zabytków ruchomych oraz ich utrzymanie i eksponowanie.
	4. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	1. Podjęcie skutecznych działań zapewniających nadanie właściwej kondycji obiektom i obszarom zabytkowym na terenie gminy i miasta Krośnice.
	5. Zapewnienie ochrony tradycyjnych elementów wyposażenia, narzędzi i sprzętów w wiejskich placówkach ochrony tradycji miejsca.	1. Poszanowanie i kultywowanie tradycji materialnych na terenach wiejskich 2. Ochrona tożsamości „małych ojczyzn”
4. Uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy za źródło materialnej i niematerialnej satysfakcji jej mieszkańców.	1. Promocja miejsc i obszarów zabytkowych.	1. Wykorzystanie zabytków dla wykreowania produktu turystycznego gminy. 2. Ułatwienie dostępu do informacji o obiektach zabytkowych i dziedzictwie kulturowym gminy.
	2. Wspieranie działań prowadzących do wzrostu znaczenia gospodarczego obiektów i obszarów zabytkowych.	1. Zagospodarowanie obiektów zabytkowych będących w posiadaniu gminy na cele społeczne i obsługi ruchu turystycznego. 2. Powstanie oferty turystycznej przewidującej wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych gminy. 3. Wspieranie aktywności lokalnej w ochronie środowiska kulturowego

5. Wsparcie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.	1. Uwzględnienie w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośnice” wymogów ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.	1. Stworzenie narzędzia pozyskiwania funduszy rządowych i pozarządowych na działania związane z ochroną środowiska kulturowego. 2. Planowanie i koordynacja działań związanych z rewaloryzacją obiektów i obszarów zabytkowych, w tym stanowiących własność gminy. 3. Włączenie ochrony dziedzictwa kulturowego w zakres interwencji i wsparcia samorządu.
	2. Wsparcie działalności fundacji i osób prywatnych związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego.	1. Wypracowanie zasad współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków. 2. Wsparcie aktywności lokalnej dla ochrony środowiska kulturowego gminy.
	3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania rewaloryzacyjne w obiektach i obszarach zabytkowych.	1. Pozyskanie środków resortu kultury 2. Pozyskanie środków z programów bilateralnych rządu RP 3. Pozyskanie środków samorządu województwa na rewitalizację obszarów zabytkowych. 4. Pozyskanie środków z funduszy inwestycyjnych wspierających małe i średnie przedsiębiorstwa.
6. Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	1. Tworzenie ofert inwestycyjnych sprzyjających działaniom rewaloryzacyjnym w obiektach i obszarach zabytkowych.	1. Przyciągnięcie inwestorów zainteresowanych zagospodarowaniem obiektów zabytkowych na terenie gminy

		<p>2. Ułatwienia w realizacji prac rewaloryzacyjnych dzięki pomocy samorządu w pozyskiwaniu do adaptacji obiektów i obszarów zabytkowych oraz opracowywaniu dokumentacji projektowych.</p> <p>3. Zmniejszenie bezrobocia</p>
	2. Wspieranie prac rewaloryzacyjnych w obiektach i obszarach zabytkowych.	<p>1. Organizacyjne i finansowe wspieranie prac ratowniczych i interwencyjnych prac zabezpieczających w obiektach i na obszarach zabytkowych.</p> <p>2. Poprawa kondycji obiektów i obszarów zabytkowych.</p>
	3. Nawiązanie współpracy z organizacjami propagującymi stosowanie tradycyjnych technik i umiejętności w odnowie zabytków.	1. Przeniesienie na teren gminy dobrych wzorów działań w myśl zasady „Ratować zabytki, ratować pracę, ratować rzemiosło - zawody (model Hallandzki/Szwecja).
	4. Tworzenie miejsc pracy w ochronie zabytków.	<p>1. Wzmocnienie roli dziedzictwa kulturowego w rozwoju gospodarczym gminy</p> <p>2. Pozyskanie miejsc pracy w obsłudze ruchu turystycznego wykorzystującego walory środowiska kulturowego i przyrodniczego gminy.</p> <p>3. Szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną.</p>
	5. Pomoc w kształceniu osób zatrudnionych w ochronie dziedzictwa kulturowego	1. Podniesienie poziomu wykształcenia pracowników samorządowych zatrudnionych w sferze ochrony środowiska kulturowego

		gminy. 2. Wsparcie utrzymywania na rynku pracy zanikających rzemiosł i zawodów.
7. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego.	1. Wprowadzenie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do programu edukacji przedszkolnej i szkolnej.	1. Powstanie programu nauczania budującego na bazie wartości środowiska kulturowego i przyrodniczego więzi z gminą - „małą ojczyzną”. 2. Zbudowanie klimatu powszechnej akceptacji dla idei ochrony środowiska kulturowego
	2. Wspieranie szeroko dostępnych szkoleń dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, kierowanych do dorosłych mieszkańców gminy.	1. Pogłębienie znajomości problematyki ochrony środowiska kulturowego w społeczeństwie gminy. 2. Poszerzenie kręgu osób zainteresowanych właściwym postępowaniem wobec obiektów i obszarów zabytkowych. 3. Zrozumienie i akceptacja zasad ochrony środowiska kulturowego.
	3. Udostępnienie wiedzy o mieście i gminie dla zainteresowanych w regionie i kraju.	1. Powstanie komputerowej bazy danych o zabytkach miasta i gminy 2. Wykorzystanie bazy danych do działań promocyjnych i naukowych. 3. Powstanie wydawnictw prezentujących środowisko kulturowe miasta i gminy odbiorcom w kraju i Unii Europejskiej.
8. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych UE.	1. Współpraca z samorządem województwa w tworzeniu zasad partnerstwa regionu w wykorzystaniu programów celowych Unii Europejskiej.	1. Uwzględnienie za szczebla gminnym działań ochronnych prowadzonych wobec obiektów i obszarów zabytkowych w Regionalnym Programie Operacyjnym

		<p>Województwa Łódzkiego na lata 2007 - 2013. Priorytet VII „Rozwój usług turystycznych oraz sektora kultury”. Priorytet VIII „Ochrona obszarów miejskich”</p> <p>2. Udział szkół i placówek oświatowych gminy Krośniewice w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki.</p> <p>3. Pozyskanie środków dla propagowania i zachowania dziedzictwa Kulturowego, tradycji i sztuki z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.</p> <p>4. Pozyskanie środków na ochronę dziedzictwa kulturowego z Norweskiego Mechanizmu Finansowego.</p>
	<p>2. Stosowanie unijnej zasady dodatkowości w finansowaniu rozwoju działań ochronnych kierowanych na obiekty będące dziedzictwem kulturowym gminy.</p>	<p>1. Wzmocnienie finansowe (zwiększenie poziomu nakładów) planowej działalności samorządu, dotyczącej ochrony obiektów i obszarów zabytkowych, środkami unijnymi.</p>

6. Podział na działania i zadania

Zasięg terytorialny programu określony został na załącznikach graficznych dołączonych do niniejszego programu. Objęto nimi teren gminy w jej granicach administracyjnych oraz poszczególne obszary podlegających ochronie konserwatorskiej zespołów historycznej zabudowy miejskiej w mieście Krośniewice oraz dworsko-parkowo folwarcznej na obszarze gminy.

Okres, na który opracowany został niniejszy program podzielono na dwa podokresy jego realizacji:

- 2008 – 2009
- 2010 – 2011.

Zakłada się, że w czasie trwania podokresu pierwszego, wobec faktu, że niniejsze opracowanie jest pierwszym o takim charakterze wykonanym dla obszaru gminy oraz wobec braku doświadczeń w jego realizacji, podejmowane będą działania wstępne o charakterze przygotowawczym.

„Plan rozwoju lokalnego gminy Krośniewice wraz z wieloletnim planem inwestycyjnym do roku 2013” z października 2006 r., autorstwa Business Mobility International Sp. z o. o ze Słupska, uwzględnia wśród przyjętych zadań działania dotyczące tylko dwóch obiektów objętych ochroną konserwatorską:

1. Rewaloryzację parku miejskiego w Krośniewicach (zadanie Z 3/3/1).
2. Adaptację budynku pałacu w Krośniewicach na potrzeby Gminy (zadanie Z 3/4/1).

Realizację działań wobec tych obiektów zaplanowano na lata 2011 – 2013, a więc początek tych działań na nastąpić w ostatnim roku funkcjonowania niniejszego Programu (2011 r.), rezerwując na ten rok kwoty: 1 000 000, 0 zł na rewaloryzację parku i 1 000 000,0 zł na adaptację pałacu.

Dla realizacji założonych celów gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice na lata 2008 – 2011, podjęte zostaną niżej wymienione działania szczegółowe, podane w podziale na podokresy (tabela nr 3):

Dla realizacji celu:

1. Awansowanie w hierarchii działań samorządu realizacji jego zadań kompetencyjnych dotyczących opieki nad zabytkami, jako wyraz uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta i gminy

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
1.1. Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i rewaloryzacji zabytkowych obszarów w miejscowościach gminy	1. Przeprowadzanie analiz mających na celu typowanie obszarów przewidzianych do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i rewaloryzacji ze względu na szczególne walory kulturowe oraz podejmowanie właściwych z e względu na ich ochronę decyzji planistycznych.	1. Wykonanie opracowań studialnych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (lub ich zmian) obszarów cennych ze względu na szczególne walory kulturowe, w tym szczególnie: - zespołu pałacowo-parkowo-folwarcznego w Krośniewicach i Błoniu, - zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Głaznowie, - zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Głogowej, - zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Miłonicach, - zespołu dworsko-parkowo-folwarcznego w Skłótach . 2. Wykonanie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i rewaloryzacji dla historycznego centrum miasta Krośniewice.
1.2. Wprowadzenie na terenie gminy obszarowej formy ochrony dziedzictwa kulturowego w formie parku kulturowego	1. Przeprowadzenie prac analitycznych i studialnych mających na celu określenie celu i zasad ochrony obszaru potencjalnego parku kulturowego na terenie miasta i gminy Krośniewice - krośniewickiej kolejki	1. Podjęcie przez Radę Gminy uchwały o powołaniu parku kulturowego krośniewickiej kolejki wąskotorowej. 2. Opracowanie planu ochrony parku kulturowego krośniewickiej kolejki

	<p>wąskotorowej.</p> <p>2. Podjęcie inicjatywy objęcia krośniewickiej kolejki wąskotorowej ochroną obszarową na terenie wszystkich gmin, przez które kolejka przebiega.</p>	wąskotorowej.
1.3. Zwiększenie roli przestrzeni publicznych w miejscowościach gminy	<p>1. Formalne uznanie historycznego centrum miasta Krośniewice za obszar przestrzeni publicznej - o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców miasta i gminy Krośniewice z uwzględnieniem zapisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.</p> <p>2. Podjęcie działań mających na celu wyprowadzenie ruchu tranzytowego z historycznego centrum miasta</p>	1. Opracowanie studium i projektu obszarów przestrzeni publicznej w mieście Krośniewice.
1.4. Monitorowanie stanu i sposobu użytkowania dóbr kultury	1. Opracowanie systemu kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów i obszarów zabytkowych i objętych gminną ewidencją zabytków.	<p>1. Sporządzenie oceny stanu obiektów zabytkowych oraz objętych gminną ewidencją zabytków.</p> <p>2. Określenie zagrożeń zachowania obiektów i obszarów zabytkowych oraz objętych gminną ewidencją zabytków.</p>
1.5. Podejmowanie adaptacji obiektów zabytkowych dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych	<p>1. Inwentaryzacja użytkowania obiektów i obszarów zabytkowych stanowiących własność i współwłasność gminy, położonych w: - Krośniewicach, - Bielicach, - Jankowicach,</p> <p>2. Nawiązanie współpracy z Agencją Nieruchomości Rolnych w celu</p>	<p>1. Opracowanie programu zmian użytkowania wybranych obiektów zabytkowych, przeznaczonych do adaptacji na cele społeczne, turystyczne i edukacyjne.</p> <p>2. Podjęcie prac przy rewaloryzacji parku pałacowego w Krośniewicach.</p> <p>3. Podjęcie prac przy remoncie i adaptacji pałacu w Krośniewicach.</p>

	wypracowania zasad adaptacji administrowanych przez nią nieruchomości zabytkowych położonych w: - Głaznowie, - Głogowej, - Skłótach.	
1.6. Inicjowanie powstawania Lokalnych Programów Rewitalizacji		1. Prowadzenie działań popularyzujących wśród społeczeństwa ideę tworzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji.
1.7. Podnoszenie kwalifikacji pracowników zatrudnionych w samorządzie, odpowiedzialnych za ochronę dziedzictwa kulturowego	1. Szkolenie pracowników samorządowych w dziedzinie przygotowania procesu rewitalizacji.	1. Systematyczne uczestniczenie wyznaczonych pracowników samorządowych w szkoleniach dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Dla realizacji celu:

2. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
2.1. Uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego lokalnych tradycji kształtowania przestrzeni gminy	1. Opracowanie analiz tradycji kształtowania układów przestrzennych układów osadniczych gminy.	1. Opracowanie albumów typów zabudowy, detalu i rozwiązań przestrzennych dla charakterystycznych obszarów gminy.
2.2. Prowadzenie działań rewitalizacyjnych na obszarach przemysłowych	1. Opracowanie oceny zachowanych wartości kulturowych dla krośniewickiej kolejki wąskotorowej na obszarze miasta i gminy Krośniewice.	1. Wypracowanie w porozumieniu z Agencją Nieruchomości Rolnych zasad prowadzenia działań rewitalizacyjnych wobec dawnych zakładów przemysłu rolnego, stanowiących obiekty i obszary zabytkowe, położone w: - Głaznowie - Głogowej.
2.3. Stworzenie zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego	1. Opracowanie zasad gospodarowania połączonymi środowiskami - kulturowym i przyrodniczym na terenie gminy. 2. Dokonanie inwentaryzacji objętych ochroną konserwatorską parków na terenie miasta i gminy, położonych w: - Bielicach, - Cyganach, - Frankach, - Głaznowie, - Głogowej, - Krośniewicach, - Miłonicach, - Ostałowie, - Pawlikowicach, - Skłótach,	1. Opracowanie kierowanego do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków postulatu zachowania w historycznych granicach własnościowych i przekazania nowemu użytkownikowi administrowanych obecnie przez Agencję Nieruchomości Rolnych zespołów dworsko-parkowo-folwarcznych w Głaznowie i Głogowej. 2. Opracowanie gminnej koncepcji zintegrowanej ochrony obiektów zabytkowych, obszarów kulturowych i przyrodniczych oraz miejsc cennych pod względem krajobrazowym.

	- Witowie oraz cmentarzy rzymsko-katolickich w Krośniewicach, Miłonicach i Nowem i cmentarza żydowskiego w Błoniu.	
2.4. Stworzenie oferty turystycznej wykorzystującej walory przyrodnicze i kulturowe gminy.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podjęcie działań prowadzących do rozwoju turystyki kwalifikowanej wykorzystującej walory kulturowe gminy. 2. Podjęcie działań prowadzących do wykorzystania krośniewickiej kolejki wąskotorowej dla poszerzenia oferty turystycznej gminy. 3. Podjęcie działań prowadzących do rozwoju turystyki weekendowej dla mieszkańców aglomeracji łódzkiej. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie tras szlaków turystycznych pieszych, rowerowych i samochodowych, wykorzystujących walory kulturowe i przyrodnicze gminy, w tym: - szlaku rowerowego „Na szlaku kolejki wąskotorowej” - szlaku rowerowego „W dolinie rzeki Miłonki” - samochodowego „Zabytki na szlaku tranzytowym” - kolejowego „Na trasie Krośniewickiej Kolejki Wąskotorowej”. 2. Opracowanie i realizacja jednolitego systemu informacji turystycznej. 3. Budowa ścieżek rowerowych j.w. stanowiących ofertę dla turystyki kwalifikowanej - rowerowej.
2.5. Ochrona panoram i dominant	1. Wykonanie fotograficznej inwentaryzacji panoram i dominant przestrzennych z charakterystycznych punktów i ciągów odbioru krajobrazu w: - Bielicach, - Cyganach, - Głaznowie - Głogowej, - Jankowicach, - Krośniewicach,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wykonanie studiów krajobrazowych mających na celu określenie zasad ochrony panoram i dominant przestrzennych 2. Uwzględnianie potrzeby ochrony panoram i dominant przy realizacji zagospodarowania przestrzeni gminy, szczególnie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

	<ul style="list-style-type: none"> - Miłonicach, - Nowem, - Ostałowie, - Skłótach, - Witowie. 	
2.6. Ochrona dolin rzecznych.	1. Rozpoznanie walorów kulturowych doliny rzeki Miłonki.	1. Opracowanie koncepcji turystycznego zagospodarowania doliny rzeki Miłonki we wschodniej części gminy w zbliżeniu z obiektami i obszarami zabytkowymi w Nowem i Skrótach z maksymalnym poszanowaniem wartości przyrodniczych i kulturowych tego obszaru.
2.7. Tworzenie kompleksowych i wieloletnich programów ochronnych w myśl unijnej zasady programowania. ¹	<p>1. Zainicjowanie i podjęcie prac nad przygotowaniem porozumienia dotyczącego opracowania międzygminnego programu ochrony i zagospodarowania obszarów krośniewickiej kolejki wąskotorowej.</p> <p>2. Wprowadzanie zadań wynikających z gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice do polityk sektorowych</p>	<p>1. Uczestnictwo w opracowywaniu analiz i wniosków do międzygminnego programu ochrony i zagospodarowania obszarów krośniewickiej kolejki wąskotorowej.</p> <p>2. Uczestnictwo w opracowaniu międzygminnego programu ochrony i zagospodarowania obszaru krośniewickiej kolejki wąskotorowej.</p> <p>3. Opracowanie wstępnej koncepcji wieloletniego Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmującego m.in. historyczne centrum miasta oraz tereny popegeerowskie.</p>

¹ Zasada programowania wiąże się z finansowaniem nie pojedynczych przedsięwzięć, lecz kompleksowych i zintegrowanych programów rozwojowych o wieloletnim horyzoncie czasu. Działalność inwestycyjną powinna cechować względna stabilność źródeł zasilania i możliwość podejmowania działań średnio i długookresowych.

Dla realizacji celu:

Kierunki działań	2009-2010	2011-2012
3.1. Wprowadzanie zasad współpracy publiczno-prywatnej dla rewaloryzacji obiektów i obszarów zabytkowych.	<p>1. Opracowanie programu cyklicznych spotkań przedstawicieli państwowej służby i samorządu z właścicielami i użytkownikami obiektów zabytkowych. Uczynienie przedmiotem tych spotkań szczególnie potrzebę zmiany sposobu użytkowania oraz podjęcie pilnych prac rewaloryzacyjnych w obiektach i obszarach pozostających po ochroną konserwatorską, położonych w:</p> <ul style="list-style-type: none">- Bielicach,- Głaznowie,- Krośniewicach,- Ostalowie,- Skłótach,- Witowie <p>2. Wypracowanie w konsultacji społecznej analiz ekonomicznych, finansowych i prawnych poprzedzających określenie zasad działania partnerstwa publiczno-prywatnego w dziedzinie ochrony zabytków na terenie gminy.</p>	<p>1. Określenie zadań przewidzianych do realizacji w ramach partnerstwo publiczno - prywatnego.</p> <p>2. Pozyskanie partnerów prywatnych dla realizacji określonych przedsięwzięć dotyczących obiektów o obszarów zabytkowych.</p>
3.2. Wspieranie funkcjonowania społecznych i pozarządowych organizacji ochrony zabytków	<p>1. Nawiązanie współpracy z organizacjami działającymi na rzecz ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego.</p> <p>2. Inicjowanie powstania szkolnych kół miłośników zabytków miasta i gminy</p>	<p>1. Inicjowanie powstawania organizacji społecznej opieki nad zabytkami.</p> <p>2. Wspieranie inicjatyw prowadzących do powstawania organizacji mających na celu współfinansowanie prac przy ochronie i</p>

	Krośniewice.	utrzymaniu obiektów i obszarów zabytkowych.
3.3. Wspieranie użytkowników obiektów, których wyposażenie stanowią zabytki ruchome.	1. Dokonanie rozeznania problematyki ochrony zbiorów zabytków ruchomych w obiektach sakralnych w Krośniewicach i Nowem i placówce muzealnej w Krośniewicach.	1. Inicjowanie podjęcia działań zabezpieczających zbiory zabytków ruchomych, szczególnie w obiektach sakralnych.
3.4. Zahamowanie procesu degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania.	1. Wypracowanie zasad postępowania wobec dewastowanych obiektów zabytkowych i znaczących w krajobrazie kulturowym gminy. 2. Podjęcie działań prowadzących do eliminowania zagrożeń mających wpływ na zachowanie i bezpieczeństwo obiektów zabytkowych: - ruchu tranzytowego z historycznego centrum miasta Krośniewice - braku bieżących prac remontowych obiektów zabytkowych, szczególnie dworów oraz folwarcznych budynków mieszkalnych i gospodarczych położonych w: - Bielicach, - Głaznowie, - Krośniewicach, - Miłonicach, - Ostałowie, - Skłótach, - Witowie. 3. Promowanie pozytywnych wzorów użytkownika zabytkowych obiektów i	1. Opracowanie planu remontów zabezpieczających budynków zabytkowych stanowiących własność gminy. 2. Opracowanie planu zmiany przeznaczenia (zmiany użytkownika) obiektów i obszarów zabytkowych.

	obszarów, w tym położonych poza granicami gminy Krośniewice.	
3.5. Zapewnienie ochrony tradycyjnych elementów wyposażenia, narzędzi i sprzętów w wiejskich placówkach ochrony tradycji miejsca.	1. Dokonanie rozeznania możliwości lokalowych tworzenia wiejskich placówek ochrony tradycji miejsca.	1. Podjęcie działań zmierzających do utworzenia muzeum krośniewickiej kolejki wąskotorowej.

Dla realizacji celu:

4. Uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego gminy za źródło materialnej i niematerialnej satysfakcji jej mieszkańców.

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
4.1. Promocja miejsc i obszarów zabytkowych	<ol style="list-style-type: none">1. Propagowania działania społecznej opieki nad zabytkami.2. Inicjowanie powstawania prac dyplomowych o tematyce dotyczącej środowiska kulturowego miasta i gminy wśród studentów uczelni wyższych.3. Wyznaczenie wśród pracowników samorządowych osoby znającej środowisko kulturowe miasta i gminy do aktywnych kontaktów z mediami.4. Kontynuowanie tradycji organizowania w Krośniewicach Ogólnopolskiego Święta Kolekcjonerów i targów kolekcjonerskich „Na Skrzyżowaniu”.	<ol style="list-style-type: none">1. Utworzenie miejsko-gminnego systemu informacji i promocji (w tym bazy danych) środowiska kulturowego miasta i gminy Krośniewice.2. Powołanie fundacji promocji środowiska kulturowego miasta i gminy Krośniewice.3. Udział w targach turystycznych4. Opracowanie folderów i innych wydawnictw o tematyce środowiska kulturowego miasta i gminy Krośniewice.5. Kontynuowanie tradycji organizowania w Krośniewicach Ogólnopolskiego Święta Kolekcjonerów i targów kolekcjonerskich „Na Skrzyżowaniu”.
4.2. Wspieranie działań prowadzących do wzrostu znaczenia gospodarczego obiektów i obszarów zabytkowych.	<ol style="list-style-type: none">1. Porządkowanie spraw własnościowych obszarów i obiektów zabytkowych - podstawowego warunku sprzyjającemu właściwemu utrzymaniu tych obiektów, szczególnie zespołu dworsko-parkowego w Bielicach.2. Dokonanie analiz programów użytkowania obiektów o obszarów zabytkowych znajdujących się w gestii samorządu.	<ol style="list-style-type: none">1. Przygotowanie oferty inwestycyjnej dla potencjalnych użytkowników, będących obecnie w gestii samorządu obiektów zabytkowych adaptowanych dla celów gospodarczych (głównie obsługi turystyki).

Dla realizacji celu:

5. Wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami.

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
5.1. Uwzględnienie w „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice” wymogów ochrony dziedzictwa kulturowego gminy.	1. Dokonanie analizy „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice na lata 2006 - 2015” autorstwa Business Mobility International sp. z o.o. ze Słupska pod kątem uwzględnienia roli oraz znaczenia obiektów i obszarów zabytkowych w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta i gminy.	1. Wykonanie aktualizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice na lata 2006 - 2015” uwzględniającej, wynikające z Programu Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice, działania prowadzące do poprawy kondycji środowiska kulturowego miasta i gminy oraz wzrostu jego znaczenia dla ich rozwoju społeczno-gospodarczego.
5.2. Wspieranie działalności fundacji i osób prywatnych związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego.	1. Wypracowanie zasad współpracy z właścicielami, administratorami i użytkownikami obiektów i obszarów zabytkowych. 2. Tworzenie mechanizmów zainteresowania właściwym utrzymaniem obiektów i obszarów zabytkowych.	1. Włączenie ochrony dziedzictwa kulturowego w zakres interwencji i wsparcia przez samorząd. 2. Wypracowanie systemu rekompensat za inwestowanie przez osoby prywatne w ochronę zabytków. 3. Organizowanie lokalnych konkursów na najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego. 4. Ustanowienie nagrody za najlepszą pracę dyplomową dotyczącą środowiska kulturowego miasta i gminy.
5.3. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na działania rewaloryzacyjne w obiektach i obszarach zabytkowych.		1. Opracowanie programu zwiększania wpływów do budżetu gminy z przeznaczeniem ich na ochronę środowiska kulturowego.

Dla realizacji celu:

6. Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
6.1. Tworzenie ofert inwestycyjnych sprzyjających działaniom rewaloryzacyjnym w obiektach i obszarach zabytkowych.	1. Opracowanie systemu zachęt do uczestnictwa inwestorów prywatnych w działaniach rewaloryzacyjnych prowadzonych w obszarach i obiektach zabytkowych. 2. Przygotowanie ofert terenowych dla inwestycji planowanych na obszarach zabytkowych oraz w otoczeniu obiektów zabytkowych.	1. Stosowanie systemu zachęt do uczestnictwa inwestorów prywatnych w działaniach rewaloryzacyjnych prowadzonych w obszarach i obiektach zabytkowych.
6.2. Wspieranie prac rewaloryzacyjnych w obiektach i obszarach zabytkowych.	1. Opracowanie w porozumieniu samorządu ze służbami konserwatorskimi, administratorami obiektów zabytkowych i ich użytkownikami zasad postępowania i zakresu dopuszczalnych prac związanych z bieżącym wykorzystaniem, szczególnie gospodarczym obiektów i obszarów zabytkowych.	1. Opracowanie zasad pomocy finansowej i merytorycznej świadczonej przez samorząd inwestorom przy sporządzaniu dokumentacji naukowej i projektowej wykonywanej przez rewaloryzacją i adaptacja obiektów zabytkowych.
6.3. Nawiązanie współpracy z organizacjami propagującymi stosowanie tradycyjnych technik i umiejętności w odnowie zabytków.		1. Inicjowanie stworzenia we współpracy z zainteresowanymi samorządami (w tym wojewódzkim) regionalnego, wzorowanego np. na <i>Modelu Hallandzkim</i> , programu ukierunkowanego na współdziałanie instytucji samorządowych i rządowych m.in. w celu walki z bezrobociem i szkolenia w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną.

6.4. Tworzenie miejsc pracy w ochronie zabytków.		1. Opracowanie w porozumieniu z Powiatowym Urzędem Pracy programu tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami w: - rzemiośle - turystyce - doradztwie - edukacji - transporcie - infrastrukturze technicznej
6.5. Pomoc w kształceniu osób zatrudnionych w ochronie dziedzictwa kulturowego.		1. Uczestnictwo w opracowaniu we współpracy z Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego programu szkoleń mającego na celu przygotowanie kadr administracji samorządowej do stworzenia systemu współpracy w celu ochrony zabytków oraz tworzenia nowych miejsc pracy (na wzór programu BALCON przygotowywanego przez rząd Szwecji).

Dla realizacji celu:

7. Powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
7.1. Wprowadzenie problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do programu edukacji przedszkolnej i szkolnej.	1. Organizowanie szkolnych i przedszkolnych konkursów plastycznych na temat środowiska kulturowego miasta i gminy.	1. Opracowanie w porozumieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków i Wojewódzkim Konserwatorem Przyrody programu edukacji środowiskowej łączącej problematykę ochrony środowiska kulturowego i przyrodniczego, wykorzystującego doświadczenia i metodykę wypracowane w trakcie działań związanych z edukacją ekologiczną. 2. Przygotowanie konkursu na autorski program dotyczący wiedzy o środowisku kulturowym gminy dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych.
7.2. Wspieranie szeroko dostępnych szkoleń dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego, kierowanych do dorosłych mieszkańców gminy.	1. Organizowanie szkoleń dotyczących tradycji materialnych i niematerialnych na terenie miasta i gminy. 2. Wprowadzenie problematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do programów edukacji społecznej.	1. Wspieranie powołania Towarzystwa Ochrony Kultury materialnej i niematerialnej miasta i gminy Krośniewice.
7.3. Udostępnianie wiedzy o mieście i gminie zainteresowanym w regionie i kraju.	1. Opracowanie bazy danych o zabytkowych obiektach i obszarach na terenie miasta i gminy. 2. Bieżące wykorzystywanie prasy, radia, telewizji, filmu i internetu do prezentacji środowiska kulturowego miasta i gminy oraz podejmowanych wobec niego działań.	1. Systematyczne uaktualnianie bazy danych o zabytkowych obiektach i obszarach na terenie miasta i gminy. 2. Stworzenie serii wydawniczej o charakterze dokumentacyjnym i popularyzatorskim, dotyczącą środowiska kulturowego i przyrodniczego miasta i gminy.

		3. Kontynuacja współpracy z prasą, radiem, telewizjami wykorzystania filmu i internetu do prezentacji środowiska kulturowego miasta i gminy oraz podejmowanych wobec niego działań rewaloryzacyjnych.
--	--	---

Dla realizacji celu:

8. Przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych UE.

Kierunki działań	2009-2010	2011 -2012
8.1. Współpraca z samorządem województwa w tworzeniu zasad partnerstwa regionu w wykorzystaniu programów celowych Unii Europejskiej.	1. Dokonanie analizy wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami dla określenia możliwości wsparcia finansowego działań związanych z ochroną zabytków z uwzględnieniem różnych grup potencjalnych beneficjentów tego wsparcia.	1. Opracowanie koncepcji wieloletniego finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji z wykorzystaniem dostępnych źródeł finansowania, w tym różnych form wsparcia publicznego oraz funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
8.2. Stosowanie unijnej zasady dodatkowości ² w finansowaniu działań ochronnych kierowanych na obiekty będące dziedzictwem kulturowym miasta i gminy.	1. Podjęcie działań prowadzących do zapewnienia w budżecie miasta i gminy środków finansowych na ochronne działania interwencyjne prowadzone w stosunku do środowiska kulturowego miasta i gminy.	1. Uwzględnienie w aktualizacji „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice na lata 2006 - 2015” zapisów umożliwiających korzystanie z programów operacyjnych i projektów dotyczących poprawy kondycji środowiska kulturowego miasta i gminy oraz wykorzystania jego elementów dla ich rozwoju społeczno-gospodarczego. 2. Udział w inicjatywie powstania regionalnej fundacji ochrony środowiska kulturowego. 3. Uczestnictwo w przedsięwzięciach i instytucjach ochrony dziedzictwa kulturowego o charakterze międzyregionalnym i międzynarodowym.

W myśl zasady dodatkowości finansowanie ze strony UE nie zastępuje środków wewnętrznych ale dzięki finansowaniu unijnemu do nich dodanemu, zwiększa ogólny poziom nakładów. Sprzyja to tworzeniu stabilnych instrumentów i poziomów finansowania rozwoju regionalnego.

7. Instrumentarium realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami

Podmiotem formułującym gminny program opieki nad zabytkami jest samorząd gminny. Realizacja programu odbywać się będzie poprzez zespół działań władz gminy na rzecz osiągnięcia celów w nim przyjętych. Samorząd ma oddziaływać na różne podmioty mające do czynienia z obiektami i przestrzeniami zabytkowymi, tak, by wywołać ich pożądane zachowania prowadzące do realizacji zamierzonych celów.

Przedmiotem działania programu jest środowisko kulturowe gminy.

Głównym odbiorcą programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio odczuje efekty jego wdrażania. Dotyczy to zarówno mieszkańców miasta z jego centrum historycznym, innych obszarów i obiektów wpisanych do rejestru zabytków, jak i mieszkańców pozostałych terenów miasta i gminy, dla których obiekty i obszary zabytkowe są elementami wyróżniającymi obszar gminy z otoczenia i przesądzającymi o jej atrakcyjności.

Dostępne instrumentarium służące realizacji niniejszego programu generalnie wynika z obowiązujących przepisów prawnych oraz opartych na nich działaniach umocowanych w realiach finansów publicznych i instrumentów prawno-ekonomicznych.

W realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice przewiduje się wykorzystane następujących grup instrumentów - prawne, koordynacji, finansowe, społeczne, kontrolne.

7.1. Instrumenty prawne

Do instrumentów prawnych należą między innymi:

1. wynikające z przepisów ustawowych dokumenty wydawane przez wojewódzkiego konserwatora zabytków
2. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
3. wnioskowany w programie miejscowy plan rewaloryzacji i rewitalizacji obszaru historycznego centrum miasta Krośniewice
4. wnioskowany w programie park kulturowy
5. programy określające politykę państwa i województwa w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego

7.2. Instrumenty koordynacji

Do instrumentów koordynacyjnych należą między innymi:

1. strategia rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice
2. plany rozwoju lokalnego
3. programy rozwoju infrastruktury
4. programy ochrony środowiska przyrodniczego
5. programy prac konserwatorskich
6. plan ochrony wnioskowanego parku kulturowego
7. studia i analizy, koncepcje
8. plany rewitalizacji
9. umowy i porozumienia
10. kontrakty
11. prowadzenie instytucji, w tym tworzenie podmiotów prawnych
12. współpraca z ośrodkami naukowymi i akademickimi
13. współpraca z diecezją łowicką w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami

7.3. Instrumenty finansowe

Do instrumentów finansowych należą między innymi:

1. dotacje
2. subwencje
3. dofinansowania
4. nagrody
5. zachęty finansowe
6. zbiórki społeczne
7. programy operacyjne uwzględniające finansowanie z funduszy Wspólnoty Europejskiej

7.4. Instrumenty społeczne

Do instrumentów społecznych należą między innymi:

1. edukacja kulturowa
2. informacja
3. sprawna komunikacja
4. współpraca
5. współdziałanie z organizacjami społecznymi
6. wzbogacona oferta miejsc pracy i działań prowadzących do przeciwdziałania bezrobociu

7.5. Instrumenty kontrolne

Do instrumentów kontrolnych należą między innymi:

1. ciągła aktualizacja bazy stanów własnościowych, infrastruktury technicznej, stanu zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy, stanów technicznych obiektów zabytkowych, poziomu bezrobocia
2. monitoring stanu środowiska kulturowego

Uruchomienie podanych instrumentów wymaga od władz samorządowych i społeczeństwa inicjatywy i konkretnych działań w wielu sferach prowadzonej działalności:

- wykorzystywanie wszelkich dopuszczonych prawem i polityką ochronną państwa przepisów dla efektywnego przygotowania polityki i programów ochrony środowiska kulturowego w gminie
- wykorzystywanie regionalnych programów dotyczących ochrony środowiska kulturowego województwa dla realizacji lokalnego programu opieki nad zabytkami
- tworzenie platform współpracy pomiędzy samorządami o podobnych problemach związanych z ochroną środowiska kulturowego w celu zwiększenia skuteczności wspólnie podejmowanych inicjatyw
- nawiązanie ścisłej współpracy z sąsiadującymi samorządami dla tworzenia wspólnej, subregionalnej polityki ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego
- prowadzenie marketingu terytorialnego
- tworzenie opracowań planistycznych odpowiednio do potrzeb ochrony środowiska kulturowego
- sporządzanie analiz i ocen skutków wpływu planowanych działań inwestycyjnych na środowisko kulturowe gminy
- pozyskiwanie z wszelkich dostępnych źródeł środków finansowych, w tym przyjęcie zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w realizacji ochrony środowiska kulturowego
- pozyskanie poparcia społecznego dla działań związanych z ochroną środowiska kulturowego
- koordynowanie działań prowadzonych w stosunku do środowiska kulturowego

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- współpraca z organizacjami pozarządowymi zajmującymi się ochroną zabytków i opieką nad zabytkami
- efektywne zarządzanie programem
- prowadzenie ciągłego monitoringu zmian w stanie środowiska kulturowego

8. Monitoring działania gminnego programu opieki nad zabytkami

Jak wynika z zapisów ustawowych, burmistrz miasta i gminy Krośniewice ma obowiązek sporządzania co dwa lata sprawozdań z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami. Sprawozdanie to ma być przedstawiane radzie gminy.

Kolejna edycja gminnego programu opieki na zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice opracowana ma być po 4 latach od przyjęcia go przez radę gminy.

Ocena stanu realizacji programu powinna być przeprowadzona przez radę gminy przy ewentualnym udziale Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz organizacji zajmującymi się ochroną zabytków i opieką nad zabytkami działających na terenie gminy. Dla oceny tej istotne znaczenie mieć będzie także opinia lokalnej społeczności, wobec czego niezbędne jest udostępnienie programu do publicznej wiadomości.

Dla potrzeb dokonania oceny gminnego programu opieki nad zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice niezbędne jest prowadzenie monitoringu wybranych wskaźników i wyników działań podejmowanych dla realizacji poszczególnych celów określonych w tym programie.

Dla oceny realizacji celu awansowanie w hierarchii działań samorządu realizacji jego zadań kompetencyjnych dotyczących opieki nad zabytkami, jako wyraz uznania znaczenia dziedzictwa kulturowego dla rozwoju miasta i gminy niezbędne będzie:

- dokonanie oceny ilości wykonanych raportów i analiz
- potwierdzenie faktu wykonania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i rewitalizacji dla historycznego centrum Krośniewic
- przeanalizowanie ilości i efektów kontroli stanu utrzymania i sposobu użytkowania obiektów objętych ochroną konserwatorską
- dokonanie oceny zaawansowania prac prowadzących do wyeliminowania uciążliwości komunikacyjnych w historycznym centrum miasta Krośniewice
- określenie ilości obiektów zabytkowych, stanowiących własność gminy objętych działaniami zabezpieczającymi
- dokonanie oceny stopnia zaawansowania prac dla wyznaczenia granic parku kulturowego krośniewickiej kolejki wąskotorowej, powołania tego parku oraz opracowania jego planu ochrony
- dokonanie oceny stopnia zaawansowania prac skutkujących określeniem w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy granic obszaru przestrzeni publicznej oraz prac projektowych związanych z jego zagospodarowaniem
- dokonanie oceny stopnia zaawansowania opracowania programu zmian użytkowania obiektów zabytkowych, stanowiących własność gminy, przeznaczonych do adaptacji na cele społeczne, turystyczne i edukacyjne
- dokonanie oceny efektów współpracy z Agencją Nieruchomości Rolnych prowadzącej do zmiany zasad administrowania zespołami dworsko-parkowymi i folwarcznymi w Głaznowie, Głogowej i Skłótach
- dokonanie oceny stopnia zaawansowania działań prowadzących do tworzenia Lokalnych Programów Rewitalizacji
- określenie ilości szkoleń, dotyczących ochrony środowiska kulturowego, w których udział wzięli pracownicy samorządu gminnego
- dokonanie oceny aktualności gminnej ewidencji zabytków .

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Dla oceny realizacji celu ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego niezbędne będzie:

- potwierdzenie faktu opracowania albumu typów zabudowy i detalu architektonicznego obiektów historycznej zabudowy charakterystycznej dla obszaru gminy
- dokonanie oceny zaawansowania prac inwentaryzacyjnych obszarów zieleni urządzonej (parków i cmentarzy) na terenie miasta i gminy
- dokonanie oceny stopnia zaawansowania opracowania gminnej koncepcji zintegrowanej ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego gminy
- dokonanie oceny działań prowadzących do wykorzystania dla potrzeb rozwoju turystyki obiektów i obszarów zabytkowych
- określenie ilości wykonanych projektów i stopnia zaawansowania realizacji ścieżek rowerowych, stanowiących szlaki turystyczne, wyznaczonych zgodnie z przebiegiem postulowanym w niniejszym programie
- potwierdzenie realizacji systemu informacji turystycznej
- określenie ilości wykonanych inwentaryzacji fotograficznych panoram i dominant przestrzennych przesadzających o atrakcyjności przestrzeni gminy
- dokonanie analizy powstających opracowań planistycznych pod kątem wprowadzanych w nich zasad ochrony krajobrazu kulturowego
- potwierdzenie opracowania koncepcji turystycznego zagospodarowania doliny rzeki Miłonki w rejonie Skłót i Nowego
- określenie efektów działań mających na celu opracowania międzygminnego programu ochrony i wykorzystania obszaru Krośniewickiej Kolejki Dojazdowej
- potwierdzenie faktu wprowadzenia zadań wynikających z niniejszego programu do polityk sektorowych
- przeprowadzenie analizy zaawansowania powstania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Dla oceny realizacji celu wspieranie aktywności lokalnej mającej na celu poszanowanie dziedzictwa kulturowego niezbędne będzie:

- potwierdzenie faktu opracowania dotyczącego środowiska kulturowego gminy programu spotkań jej społeczności gminy z przedstawicielami służb konserwatorskich
- potwierdzenie faktu opracowania zasad partnerstwa publiczno-prywatnego w dziedzinie ochrony zabytków na terenie gminy
- dokonanie oceny współpracy z organizacjami społecznymi i pozarządowymi działającymi na rzecz środowiska przyrodniczego i kulturowego
- określenie ilości działających w gminie szkolnych kół miłośników zabytków
- potwierdzenie prowadzenia działań mających na celu eliminację zagrożeń mających wpływ na zachowanie i bezpieczeństwo obiektów zabytkowych (ruch tranzytowy, brak prac remontowych, brak użytkownika)
- określenie zaawansowania prac prowadzących do utworzenia muzeum krośniewickiej kolejki wąskotorowej.

Dla oceny realizacji celu uznania zasobów dziedzictwa kulturowego gminy za źródło materialnej i niematerialnej satysfakcji jej mieszkańców niezbędne będzie:

- określenie ilości wniosków samorządu o wprowadzenie problematyki środowiska kulturowego gminy do tematów prac dyplomowych wykonywanych przez absolwentów uczelni wyższych

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

- potwierdzenie utworzenia gminnego systemu informacji i promocji środowiska kulturowego
- określenie ilości wydanych folderów i innych wydawnictw oraz imprez targowych, które zajmowały się problematyką turystycznego wykorzystania środowiska kulturowego gminy
- określenie ilości uporządkowanych spraw własnościowych obiektów i obszarów zabytkowych.

Dla oceny realizacji celu wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami niezbędne będzie:

- potwierdzenie faktu wprowadzenia do „Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Krośniewice” działań mających na celu poprawę kondycji środowiska kulturowego gminy
- określenie ilości i rodzaju działań związanych z interwencjami i wsparciem samorządu dla ochrony środowiska kulturowego
- określenie ilości lokalnych konkursów dla najlepszego użytkownika obiektu zabytkowego
- potwierdzenie powstania programu zwiększania wpływów z budżetu gminy na ochrona środowiska kulturowego

Dla oceny realizacji celu tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami niezbędne jest:

- potwierdzenie opracowania i wdrożenia programu tworzenia miejsc pracy związanych z ochroną i turystycznym wykorzystaniem dziedzictwa kulturowego
- dokonanie oceny systemu zachęt do włączenia się inwestorów prywatnych w działania rewitalizacyjne
- dokonanie oceny działań prowadzących do zmniejszenia bezrobocia związanych z zatrudnieniem w ochronie dziedzictwa kulturowego

Dla oceny realizacji celu powszechna edukacja w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego niezbędne jest:

- potwierdzenie faktu opracowania szkolnych i przedszkolnych programów edukacji środowiskowej przyrodniczo-kulturowej
- określenie ilości lekcji muzealnych przeprowadzonych przez Muzeum
- potwierdzenie ogólnego udostępnienia bazy danych o zabytkach miasta
- określenie ilości konkursów plastycznych dotyczących środowiska kulturowego gminy
- określenie ilości kierowanych do dorosłych mieszkańców cyklicznych spotkań i pogadanek dotyczących środowiska kulturowego gminy
- ocena stopnia wykorzystania mediów dla prezentowania problematyki ochrony środowiska kulturowego gminy

Dla oceny realizacji celu przygotowanie właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych do wykorzystania w opiece nad zabytkami funduszy strukturalnych UE niezbędne jest:

- potwierdzenie faktu opracowania koncepcji wieloletniego finansowania Lokalnego Programu Rewitalizacji gminy
- potwierdzenie faktu uczestniczenia samorządu w przedsięwzięciach i instytucjach ochrony dziedzictwa kulturowego o charakterze międzyregionalnym i międzynarodowym.

9. Źródła finansowania gminnego programu opieki nad zabytkami

Rozdział zawiera informacje o możliwych źródłach pozyskiwania środków na finansowanie realizacji celów określanych m. in. w gminnych programach opieki nad zabytkami. Przedmiotem finansowania mogą być m. in. ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego, działania rewitalizacyjne, edukacja kulturalna, poprawa bazy ośrodków kultury, poprawa stanu infrastruktury turystycznej, zapewnienie bezpieczeństwa zasobów kulturowych, rehabilitacja przestrzeni publicznej.

Jak wynika z istniejących, wskazanych w treści niniejszego gminnego programu opieki nad zabytkami uwarunkowań jego realizacji, gmina Krośniewice nie będzie mogła w pełni skorzystać z przedstawionych poniżej źródeł finansowania.

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie działań inwestycyjnych dotyczących środowiska kulturowego jest ich określenie w gminnych dokumentach o charakterze strategicznym i planistycznym: strategii rozwoju gminy, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, w lokalnych programach rewitalizacji czy planach odnowy miejscowości. Potrzeba weryfikacji istniejących, wyżej wymienionych opracowań oraz wykonania innych, niezbędnych dla celów pozyskania środków finansowych, wpisana została do gminnego programu jako podstawa działań umożliwiających pełne wykorzystanie dostępnych źródeł finansowania.

Zasady finansowania ochrony zabytków – informacje ogólne

Wszelkie prace w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami - konserwatorskie, restauratorskie, inne roboty budowlane przy zabytku finansuje w osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkownika wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego.

Sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny [jw.] posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym jednostki samorządu terytorialnego.

Na zasadach i w trybie określonych odrębnymi przepisami, prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach będących w posiadaniu jednostek organizacyjnych, zaliczanych do sektora finansów publicznych, są finansowane ze środków finansowych przyznanych odpowiednio przez dysponentów części budżetowych bądź jednostki samorządu terytorialnego, którym podlegają te jednostki.

Osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza finansować roboty budowlane przy zabytku nieruchomym wpisanym do rejestru lub objętym ochroną konserwatorską na podstawie ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, jest obowiązana pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne dla ochrony zabytków archeologicznych.

Źródła finansowania ochrony i opieki nad zabytkami można pogrupować na różnych poziomach. Na pierwszym najbardziej ogólnym poziomie można wyróżnić dwa źródła:

1. środki prywatne.
2. środki publiczne,

9.1. Środki prywatne

Sektor prywatny jest niesłyszanie istotnym, wciąż niewykorzystanym źródłem wspomagania zadań publicznych sfery ochrony i opieki nad zabytkami.

Podstawą prawną umożliwiającą współpracę międzysektorową – partnerstwo publiczno- prywatne jest ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno- prywatnym

Istotą partnerstwa prywatno – publicznego jest współdziałanie w uzgadnianiu wspólnych celów i w skutecznej oraz efektywnej ich realizacji.

Partnerstwo publiczno – prywatne ustawa określa jako opartą na umowie o partnerstwie publiczno- prywatnym współpracę podmiotu publicznego i partnera prywatnego, służącą realizacji zadania publicznego, jeżeli odbywa się na zasadach określonych w ustawie.

Przedmiotem umowy o partnerstwie publiczno- prywatnym jest realizacja przez partnera prywatnego przedsięwzięcia za wynagrodzeniem na rzecz podmiotu publicznego.

Partner prywatny poniesie w całości albo w części nakłady na realizację przedsięwzięcia, o którym mowa w ust. 1, lub zapewni ich poniesienie przez inne podmioty.

Inną formą współpracy między sektorami jest wspieranie działań przedsiębiorców na rzecz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami. Dotyczy to zarówno przedsiębiorców działających w branży ochrony zabytków, jak i przedsiębiorców korzystających z zabytku.

"Pomoc publiczna" oznacza jakąkolwiek pomoc pochodzącą od "państwa" lub ze środków publicznych w formie płatności lub zrzeczenia się dochodów. Dotyczy to nie tylko pomocy oferowanej przez organy naczelne i centralne państwa, organy regionalne czy lokalne, ale również świadczonej przez władze samorządowe lub inne organizacje, a nawet osoby, nad którymi państwo nie sprawuje bezpośredniej kontroli, a które oferują pomoc na podstawie zleceń pochodzących od organów państwowych.

Wsparcie przez sferę publiczną podmiotu gospodarczego w każdej formie (np. dotacji, rozłożenia spłaty podatku na raty oraz zwolnienia z zaległości podatkowych zwolnienia z należności nieopodatkowych, zwolnienia z opłaty za zajęcie pasa drogowego, udzielenia preferencyjnej pożyczki lub kredytu) musi zgodne z zasadami udzielania pomocy publicznej.

Postanowienia dotyczące pomocy publicznej zawarte są w Traktacie o ustanowieniu Wspólnoty Europejskiej, w Rozporządzeniach Komisji (WE), Rozporządzeniach Rady (WE) oraz Komunikatach i Wytocznych. Według art. 87 ust. 3 Traktatu założycielskiego Wspólnoty Europejskiej (TWE) – ochrona dóbr kultury jest jednym dopuszczalnych rodzajów pomocy publicznej. Polskie przepisy dotyczą tylko sfery regulacyjnej /Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. Nr 123, poz. 1291)

9.2. Środki publiczne

Narzędziami realizacji celów przyjętej przez Rząd RP w dniu 21 września 2004 r. Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004 - 2013 jest - 12 programów operacyjnych Ministra Kultury ogłoszonych w 2007 r.. Programy te są podstawą ubiegania

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

się o środki Ministra Kultury na zadania z zakresu kultury realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego, instytucje kultury, instytucje filmowe, szkoły artystyczne organizacje pozarządowe oraz podmioty gospodarcze. Wsparcie finansowe udzielane jest beneficjentom na podstawie następujących aktów prawnych:

- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 28 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowych warunków uzyskiwania dofinansowania zadań z zakresu kultury, trybu składania wniosków oraz przekazywania środków z Funduszu Promocji Kultury (Dz. U. Nr 24, poz.200),

- Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 28 stycznia 2005 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Funduszu Promocji Kultury (Dz. U. Nr 24, poz.201),

W szczególności wśród publicznych wydatków związanych z dziedzictwem kulturowym znajdują się te przeznaczone na ochronę i opiekę nad zabytkami. Środki krajowe dostępne są na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568 z dalszymi zmianami) udzielane są na podstawie rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 6 czerwca 2005 r. w sprawie udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków (Dz. U. z dnia 24 czerwca 2005 r.) Rozporządzenie określa szczegółowe warunki i tryb udzielania dotacji celowej, na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane, zwane dalej "pracami", przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

Ponadto istnieją również możliwości finansowania inwestycji przy pomocy funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego i Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Programu Ramowego Unii Europejskiej – Kultura 2007-2013.

9.2.1. Fundusze publiczne, krajowe

Z punktu widzenia rodzaju wydatków wydatki budżetu państwa na ochronę i opiekę nad zabytkami mogą one obejmować bezpośrednio wydatki na zadania bieżące i inwestycyjne państwowych jednostek budżetowych) oraz wydatki w formie:

- dotacji dla jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacji dla innych jednostek sektora finansów publicznych,
- dotacji dla jednostek spoza sektora finansów publicznych (osób fizycznych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych).

Dotacje z budżetu w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami dzielą się na: dotacje celowe albo dotacje podmiotowe.

Dotacje podmiotowe to wydatki budżetu państwa przeznaczone na dofinansowanie działalności bieżącej ustawowo wskazanego podmiotu. W przypadku Ministerstwa Kultury tego rodzaju dotacje udzielane są podmiotom takim jak: instytucje współprowadzące, artystyczne szkoły niepubliczne z uprawnieniami szkół publicznych, uczelnie artystyczne.

Dotacje celowe to fundusze z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, o które może ubiegać się osoba fizyczna, jednostka samorządu terytorialnego lub inna jednostka organizacyjna, będąca właścicielem bądź posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadająca taki zabytek w trwałym zarządzie.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków finansowych z części budżetu państwa „Kultura i Ochrona Dziedzictwa Narodowego”,
- wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacja może być ona udzielona na pokrycie następujących wydatków:

- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, ustalonych na podstawie kosztorysu zatwierdzonego przez wojewódzkiego konserwatora zabytków, które zostaną przeprowadzone w roku złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji lub w roku następującym po roku złożenia tego wniosku;
- nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru, które zostały przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia przez wnioskodawcę wniosku o udzielenie dotacji.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane może obejmować nakłady konieczne na:

- sporządzenie ekspertyz technicznych i konserwatorskich,
- przeprowadzenie badań konserwatorskich, architektonicznych lub archeologicznych,
- wykonanie dokumentacji konserwatorskiej,
- opracowanie programu prac konserwatorskich i restauratorskich,
- wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami Prawa budowlanego,
- sporządzenie projektu odtworzenia kompozycji wnętrz,
- zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytku,
- stabilizację konstrukcyjną części składowych zabytku lub ich odtworzenie w zakresie niezbędnym dla zachowania tego zabytku,
- odnowienie lub uzupełnienie tynków i okładzin architektonicznych albo ich całkowite odtworzenie, z uwzględnieniem charakterystycznej dla tego zabytku kolorystyki,
- odtworzenie zniszczonej przynależności zabytku, jeżeli odtworzenie to nie przekracza 50 % oryginalnej substancji tej przynależności,
- odnowienie lub całkowite odtworzenie okien, w tym ościeżnic i okiennic, zewnętrznych drzwi i drzwi, więźby dachowej, pokrycia dachowego, rynien i rur spustowych,
- modernizację instalacji elektrycznej w zabytkach drewnianych lub w zabytkach, które posiadają oryginalne, wykonane z drewna części składowe i przynależności,
- wykonanie izolacji przeciwwilgociowej,
- uzupełnianie narysów ziemnych dzieł architektury obronnej oraz zabytków archeologicznych nieruchomości o własnych formach krajobrazowych,
- działania zmierzające do wyeksponowania istniejących, oryginalnych elementów zabytkowego układu parku lub ogrodu,
- zakup materiałów konserwatorskich i budowlanych, niezbędnych do wykonania prac i robót przy zabytku wpisanym do rejestru,
- zakup i montaż instalacji przeciwłamaniowej oraz przeciwpożarowej i odgromowej.

Dotacja może być udzielona w wysokości do 50 % nakładów koniecznych na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

Jeżeli zabytek posiada wyjątkową wartość historyczną, artystyczną lub naukową albo wymaga przeprowadzenia złożonych pod względem technologicznym prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych, dotacja może być udzielona w wysokości do 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

W przypadku, jeżeli stan zachowania zabytku, wymaga niezwłocznego podjęcia prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku, dotacja może być również udzielona do wysokości 100 % nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ stanowiący gminy lub powiatu, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Łączna kwota dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru udzielonych przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wojewódzkiego konserwatora zabytków bądź organ stanowiący gminy lub powiatu nie może przekraczać wysokości 100% nakładów koniecznych na wykonanie tych prac lub robót.

Przy realizacji celów wytyczonych przez gminny program opieki na zabytkami możliwe jest przygotowanie wniosków o fundusze do następujących programów operacyjnych będących w dyspozycji Ministerstwa Kultury:

1. Programu Operacyjnego „Dziedzictwo kulturowe”
2. Programu Operacyjnego „Promesa Ministra Kultury”
3. Programu Operacyjnego „Rozwój inicjatyw lokalnych”

1. Program Operacyjny „Dziedzictwo kulturowe”

Cel programu: Intensyfikacja ochrony i upowszechniania dziedzictwa kulturowego, w tym kompleksowa poprawa stanu zabytków oraz rozwój kolekcji muzealnych.

Celami częściowymi programu są:

- ochrona i zachowanie materialnego dziedzictwa kulturowego;
- wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury poprzez udostępnianie w internecie dorobku kulturowego i naukowego;
- zwiększanie narodowego zasobu dziedzictwa kulturowego,
- ochrona zabytków archeologicznych,

Priorytet 1. Rewaloryzacja zabytków nieruchomych i ruchomych

Departament zarządzający: Departament Ochrony Zabytków w Ministerstwie Kultury.

Rodzaje kwalifikujących się zadań (projekty realizowane bez udziału środków europejskich):

Prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków:

- planowane do przeprowadzenia w roku udzielenia dotacji,
- przeprowadzone w okresie trzech lat poprzedzających rok złożenia wniosku (tzw. refundacja).

Uprawnieni wnioskodawcy:

- osoby fizyczne, jednostki samorządu terytorialnego lub inne jednostki organizacyjne posiadające tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- z wnioskiem o udzielenie dofinansowania, na zasadzie refundacji, może wystąpić wnioskodawca, którego działalność nie jest finansowana ze środków publicznych, po wykonaniu wszystkich prac lub robót określonych w pozwoleniu wydanym przez wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Priorytet 2. Rozwój i konserwacja kolekcji muzealnych

Departament zarządzający: Departament Dziedzictwa Narodowego.

Rodzaje kwalifikujących się projektów:

- zakupy dzieł sztuki i kolekcji dla instytucji muzealnych,
- zakupy starodruków i archiwaliów ,
- konserwacja i digitalizacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów oraz zbiorów filmowych, wykonanie kopii starodruków i inkunabułów,
- organizacja wystaw muzealnych, wraz z drukiem katalogów,
- wspieranie działalności edukacyjnej prowadzonej przez muzea (np. konkursy, warsztaty, lekcje muzealne, itp.),
- organizacja konferencji, seminariów i innych spotkań mających na celu wymianę opinii i doświadczeń z zakresu muzealnictwa, archiwistyki i ochrony zabytków oraz dofinansowanie wydawnictw pokonferencyjnych.

Uprawnieni wnioskodawcy:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury,
- archiwa państwowe,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe.

Priorytet 4. Ochrona zabytków archeologicznych

Instytucja zarządzająca (podmiot upoważniony): Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków KOBiDZ w Warszawie

Rodzaje kwalifikujących się zadań (projekty realizowane bez udziału środków europejskich):

- inwentaryzacja zabytków archeologicznych,
- badanie, dokumentowanie, opracowanie wyników nieinwestorskich ratowniczych badań zabytków archeologicznych,
- rewitalizacja, rewaloryzacja, konserwacja, renowacja, modernizacja i adaptacja na cele publiczne nieruchomości zabytków archeologicznych o własnej formie krajobrazowej,
- konserwacja ruchomych zabytków archeologicznych,
- zabezpieczanie zabytków archeologicznych przed zagrożeniami naturalnymi,
- ochrona zabytków archeologicznych na wypadek eksploatacji rabunkowej,
- opracowanie i publikowanie wyników badań archeologicznych,

Uprawnieni wnioskodawcy:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- państwowe i niepaństwowe szkoły wyższe,
- podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych,
- prywatni właściciele lub posiadacze zabytków w odniesieniu do obiektów przeznaczonych na cele publiczne,
- organizacje pozarządowe.

Priorytet 5. Tworzenie zasobów cyfrowych dziedzictwa kulturowego

Instytucja zarządzająca (podmiot upoważniony): Departament Dziedzictwa Narodowego (DDN)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

- współfinansowanie budowy i rozbudowy sieci i systemów informatycznych,
- budowa baz danych, stron internetowych i portali z zakresu kultury i dziedzictwa narodowego;
- wyposażenie pracowni digitalizacyjnych,
- realizacja prac badawczych w zakresie tworzenia i udostępniania zasobów cyfrowych, w tym opracowanie standardów,
- tworzenie kolekcji cyfrowych,
- współfinansowanie digitalizacji dokumentów bibliotecznych, archiwalnych i muzealiów.

Uprawnieni wnioskodawcy:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- państwowe i samorządowe instytucje kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe,
- jednostki naukowo-badawcze podległe Ministrowi Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
- podmioty gospodarcze nie zaliczane do sektora finansów publicznych,
- organizacje pozarządowe.

Priorytet 6. Ochrona zabytkowych cmentarzy

Departament zarządzający: Departament Ochrony Zabytków (DOZ).

Rodzaje kwalifikujących się zadań (projekty realizowane bez udziału środków europejskich):

Działania planowane do przeprowadzenia na cmentarzach wpisanych do rejestru zabytków, z wyłączeniem grobów i cmentarzy wojennych, polegające na wykonaniu prac:

- konserwatorskich i restauratorskich przy zabytkowych budowlach grobowych i zabytkowych nagrobkach,
- pielęgnacyjnych dotyczących zieleni,
- związanych z renowacją infrastruktury cmentarnej,
- dokumentacyjnych.

Uprawnieni wnioskodawcy

- kościoły i związki wyznaniowe,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz odnowienia zabytkowych cmentarzy.

Minister Kultury ogłasza program operacyjny wraz z alokacją finansową na dany rok budżetowy w formie decyzji. Nabór wniosków odbywa się sukcesywnie w roku realizacji zadania do dnia 10 września. Informacje dotyczące Programu znajdują się na stronie internetowej www.mk.gov.pl.

2. Program Operacyjny „Promesa Ministra Kultury”

Program ten powstał, aby pomóc jednostkom bezpośrednio związanym ze sferą kultury skutecznie wykorzystać zewnętrzne źródła finansowania projektów.

Cel programu: Zwiększenie efektywności wykorzystania środków europejskich na rzecz rozwoju kultury.

Program polega na dofinansowaniu przez Ministra Kultury wkładu krajowego do wybranych projektów kulturalnych, realizowanych ze środków europejskich. Promesa Ministra Kultury to inaczej umowa przyrzeczenia o współfinansowaniu projektów realizowanych ze środków europejskich pod warunkiem ich wyboru do realizacji przez właściwe organy w ramach funduszy strukturalnych, programów wspólnotowych, środków EFTA oraz innych środków europejskich.

Departament zarządzający: Departament Strategii Kultury i Spraw Europejskich

Rodzaje kwalifikowanych zadań:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

W ramach Programu „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” dofinansowane będą projekty z zakresu:

- ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego,
 - budowy, rozbudowy i przebudowy infrastruktury kulturalnej oraz infrastruktury szkół i uczelni artystycznych,
 - rozwoju infrastruktury społeczeństwa informacyjnego w dziedzinie kultury,
- Promesa nie może być przyznana na projekt, który w chwili złożenia wniosku do Programu Operacyjnego „Promesa Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego” posiada podpisaną umowę na współfinansowanie zadania z funduszy europejskich.

Dofinansowanie ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wkładu publicznego (tzw. „wkładu własnego”) dotyczy projektów realizowanych w ramach:

- PO Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 – Priorytet XII *Kultura i dziedzictwo kulturowe*,
- Regionalnych Programów Operacyjnych 2007-2013 (wyłącznie w ramach priorytetów, działań i typów projektów dotyczących rozwoju kultury, zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz rozwoju szkolnictwa artystycznego),
- Programu Rozwój Obszarów Wiejskich 2007-2013 – Działanie: *Odnowa i rozwój wsi*,
- Programu Kultura (2007-2013).

Uprawnieni wnioskodawcy:

- instytucje kultury i instytucje filmowe: samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego;
- jednostki samorządu terytorialnego;
- kościoły i związki wyznaniowe;
- organizacje pozarządowe;

Informacje dotyczące Programu znajdują się na stronie internetowej www.mk.gov.pl.

3. Program Operacyjny „Rozwój inicjatyw lokalnych”

Celem programu jest wyrównywanie różnic w dostępie do kultury, pobudzanie kulturalnych inicjatyw lokalnych oraz stwarzanie na poziomie lokalnym warunków do rozwoju twórczości.

Instytucja zarządzająca (podmiot upoważniony): Narodowe Centrum Kultury

Rodzaje kwalifikujących się zadań:

W ramach programu wspierane będą niskobudżetowe zadania (tj. takie, w których maksymalna wnioskowana dotacja z budżetu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynosi 25 000 zł) z zakresu:

- upowszechniania kultury (np. lokalne projekty animacyjne, imprezy i sezony artystyczne),
- edukacji kulturalnej (np. warsztaty artystyczne, projekty edukacyjne, konkursy, plenery artystyczne, zajęcia terapeutyczne i resocjalizacyjne wykorzystujące techniki pracy kulturalnej),
- promocji twórczości (np. wystawy, przeglądy, festiwale, koncerty, spotkania ze sztuką itp.),
- ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego,
- zakupu strojów i instrumentów muzycznych.

W ramach programu nie można ubiegać się o dofinansowanie zadań związanych z wydawnictwami książkowymi, czasopismami (oprócz druków ulotnych, które nie wymagają ISBN, ISSN)

Uprawnieni wnioskodawcy:

- jednostki samorządu terytorialnego,

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

- kościoły i związki wyznaniowe,
- podmioty gospodarcze niezaliczane do sektora finansów publicznych,
- organizacje pozarządowe.

Informacje dotyczące Programu znajdują się na stronie internetowej www.mk.gov.pl.

Ze względu na zbieżność ochrony przyrody z ochroną zabytków rozważać można również możliwość finansowania zadań ochrony zabytków i opieki nad zabytkami poprzez środki Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Jest to szczególnie wskazane przy realizacji celu 2. „Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego”, kierunku działań 2.3 – Stworzenie zintegrowanej ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi, w ramach priorytetowych działań wspiera prace leczniczo – pielęgnacyjne przy drzewach i krzewach, a w szczególności pomnikach przyrody, parkach.

Fundusz udziela dofinansowania w formie:

- pożyczek, w tym pożyczek pomostowych,
- dotacji,
- dopłat do oprocentowania kredytów,
- częściowego umorzenia pożyczki.

Niektóre prace związane pośrednio z ochroną obiektów zabytkowych, takie jak dostęp do komunalnej infrastruktury technicznej, można finansować przy pomocy Krajowego Funduszu Mieszkaniowego Gminy mogą uzyskać na realizację tego typu działań preferencyjne kredyty w Banku Gospodarstwa Krajowego.

Publiczne wydatki na ochronę i opiekę nad zabytkami realizowane są również w ramach budżetowych wydatków jednostek samorządu terytorialnego, przede wszystkim województw samorządowych i gmin. Samorządy, dysponują również wieloletnimi instrumentami planowania finansowego.

Ponadto - w przeciwieństwie do budżetu państwa - jednostki samorządu terytorialnego mogą tworzyć fundacje, których zadaniem może być ochrona i opieka nad zabytkami. Jest to instrument prawny rzadko wykorzystywany przez jednostki samorządowe, może być jednak bardzo pomocny zwłaszcza przy realizacji projektów długoterminowych.

Inne źródła finansowania projektów

Źródłem finansowania dla projektów zarówno z zakresu ochrony dziedzictwa kulturowego, jak i upowszechniania kultury mogą stanowić również fundusze:

- fundacji krajowych (m.in. Fundacja Kronenberga, Fundacja Wspomagania Wsi, Fundacja Współpracy Polsko – Niemieckiej, Lokalne Projekty Kulturalne),
- fundusze organizacji międzynarodowych (m.in. Europa Nostra, European Cultural Foundation).

Szczegółowe informacje dotyczące wymienionych organizacji dostępne są na stronie internetowej Narodowego Centrum Kultury www.regiony.nck.pl.

Istotną formę wsparcia mogą stanowić także granty zasilane środkami UE, które są tak zwanymi instrumentami pośrednimi.

Unia Europejska wykorzystuje możliwość przekazania środków z Funduszy Strukturalnych w formie funduszu inwestycyjnego oraz grantu globalnego dla instytucji

(pośrednika wskazanego przez zainteresowane państwo członkowskie). Granty globalne służą przede wszystkim wsparciu lokalnych inicjatyw rozwojowych, inaczej mówiąc są to fundusze na rzecz rozwoju obszarów miejskich, inwestujące w partnerstwa publiczno – prywatne i inne projekty ujęte w zintegrowanym planie na rzecz trwałego rozwoju obszarów miejskich.

Konstrukcja wspomnianych funduszy jest przedmiotem inicjatywy JESSICA (Join European Support for Sustainable Investment in City Areas), czyli wspólnotowego wsparcia dla zrównoważonych inwestycji na obszarach miejskich, które zakłada współpracę między Komisją Europejską, Europejskim Bankiem Inwestycyjnym oraz Europejskim Bankiem Odbudowy i Rozwoju. Dzięki tej inicjatywie Instytucje Zarządzające (Urzędy Marszałkowskie) programami operacyjnymi będą miały dostęp do kapitału pożyczkowego przeznaczanego na wspieranie rozwoju miejskiego. JESSICA ma za zadanie pomóc w tworzeniu specjalnych funduszy - funduszu rozwoju miejskiego (FRM), który będzie mógł wspierać projekty z zakresu odbudowy, transformacji i ponownego wykorzystania terenów i budynków.

9.2.2. Możliwości pozyskania i analiza dostępnych źródeł finansowania inwestycji z funduszy Unii Europejskiej w latach 2008-2013.

Zaprezentowana poniżej analiza możliwości finansowania programu wskazuje najważniejsze źródła pozyskania funduszy. Każdy projekt mieszczący się w ramach realizacyjnych programu należy traktować indywidualnie i szczegółowo analizować aktualnie dostępne możliwości pozyskania pieniędzy na jego realizację.

Unia Europejska wspiera następujące przedsięwzięcia w obszarze polityki kulturalnej:

- podnoszenie poziomu wiedzy i szerzenie kultury i historii narodów europejskich,
- zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego o znaczeniu europejskim,
- niekomercyjną wymianę kulturalną,
- wzajemne poznawanie dzieł,
- wspieranie współpracy kulturalnej Europejczyków,
- twórczość artystyczna i literacka, w tym audiowizualna.

W ramach ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego Unia Europejska wspiera finansowo, m.in. poprzez fundusze strukturalne, działania związane z opieką nad zabytkami. W nowym okresie programowania nastąpi zasadnicza reorganizacja systemu funduszy w ramach polityki spójności, która zgodnie z propozycjami Komisji Europejskiej realizowana będzie w oparciu o trzy źródła finansowe:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
- Europejski Fundusz Społeczny
- Fundusz Spójności

Polska przygotowując się do wdrażania funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w latach 2007 – 2013, na podstawie zapisów Strategicznych Wytucznych Wspólnoty, opracowała Narodową Strategię Spójności 2007-2013 (NSS), która stanowi podstawę do programowania interwencji Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS).

W efekcie, w ramach NSS utworzono wstępne projekty Programów na nowy okres budżetowy, w których zagadnienia z zakresu ochrony zabytków, wspierane będą w:

- **Regionalnych Programach Operacyjnych** – zarządzanych przez samorządy województw.

- **Programach sektorowych** – zarządzanych na poziomie centralnym, dzięki którym po raz pierwszy polska kultura uzyska wsparcie dla realizacji zadań o charakterze ponadregionalnym:
 - I. Programie Operacyjnym Infrastruktura i Środowisko,**
 - II. Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki,**
 - III. Programie Operacyjnym Rozwój Obszarów Wiejskich**
- **Mechanizmie Finansowym Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Norweskim Mechanizmie Finansowym.**

Finansowanie zadań związanych z realizacją gminnego programu opieki nad zabytkami w ramach funduszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego przyjęty został przez Zarząd Województwa Łódzkiego (ZWŁ) uchwałą Nr 1244/06 w dniu 22 grudnia 2006 r. Zmiany w dokumencie zatwierdzone zostały przez ZWŁ w dniu 31 stycznia 2007 r. na podstawie *Informacji w zakresie zmian do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013* oraz zmiany przyjęte uchwałą Nr 158/07 ZWŁ z dnia 20 lutego 2007 r. związane z uwagami zgłoszonymi w trakcie konsultacji międzyresortowych przeprowadzonych w dniu 14 lutego 2007 r. i podczas posiedzenia Komitetu Rady Ministrów w dniu 15 lutego 2007r.

Instytucją Zarządzającą Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013 jest Zarząd Województwa Łódzkiego.

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego dostępny jest na stronie internetowej www.lodzkie.pl.

Celem strategicznym RPO dla województwa łódzkiego jest „integracja regionu z europejską i globalną przestrzenią społeczno-gospodarczą jako środkowoeuropejskiego centrum rozwoju, sprzyjającego zamieszkaniu i gospodarce oraz dążenie do budowy wewnętrznej spójności przy zachowaniu różnorodności jego miejsc”.

Powyższy cel wpisuje się w ramy Strategicznych Wytycznych Wspólnoty na lata 2007-2013 skupiając się na poprawie sytuacji społecznej i gospodarczej województwa łódzkiego, które dzięki wdrażanym środkom ma poprawić swoją gospodarkę, zapewnić zrównoważony rozwój i wzbogacić życie społeczne, a przez to doprowadzić do wykształcenia się centrum wzrostu gospodarczego niwelującego dysproporcje rozwojowe w Unii Europejskiej.

W ramach RPO WŁ przewiduje się środki finansowe na wsparcie inwestycji związanych z ochroną zabytków i rozwój infrastruktury związanej z dostępnością obiektów dziedzictwa kulturowego, w ramach poniżej zaprezentowanych osi priorytetowych.

Oś priorytetowa I: Infrastruktura transportowa

Cel szczegółowy: Poprawa dostępności komunikacyjnej województwa łódzkiego

Cele operacyjne:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie łódzkim,
- wzrost konkurencyjności oraz poprawa jakości transportu publicznego w miastach,
- zwiększenie wykorzystania transportu kolejowego w przewozach pasażerskich i towarowych,

Do najistotniejszych problemów infrastruktury drogowej województwa należy zaliczyć przede wszystkim stan infrastruktury drogowej (...) Inwestycje dotyczyć będą m.in. budowy lub przebudowy dróg, drogowych obiektów inżynierskich, obwodnic miast i miejscowości wraz z towarzyszącą infrastrukturą drogową.; budowa ciągów pieszo-

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

rowerowych, ścieżek rowerowych; przebudowa miejsc szczególnie niebezpiecznych; usprawnianie systemu ratownictwa na drogach.

Działania z zakresu transportu drogowego oraz bezpieczeństwa ruchu drogowego będą mogły być realizowane na wszystkich drogach wojewódzkich, powiatowych, gminnych oraz drogach leśnych uzupełniających drogi publiczne.

Kategorie interwencji:

16 - Kolej

18 - Tabor kolejowy

23 - Drogi regionalne/lokalne

24 - Ścieżki rowerowe

Indykatywne alokacje:

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

W ramach osi priorytetowej przewiduje się możliwość cross-financingu do 10% (współfinansowanie kosztów projektów w zakresie ich kwalifikowalności zgodnie z zasadami Europejskiego Funduszu Społecznego), w przypadku gdy osiągnięcie celów z wykorzystaniem tylko interwencji wspieranych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego nie będzie wystarczające.

Główne typy projektów:

1. Budowa lub przebudowa drogowych obiektów inżynieryjnych, obwodnic wraz z towarzyszącą infrastrukturą drogową.
2. Budowa lub przebudowa ciągów pieszo-rowerowych, ścieżek rowerowych.
3. Budowa lub przebudowa linii kolejowych.
4. Zakup taboru kolejowego lub inwestycje podnoszące jego standard.
5. Budowa lub przebudowa węzłów przesiadkowych między różnymi systemami transportu w celu umożliwienia integracji ruchu na tych węzłach.

Oś priorytetowa III. Gospodarka, innowacyjność, przedsiębiorczość.

Cel szczegółowy: rozwój innowacyjnej i konkurencyjnej gospodarki w województwie.

Jednym z **celów operacyjnych** jest poprawa atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej

W ramach programu wspierane będą działania podejmowane w celu zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu. W ramach RPO będzie można uzyskać dofinansowanie na projekty polegające na budowie, przebudowie już istniejącej infrastruktury turystycznej lub jej rozbudowie, bądź nadaniu funkcji turystycznych obiektom, które dotychczas miały inne przeznaczenie (...) oznakowanie szlaków turystycznych.

W ramach rozwoju turystyki aktywnej wspierana będzie także budowa lub przebudowa infrastruktury sportowej oraz poprawa atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej regionu.

W ramach tego Priorytetu można realizować projekty polegające na marketingu i promocji produktów („marek”) regionalnych, budowie tworzenia infrastruktury informacyjnej wraz z tworzeniem nowoczesnych systemów, wspieraniu działań na rzecz propagowania i wykorzystania dziedzictwa naturalnego w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju, działaniach promocyjnych w zakresie turystyki (między innymi przez wydawnictwa edukacyjno – promocyjne).

Kategorie interwencji:

05 - Usługi w zakresie zaawansowanego wsparcia dla przedsiębiorstw i grup przedsiębiorstw

08 - Inne inwestycje w przedsiębiorstwa

09 - Inne działania mające na celu pobudzanie badań, innowacji i przedsiębiorczości w MŚP

57 - Inne wsparcie na rzecz wzmocnienia usług turystycznych

Indykatywne alokacje:

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

W ramach osi priorytetowej przewiduje się możliwość cross-financingu do 10% (współfinansowanie kosztów projektów w zakresie ich kwalifikowalności zgodnie z zasadami Europejskiego Funduszu Społecznego), w przypadku gdy osiągnięcie celów z wykorzystaniem tylko interwencji wspieranych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego nie będzie wystarczające.

Działania z zakresu marketingu bądź promocji produktów lub usług możliwe są do realizacji jedynie jako część projektu inwestycyjnego. Podobnie należy rozumieć kwestię kwalifikowalności doradztwa w ramach EFRR, które może zostać ujęte w projekcie, gdy służy realizacji projektu inwestycyjnego. Szkolenia kwalifikują się do projektu w ramach crossfinancingu jako element lub uzupełnienie projektu inwestycyjnego.

Główne typy projektów:

1. Marketing i promocja produktów lub „marek” regionalnych.
2. Budowa lub przebudowa infrastruktury turystycznej (również kongresowej).
3. Tworzenie infrastruktury informacyjnej wraz z tworzeniem nowoczesnych systemów informacji turystycznej.
4. Działania na rzecz promowania lub wykorzystania dziedzictwa przyrodniczego w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju.
5. Rozwój infrastruktury służącej rozwojowi aktywnych form turystyki: budowa lub przebudowa obiektów sportowych i rekreacyjnych.
6. Działania promocyjne w zakresie turystyki.

Oś priorytetowa IV: Społeczeństwo informacyjne

Cel szczegółowy: Rozwój społeczeństwa informacyjnego

Cele operacyjne:

- poprawa wykorzystania zaawansowanych technologii informacyjnych przez mieszkańców,
- wyrównanie dysproporcji w zakresie dostępu i wykorzystania technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT) na terenie województwa łódzkiego.

Celem wsparcia jest umożliwienie wszystkim mieszkańcom i przedsiębiorstwom regionu dostępu do sieci szerokopasmowej przy minimalnej szybkości przesyłu danych na poziomie 250 Kb/s na mieszkańca, jako działanie komplementarne do projektów rozwoju sieci szerokopasmowej wdrażanych przez przedsiębiorstwa komercyjne.

Wsparcie inicjatywy lokalnych i subregionalnych na rzecz ograniczenia wykluczenia cyfrowego i e-Integracji społeczności wiejskich

Program stwarza również możliwości rozwoju sektora usług publicznych poprzez wdrażanie zaawansowanych systemów informatycznych oraz budowę sieci wewnętrznych, usprawniających zarządzanie (np. e-zdrowie), zwiększających zasięg nauczania (e-kształcenie) i promocji (e-kultura) oraz polepszających skuteczność oddziaływania (systemy dla policji, straży pożarnej oraz ratownictwa drogowego i medycznego).

Na wsparcie, w ramach tej osi priorytetowej, mogą ponadto liczyć wszyscy beneficjenci z sektora publicznego, którzy dzięki wdrożeniu rozwiązań informatycznych przyczynią się do poprawy jakości życia publicznego.

Kategorie interwencji:

10 - Infrastruktura telekomunikacyjna (w tym sieci szerokopasmowe)

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

11 - Technologie informacyjne i komunikacyjne (*dostęp, bezpieczeństwo, interoperacyjność, zapobieganie zagrożeniom, badania, innowacje, treści cyfrowe, itp.*)

13 - Usługi i aplikacje dla obywateli (*e-zdrowie, e-administracja, e-edukacja, e-integracja, e-kultura, itp.*)

14 - Usługi i aplikacje dla MŚP (*e-handel, kształcenie i szkolenie, tworzenie sieci itp.*)

15 - Inne działania mające na celu poprawę dostępu MŚP do TIK i ich wydajne użytkowanie

Indykatywne alokacje:

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

W ramach osi priorytetowej przewiduje się możliwość cross-financingu do 10% (współfinansowanie kosztów projektów w zakresie ich kwalifikowalności zgodnie z zasadami Europejskiego Funduszu Społecznego), w przypadku gdy osiągnięcie celów z wykorzystaniem tylko interwencji wspieranych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego nie będzie wystarczające.

Główne typy projektów:

1. Tworzenie publicznych punktów dostępu do Internetu,

2. Tworzenie oraz rozwijanie geograficznych systemów informacji przestrzennej (GIS).

W ramach tego priorytetu będą mogły być dofinansowane projekty dotyczące udostępnienia baz danych z zakresu dziedzictwa kulturowego.

Oś priorytetowa V: Infrastruktura społeczna

Cel szczegółowy: Zapewnienie dogodnych warunków do rozwoju zasobów ludzkich

Cele operacyjne:

- podniesienie jakości infrastruktury edukacyjnej oraz jakości kształcenia,

- kształtowanie i rozwijanie kulturowej tożsamości regionalnej.

W ramach tej osi realizowane będą działania na rzecz rozwoju bazy edukacyjnej (...) oraz kultury w zakresie podniesienia standardu infrastruktury oraz polepszenia dostępności do oferowanych usług.

Wspieranie walorów dziedzictwa kulturowego regionu wpłynie na budowanie i kształtowanie tożsamości regionalnej wynikającej z wielokulturowej tradycji. Aby cel ten osiągnąć należy przede wszystkim przeprowadzić działania w zakresie budowy lub przebudowy lub wyposażenia obiektów kultury, umożliwiając kształtowanie szerokiej oferty kultury oraz mobilizację aktywności kulturalnej mieszkańców. Rozwój bazy infrastrukturalnej umożliwi także kreowanie wydarzeń kulturalnych na wyższym poziomie oraz ich oferowanie szerszej grupie odbiorców. Ze względu na liczne zabytki oraz obiekty historyczne, w ramach osi priorytetowej wspierana będzie także ochrona oraz zachowanie architektonicznego dziedzictwa kulturowego regionu, z zachowaniem pełniących przez nie dotychczas funkcji kulturalnych lub nadaniem takich funkcji. Realizowane będą także projekty związane z podniesieniem bezpieczeństwa zasobów instytucji kulturalnych, w szczególności w zakresie zabezpieczeń przeciwpożarowych, przeciwwłamaniowych.

W ramach osi priorytetowej wspierane będą także inwestycje z zakresu infrastruktury informacyjnej oraz tworzenia centrów informacji w obszarze kultury. Kształtowanie i rozwijanie kulturowej tożsamości regionalnej zostanie również wsparte poprzez realizację działań promocyjnych z zakresu kultury, w ramach promocji imprez kulturalnych lub rozwoju i promocji lokalnych lub regionalnych produktów kulturowych.

Kategorie interwencji:

58 - Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego

59 - Rozwój infrastruktury kulturalnej

79 - Pozostała infrastruktura społeczna

Indykatywne alokacje:

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu.

W ramach osi priorytetowej przewiduje się możliwość cross-financingu do 10% (współfinansowanie kosztów projektów w zakresie ich kwalifikowalności zgodnie z zasadami Europejskiego Funduszu Społecznego).

Główne typy projektów:

1. Budowa lub przebudowa infrastruktury kulturalnej lub wyposażenie obiektów kulturalnych (do 5 mln. euro).
2. Prace konserwatorskie, restauratorskie lub inne roboty budowlane dopuszczalne w przypadku zabytków (odpowiednio - obiektów historycznych).
3. Tworzenie infrastruktury informacyjnej wraz z tworzeniem nowoczesnych systemów informacji kulturalnej.
4. Działania promocyjne w zakresie kultury.
5. Działania związane z podniesieniem bezpieczeństwa zasobów instytucji kulturalnych w zakresie zabezpieczeń przeciwpożarowych, przeciwwłamaniowych.

Oś priorytetowa VI: Odnowa obszarów miejskich

Cel szczegółowy: Ożywienie gospodarcze i społeczne na terenach zdegradowanych w obszarach miejskich

Cele operacyjne:

- rewitalizacja substancji architektonicznej terenów i obiektów przemysłowych i powojkowych,
- zwiększenie atrakcyjności obszarów miejskich dla inwestorów lokalnych i zewnętrznych,
- odnowa zdegradowanych dzielnic mieszkaniowych, w tym rewitalizacja substancji mieszkaniowej.

W ramach osi priorytetowej realizowane będą przedsięwzięcia polegające na rewitalizacji obszarów problemowych zdefiniowanych w lokalnych programach rewitalizacji, tworzonych przy pomocy metod opartych na partycypacji społecznej, gwarantujących długofalowość realizowanych zadań i osiągnięcie spójnych celów. Pod pojęciem rewitalizacji rozumie się kompleksowe działania prowadzące do przemian ekonomicznych, społecznych i przestrzennych na określonym obszarze zdegradowanym, przyczyniające się przede wszystkim do ożywienia gospodarczego i społecznego, przywrócenia ładu architektonicznego i przestrzennego oraz poprawy jakości życia mieszkańców i odbudowy więzi społecznych.

Dofinansowaniu podlegać będą także projekty obejmujące rehabilitację przestrzeni publicznej terenów rewitalizowanych, w tym m.in. budowę lub rehabilitację małej architektury oraz tworzenie lub modernizację miejsc rekreacji lub terenów zielonych.

Wspierane będą działania z zakresu budowy odpowiednich zabezpieczeń przeciwpożarowych i przeciwwłamaniowych w rewitalizowanych obiektach oraz systemów monitoringu służących poprawie bezpieczeństwa publicznego.

W celu zabezpieczenia i utrwalenia substancji zabytkowej, współfinansowane będą w szczególności prace konserwatorskie, restauratorskie lub inne roboty budowlane. Odnosi się to także odpowiednio do obiektów historycznych. Działania te prowadzone będą w celu przystosowania w/w obiektów do nowych funkcji lub utrzymania funkcji dotychczasowych. Nie dotyczy to typów projektów przewidzianych do współfinansowania w ramach osi priorytetowej V w zakresie kultury.

W ramach osi priorytetowej wsparcie uzyskają projekty polegające na renowacji części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych, co obejmuje inwestycje w zakresie instalacji technicznych budynku, działania w zakresie oszczędności energetycznej,

odnowienie głównych elementów konstrukcji budynku, którymi są: dach, elewacja zewnętrzna, stolarka okienna lub drzwiowa, klatki schodowe, korytarze wewnętrzne lub zewnętrzne, wejścia, elementy konstrukcji zewnętrznej budynku, windy.

Niezwykle istotne dla wszystkich projektów realizowanych w ramach tej osi priorytetowej jest uwzględnienie wymiaru społecznego w planowanych działaniach inwestycyjnych, przyczyniających się do poprawy jakości życia, bezpieczeństwa i umacniania więzi społecznych

Kategorie interwencji:

61 - Zintegrowane projekty na rzecz rewitalizacji obszarów miejskich i wiejskich

78 - Infrastruktura mieszkalnictwa

Indykatywne alokacje:

Dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego - maksymalnie do 85% wydatków kwalifikowalnych projektu. W ramach osi priorytetowej przewiduje się możliwość cross-finansingu do 10% (współfinansowanie kosztów projektów w zakresie ich kwalifikowalności zgodnie z zasadami Europejskiego Funduszu Społecznego), w przypadku gdy osiągnięcie celów z wykorzystaniem tylko interwencji wspieranych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego nie będzie wystarczające.

Główne typy projektów

1. Renowacja, modernizacja, przebudowa budynków lub obiektów (w szczególności w zdegradowanych dzielnicach miast, osiedlach mieszkaniowych, obszarach przemysłowych i powojkowych), łącznie z ich adaptacją do nowych funkcji, przyczyniających się do tworzenia nowych miejsc pracy.
2. Renowacja obiektów historycznych lub zabytkowych (w tym obiektów architektury przemysłowej) oraz ich adaptacja do nowych funkcji.
3. Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej wokół rewitalizowanych obiektów, w tym budowa lub modernizacja małej architektury oraz tworzenie lub rehabilitacja miejsc rekreacji i terenów zielonych.
4. Przebudowa, wymiana lub modernizacja instalacji komunalnej (w tym przede wszystkim wodnokanalizacyjnej, elektrycznej, ciepłowniczej i gazowej) w rewitalizowanych obiektach.
5. Modernizacja budynków wielorodzinnych oraz budynków będących własnością publiczną na defaworyzowanych obszarach miast, które będą przeznaczone na potrzeby mieszkaniowe gospodarstw domowych o niskich dochodach lub osób o specjalnych potrzebach obejmująca:
 - modernizację głównych elementów konstrukcyjnych budynków (dachu, fasady, okien, klatek schodowych, wejść i ich części zewnętrznych, wind etc.),
 - modernizację infrastruktury technicznej budynków (sieć wodociągowa i kanalizacyjna, instalacje elektryczne, instalacje przeciwpożarowe, systemy wentylacyjne, systemy gromadzenia odpadów),
 - podniesienie efektywności energetycznej budynków poprzez modernizację systemu ciepłowniczego i izolacyjnego, urządzeń centralnego ogrzewania, sieci ciepłowniczych oraz promocja odnawialnych źródeł energii.
6. Budowa systemów monitoringu w celu podniesienia bezpieczeństwa przestrzeni publicznej wokół rewitalizowanych obiektów.
7. Tworzenie systemów zabezpieczeń przeciwpożarowych i przeciwwłamaniowych w rewitalizowanych obiektach.
8. Przygotowanie terenów na obszarach objętych rewitalizacją pod realizację nowych inwestycji gospodarczych (w tym uzbrojenie terenu pod przyszłe inwestycje, wyburzanie obiektów, przygotowanie obiektów do potrzeb działalności gospodarczej).

Beneficjenci Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego to:

- jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
- jednostki organizacyjne posiadające osobowość prawną
- organy administracji rządowej
- parki narodowe i krajobrazowe / podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające ochroną obszarów chronionych
- PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne
- zakłady opieki zdrowotnej funkcjonujące w ramach publicznego systemu ochrony zdrowia
- jednostki naukowe
- instytucje kultury
- szkoły wyższe / uczelnie wyższe
- osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki
- jednostki systemu ratownictwa medycznego
- jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej/pozostałe/inne)
- organizacje pozarządowe
- kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych
- instytucje otoczenia biznesu/instytucje i organizacje wspierające rozwój przedsiębiorczości i innowacyjności
- spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe
- przedsiębiorcy/ MŚP

Finansowanie zadań związanych z realizacją gminnego programu opieki nad zabytkami w ramach programów sektorowych.

I. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko to program o charakterze ponadregionalnym, w ramach, którego zadania z zakresu kultury mogą być wspierane w Priorytecie XII „Kultura i dziedzictwo kulturowe”.

Priorytet XII „Kultura i dziedzictwo kulturowe”

Cel główny Priorytetu: Wykorzystanie potencjału kultury i dziedzictwa kulturowego o znaczeniu światowym i europejskim dla zwiększenia atrakcyjności Polski.

Cele szczegółowe priorytetu

- Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym.
- Poprawa stanu infrastruktury kultury o znaczeniu ponadregionalnym oraz zwiększenie dostępu do kultury.

Projekty z zakresu ochrony zabytków będą mogły być wspierane w ramach

Działania 12.1 „Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym”.

Cel Działania: Ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego o znaczeniu ponadregionalnym.

Opis Działania :

W ramach działania wspierane będą projekty z zakresu ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośniewice

Obszarem wsparcia objęte będą zabytki o znaczeniu ponadregionalnym, w tym zabytki wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Naturalnego UNESCO lub uznane przez Prezydenta RP za Pomniki Historii. Wsparciem objęte będą również projekty z zakresu ochrony i zachowania ruchomych obiektów dziedzictwa kulturowego. Działanie obejmuje także dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu digitalizacji zasobów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych, w tym tworzenie wirtualnych muzeów.

Efektom realizacji projektów będzie nie tylko poprawa stanu zabytków o znaczeniu europejskim i ogólnopolskim, ale także wzrost znaczenia kultury w kreowaniu miejsc pracy i PKB oraz wzrost atrakcyjności kraju dla turystów, inwestorów i mieszkańców.

Rodzaje projektów wpieranych w ramach Działania:

- projekty związane z rewitalizacją, rewaloryzacją, konserwacją, renowacją, zachowaniem, modernizacją, a także adaptacją na cele kulturalne zabytkowych obiektów i zespołów obiektów wraz z ich otoczeniem, (tu możliwe projekty związane z Krośniewicką Koleją Wąskotorową – w porozumieniu z gminami sąsiednimi, projekt rewitalizacji zespołu pałacowo-parkowego w Krośniewicach)

- zakup i modernizacja trwałego wyposażenia do prowadzenia działalności kulturalnej w obiektach będących celem projektu (wyłącznie jako jeden z elementów projektu),

- konserwacja muzealiów, archiwaliów, starodruków, księgozbiorów, zbiorów filmowych oraz innych zabytków ruchomych,

- rozwój zasobów cyfrowych w dziedzinie zasobów bibliotecznych i archiwalnych oraz zasobów wirtualnych muzeów,

- przystosowanie obiektów zabytkowych do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz specyficznych grup odwiedzających, m.in. osób starszych, dzieci i młodzieży,

- tworzenie kompleksowych systemów informacji oraz zabezpieczeń przed nielegalnym wywozem dzieł sztuki przez granice oraz zabezpieczenie zabytków ruchomych przed kradzieżą i zniszczeniem,

- przygotowanie dokumentacji niezbędnej do wnioskowania i realizacji przedsięwzięcia.

Rodzaje beneficjentów:

- jednostki samorządu terytorialnego,
- kościelne osoby prawne,
- instytucje kultury: samorządowe, państwowe oraz współprowadzone z ministrem właściwym ds. kultury i dziedzictwa narodowego,
- uczelnie publiczne,
- archiwa państwowe,
- organizacje pozarządowe ze sfery kultury działające w interesie publicznym.

W ramach Działania nie przewiduje się pomocy publicznej.

Minimalna wartość projektu 5 mln euro.

Dla projektów dotyczących przygotowania dokumentacji technicznej - wszystkie typy projektów kwalifikowalnych w ramach działania, niezależnie od ich wartości, dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego wynosi maksymalnie do 85% kwalifikujących się wydatków. Warunkiem jest to, że projekty w ramach działania nie będą realizowane w celach komercyjnych i nie będą ukierunkowane na prowadzenie działalności gospodarczej.

Budżet priorytetu wynosi 411,8 mln euro na lata 2007-2013, z czego na Działanie 12.1 jest przeznaczonych 164,7 mln euro.

Zadania podejmowane w ramach Priorytetu XII są komplementarne z programami regionalnymi. Instytucją Pośredniczącą, odpowiedzialną za wdrażanie Priorytetu XII będzie Minister właściwy ds. kultury i dziedzictwa narodowego.

Program Operacyjny infrastruktura i Środowisko dostępny jest na stronie internetowej www.mrr.gov.pl.

II. Program Operacyjny Kapitał Ludzki

Program Operacyjny Kapitał Ludzki stanowi jeden z elementów systemu realizacyjnego Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013. Zgodnie z projektem Narodowej Strategii Spójności, na Program Operacyjny Kapitał Ludzki przeznaczona zostanie całość środków Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce na lata 2007 – 2013, czyli 8,1 mld euro.

Cel Programu: Umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

Alokacja finansowa programu wynosi 9 559 882 tys. EUR, w tym:

- środki EFS - 85% tj. 8 125 900 tys. EUR
- środki krajowe - 15 % tj. 1 433 982 tys. EUR

System wdrażania:

Instytucja Zarządzająca: Ministerstwo Rozwoju Regionalnego

Instytucje Pośredniczące w zależności od priorytetu: Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Edukacji i Nauki, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministerstwo Zdrowia, samorządy województw.

Priorytet IX: Aktywizacja obszarów wiejskich - regionalny

Cel priorytetu: Zmniejszenie dysproporcji w zakresie rozwoju zasobów ludzkich pomiędzy wsią a miastem.

Będzie on realizowany min. poprzez: wsparcie dla inicjatyw lokalnych oraz paktów na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych przyczyniających się do tworzenia oraz realizacji lokalnych strategii rozwoju kapitału ludzkiego poprzez zatrudnienie, integrację społeczną oraz edukację na obszarach wiejskich. Projekty takie mogą mieć kluczowe znaczenie przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 - Działanie „Odnowa i rozwój wsi” (opisane poniżej).

Program Operacyjny kapitał Ludzki dostępny jest na stronie internetowej www.mrr.gov.pl.

III. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich przewiduje wsparcie projektów mających na celu poprawę jakości życia. Dotyczą one odnowy wsi, poprawy stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Działanie „Odnowa i rozwój wsi”

Realizacja działania ma przyczynić się do tworzenia warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez pomoc przyznawaną na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi.

Cel działania: Poprawa jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwianie rozwoju tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpływanie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Zakres pomocy :

Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji w zakresie:

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

1. remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe, w tym obiektów zabytkowych,
2. remontu, przebudowy i wyposażenia obiektów służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa kulturowego, tradycji, sztuki lub kultury,
3. kształtowania przestrzeni publicznej,
4. budowy lub remontu, przebudowy publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych i społeczno-kulturalnych,
5. zakupu obiektów zabytkowych lub charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie oraz ich adaptację na cele publiczne,
6. odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historii, obiektów architektury sakralnej i miejsc pamięci.

Beneficjenci:

- gmina,
- instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego,
- kościół lub związek wyznaniowy,
- organizacja pozarządowa.

Pomoc może być przyznana, jeżeli:

1. Projekt jest realizowany:
 - a) w gminie wiejskiej, albo
 - b) w gminie miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, albo
 - c) w miastach o liczbie mieszkańców mniejszej niż 5 tys.;
2. Projekt jest objęty planem odnowy miejscowości, zgodnych ze strategią rozwoju gminy lub studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy lub miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego;
3. Projekt nie ma charakteru komercyjnego;
4. W przypadku, gdy projekt realizowany będzie na nieruchomości nie należącej do beneficjenta, beneficjent posiada prawo do dysponowania tą nieruchomością przez okres 7 lat po zakończonej realizacji projektu;
5. Beneficjent będący organizacją pozarządową ma status organizacji pożytku publicznego w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2003 r., Nr 96, poz. 873) działa w obszarze zbieżnym z celami działania w szczególności na rzecz aktywizacji ludności, rozwoju oraz zachowania dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego;
6. Projekt składany przez instytucję kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego został zaakceptowany przez tę jednostkę;
7. Projekt realizowany w ramach osi 4 uzyskał akceptację odpowiedniej Lokalnej Grupy Działania. 75% kosztów kwalifikowanych projektu.

Beneficjenci – jednostki samorządu terytorialnego i instytucje kultury muszą mieć zapewniony wkład z krajowych środków publicznych w wysokości, co najmniej 25 % kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzących ze źródeł innych niż środki PROW.

Beneficjenci - organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe otrzymują pomoc pochodzącą z publicznych środków Unii Europejskiej i krajowych.

Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 tys. zł w okresie realizacji Programu.

Instytucją zarządzającą Programem jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, zaś wdrażaniem tego działania zajmą się poszczególne samorządy wojewódzkie. Program dostępny jest na stronie internetowej www.minrol.gov.pl.

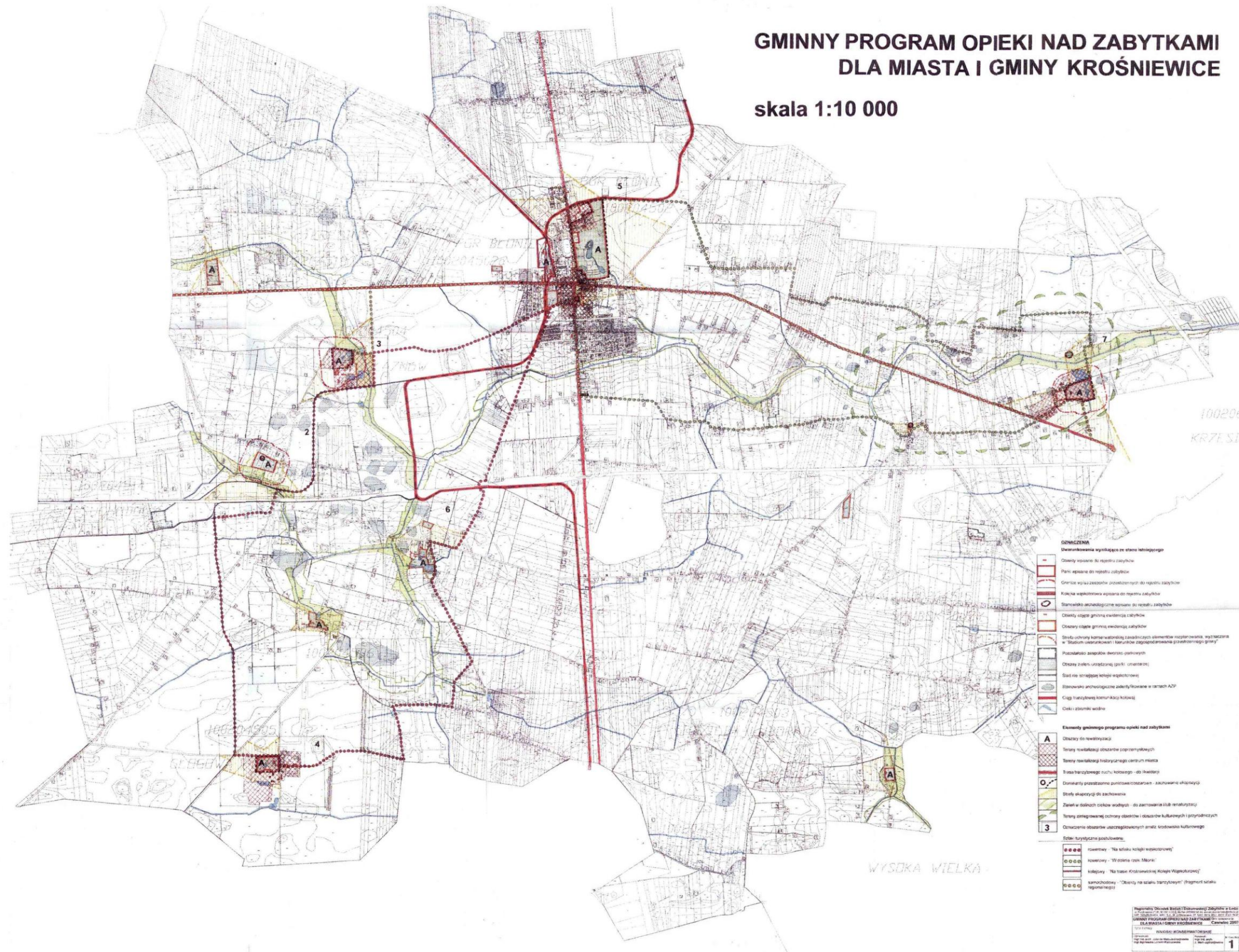
Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla miasta i gminy Krośnice

W przygotowaniu informacji na temat finansowania korzystano z następujących publikacji:

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007 – 2013, Łódź, grudzień 2006 r. dostępny jest na stronie internetowej www.lodzkie.pl/lodzkie/fundusze/programowanie/rop
- Informacje dotyczące Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego znajdują się na stronie internetowej www.eog.pl.
- Informacje na temat programu Rozwój Inicjatyw Lokalnych dostępne są na stronie internetowej www.mk.gov.pl/po
- Informacje dotyczące sposobów finansowania dostępne są na stronie internetowej Narodowego Centrum Kultury www.regiony.nck.pl.
- Informacje na temat programu operacyjnego „Promesa Ministra Kultury” dostępne są na stronie internetowej www.mk.gov.pl/po
- Informacje na temat programu operacyjnego „Dziedzictwo Kulturowe” dostępne są na stronach internetowych www.mk.gov.pl/po
- Informacje na temat programu operacyjnego Kultura 2007-2013, znajdują się na stronach internetowych www.mkidn.gov.pl/po
- Możliwość współfinansowania projektów z zakresu ochrony zabytków ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego omówione są na stronach internetowych: www.mkidn.gov.pl
- Szczegółowe informacje dotyczące Mechanizmu Finansowego EOG i Norweskiego Mechanizmu Finansowego znajdują się na stronie internetowej www.eog.pl.
- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich dostępny jest na stronie internetowej www.minrol.gov.pl
- Program Operacyjny kapitał Ludzki dostępny jest na stronie internetowej www.mrr.gov.pl
- Program Operacyjny infrastruktura i Środowisko dostępny jest na stronie internetowej www.mrr.gov.pl.
- Informacje dotyczące możliwości finansowania przy wykorzystaniu ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym znajdują się na stronie internetowej www.partnerstwopublicznoprywatne.info/ustawa_ppp.php
- Wojewódzki program opieki nad zabytkami w województwie łódzkim

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

skala 1:10 000

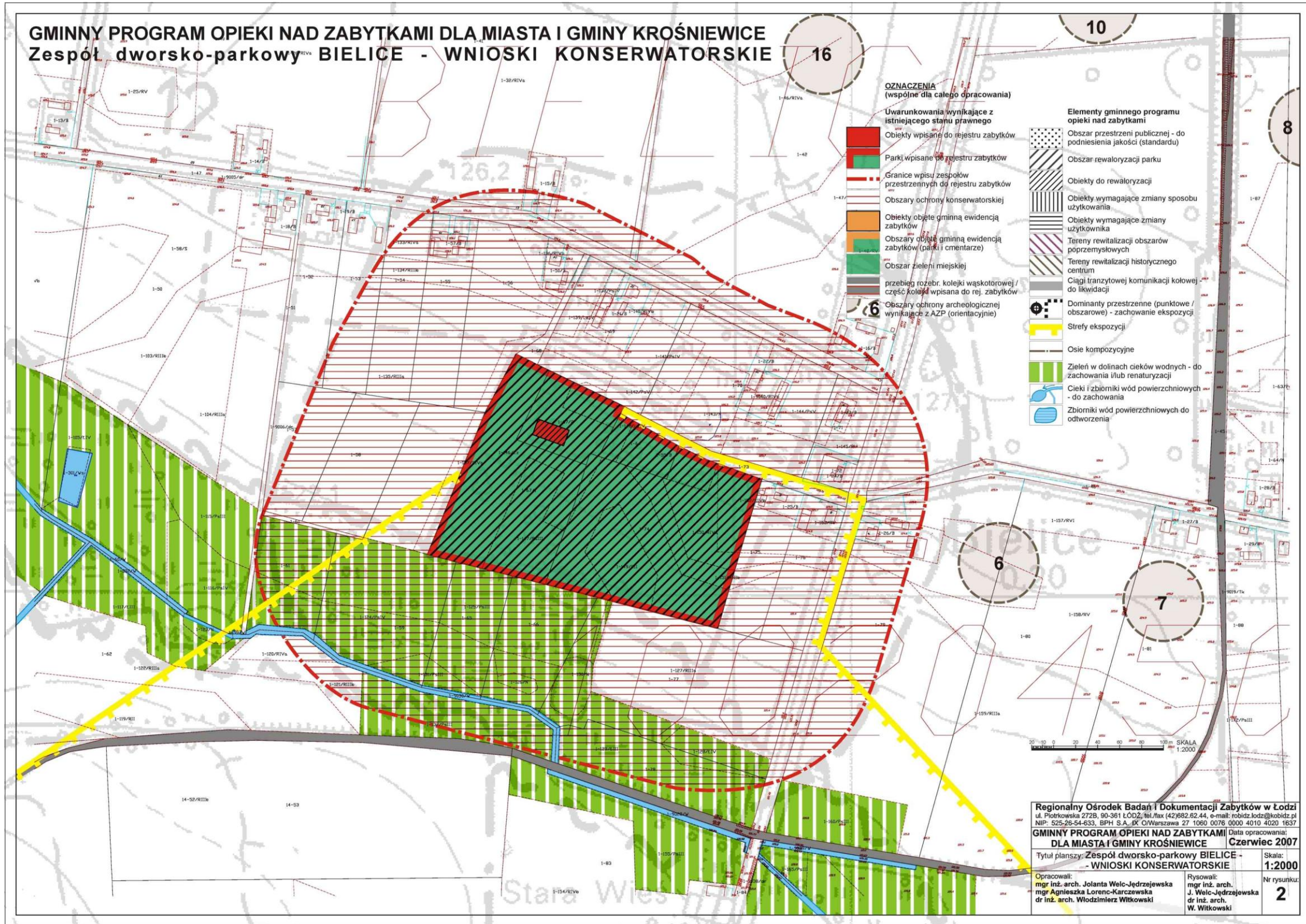

- ODMIESIENIA**
Miarokomora wynikająca ze stanu istniejącego
- Odcinki wyznaczone do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisanych zespołów zabytków
 - Kształt wpisanych zespołów zabytków
 - Stanowiska archeologiczne wpisane do rejestru zabytków
 - Odcinki objęte gminną ewidencją zabytków
 - Odcinki objęte gminną ewidencją zabytków
 - Struktury historyczne wartościowe, posiadające elementy reprezentatywne, wyróżniające w "Stadium ukształtowania i warunków zagospodarowania przestrzennego gminy"
 - Pobliska zabudowa historyczna
 - Odcinki terenów urbanistycznych (parki, cmentarze)
 - Bud nie srodkiem ochrony zabytków
 - Stanowiska archeologiczne zdefiniowane w ramach ADP
 - Ciąg historycznej komunikacji kolejowej
 - Doki i pomniki wodne
- Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami**
- A** Odcinki do rewitalizacji
 - Tereny wartościowego dziedzictwa przemysłowego
 - Tereny wartościowego dziedzictwa centrum miasta
 - Trasa historycznego ruchu kolejowego - do kwadrantu
 - Dookoła przetrzymane punkty orientacyjne - zachowanie składowe
 - Strefy ekspozycji do zachowania
 - Zasięg w odległości od brzozy - do zachowania lub renowacji
 - Tereny o znaczeniu historycznym i dziedzictwa kulturowego i przyrodniczym
 - Oznaczenie obszarów uciążliwych dla środowiska kulturowego
- Stosunek turystyczny**
- rowery - "Na szlaku kolei ekspozycyjnej"
 - rowery - "Wzdłuż rzeki Maury"
 - kółka - "Na trasie Krosno-Krośnice-Krośnice"
 - samochody - "Odcinki na szlaku turystycznym" (fragment szlaku regionalnego)

Projektant: Biuro Projektów i Dokumentacji Zabytkowej w Łodzi
 Wykonawca: Biuro Projektów i Dokumentacji Zabytkowej w Łodzi
 Data: 2010 r.
 Skala: 1:10 000
 1

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE
Zespół dworsko-parkowy BIELICE - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

16

OZNACZENIA
(wspólne dla całego opracowania)

- Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego
- Objekty wpisane do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków
 - Obszary ochrony konserwatorskiej
 - Objekty objęte gminną ewidencją zabytków
 - Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze)
 - Obszar zieleni miejskiej
 - przebieg rozbr. kolei wąskotorowej / część kolei wpisana do rej. zabytków
 - Obszary ochrony archeologicznej wynikające z AZP (orientacyjnie)

Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami

- Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości (standardu)
- Obszar rewitalizacji parku
- Objekty do rewitalizacji
- Objekty wymagające zmiany sposobu użytkownika
- Objekty wymagające zmiany użytkownika
- Tereny rewitalizacji obszarów poprzemysłowych
- Tereny rewitalizacji historycznego centrum
- Ciągi tranzytowej komunikacji kolejowej do likwidacji
- Dominanty przestrzenne (punktowe / obszarowe) - zachowanie ekspozycji
- Strefy ekspozycji
- Osie kompozycyjne
- Zielen w dolinach cieków wodnych - do zachowania i/lub renaturyzacji
- Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania
- Zbiorniki wód powierzchniowych do odtworzenia

Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
 ul. Piotrkowska 272B, 90-361 ŁÓDŹ, tel./fax (42)662.62.44, e-mail: robidz.lodz@kobiadz.pl
 NIP: 525-25-54-633, BPH S.A. IX, O/Warszawa 27 1060 0076 0000 4010 4020 1637

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI Data opracowania:
DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE Czerwiec 2007

Tytuł planzsy: **Zespół dworsko-parkowy BIELICE - WNIOSKI KONSERWATORSKIE** Skala: **1:2000**

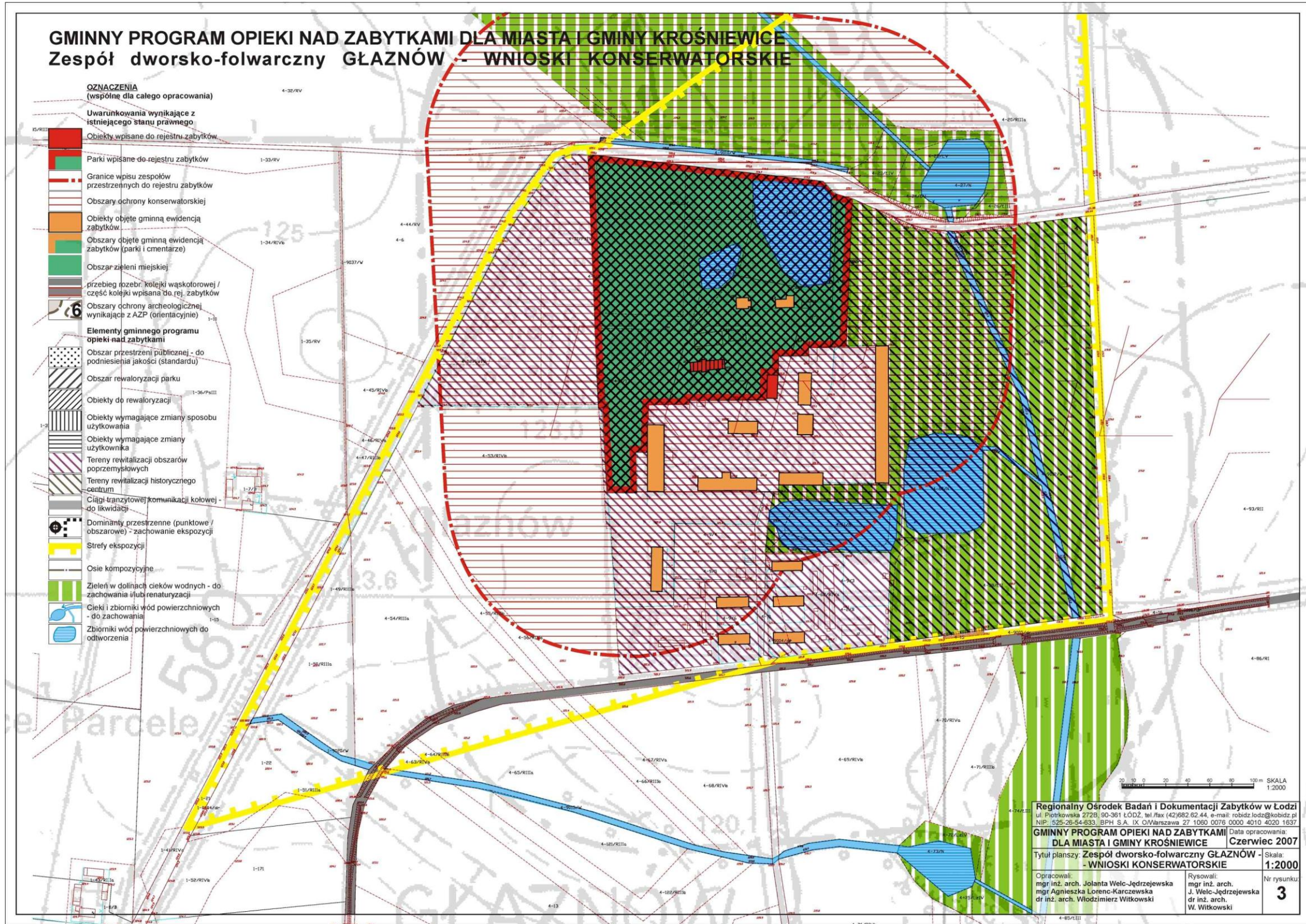
Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Welc-Jędrzejewska Rysowali: mgr inż. arch. J. Welc-Jędrzejewska
 mgr Agnieszka Lorenz-Karczewska dr inż. arch. Włodzimierz Witkowski W. Witkowski

Nr rysunku: **2**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

Zespół dworsko-folwarczny GŁAZNÓW - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

- OZNACZENIA**
(wspólne dla całego opracowania)
- Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego
- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków
 - Obszary ochrony konserwatorskiej
 - Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków
 - Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze)
 - Obszar zieleni miejskiej
 - przebieg torzeń kolejki wąskotorowej / część kolejki wpisana do rej. zabytków
 - Obszary ochrony archeologicznej wynikające z AZP (orientacyjnie)
- Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami**
- Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości (standardu)
 - Obszar rewitalizacji parku
 - Obiekty do rewitalizacji
 - Obiekty wymagające zmiany sposobu użytkowania
 - Obiekty wymagające zmiany użytkownika
 - Tereny rewitalizacji obszarów przemysłowych
 - Tereny rewitalizacji historycznego centrum
 - Ciągi tranzytowej komunikacji kolejowej - do likwidacji
 - Dominanty przestrzenne (punktowe / obszarowe) - zachowanie ekspozycji
 - Strefy ekspozycyjne
 - Osie kompozycyjne
 - Zieleń w dolinach cieków wodnych - do zachowania i/lub renaturyzacji
 - Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania
 - Zbiorniki wód powierzchniowych do odtworzenia

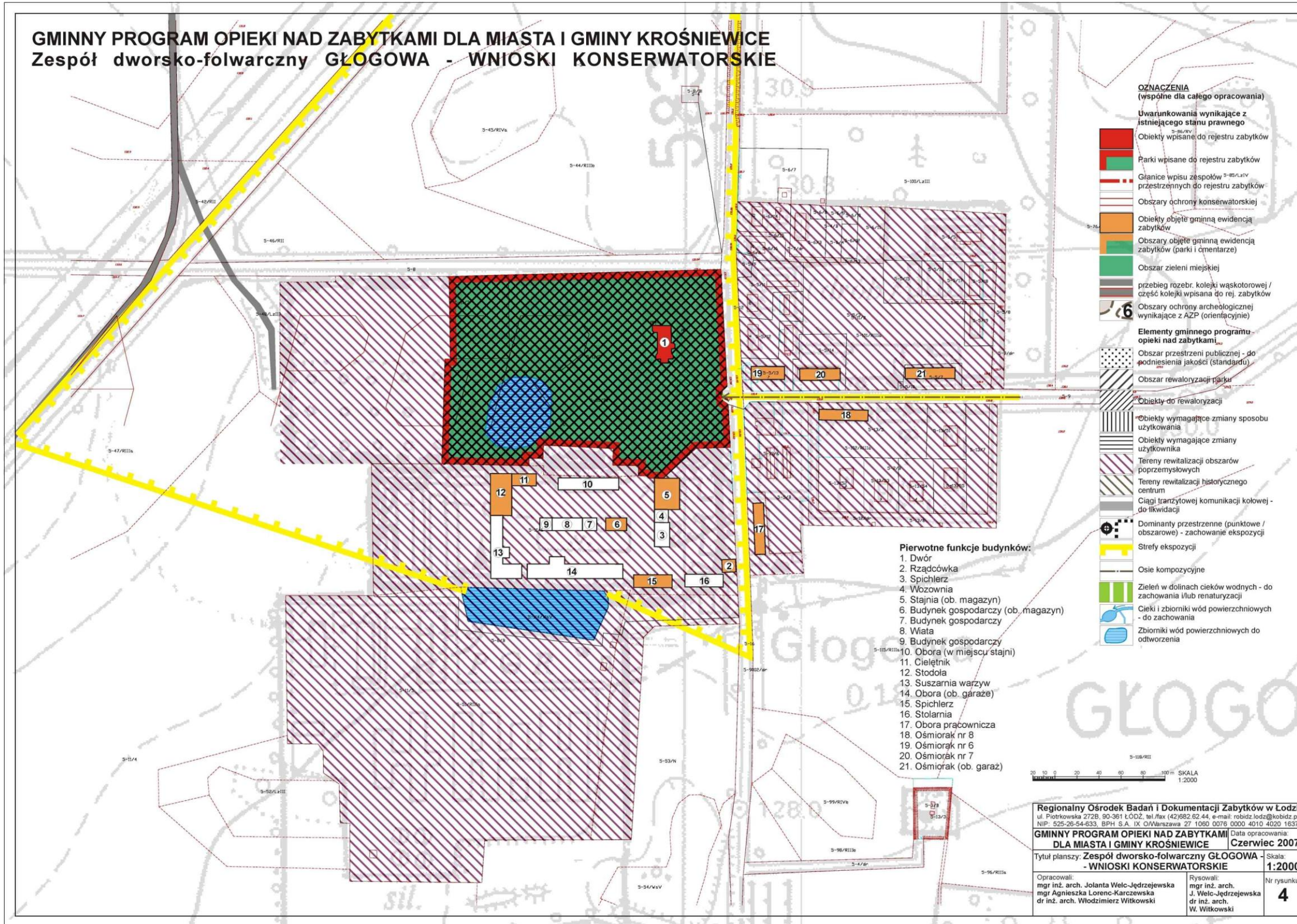
Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 272B, 90-361 ŁÓDŹ, tel./fax (42) 682 62 44, e-mail: robidz.lodz@kobiadz.pl
NIP: 525-26-54-433, BPH S.A. IX, O/Warszawa 27 1060 0076 0000 4010 4020 1637

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI
DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE Data opracowania: **Czerwiec 2007**

Tytuł planu: **Zespół dworsko-folwarczny GŁAZNÓW - WNIOSKI KONSERWATORSKIE** Skala: **1:2000**

Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Welc-Jędrzejewska mgr Agnieszka Lorenc-Karczevska dr inż. arch. Włodzimierz Witkowski	Rysowali: mgr inż. arch. J. Welc-Jędrzejewska dr inż. arch. W. Witkowski	Nr rysunku 3
---	--	------------------------

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE
Zespół dworsko-folwarczny GŁOGOWA - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

- OZNACZENIA**
(wspólne dla całego opracowania)
- Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego**
- Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków
 - Obszary ochrony konserwatorskiej
 - Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków
 - Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze)
 - Obszar zieleni miejskiej
 - przebieg rozbr. kolejki wąskotorowej / część kolejki wpisana do rej. zabytków
 - Obszary ochrony archeologicznej wynikające z AZP (orientacyjnie)
- Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami**
- Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości (standardu)
 - Obszar rewitalizacji parku
 - Obiekty do rewitalizacji
 - Obiekty wymagające zmiany sposobu użytkowania
 - Obiekty wymagające zmiany użytkownika
 - Tereny rewitalizacji obszarów poprzemysłowych
 - Tereny rewitalizacji historycznego centrum
 - Ciągi tranzytowej komunikacji kolejowej - do likwidacji
 - Dominanty przestrzenne (punktowe / obszarowe) - zachowanie ekspozycji
 - Strefy ekspozycji
 - Osie kompozycyjne
 - Zieleń w dolinach cieków wodnych - do zachowania i/lub renaturyzacji
 - Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania
 - Zbiorniki wód powierzchniowych do odtworzenia

- Pierwotne funkcje budynków:**
1. Dwór
 2. Rządówka
 3. Spichlerz
 4. Wozownia
 5. Stajnia (ob. magazyn)
 6. Budynek gospodarczy (ob. magazyn)
 7. Budynek gospodarczy
 8. Wiata
 9. Budynek gospodarczy
 10. Obora (w miejscu stajni)
 11. Cieleńnik
 12. Stodola
 13. Suszarnia warzyw
 14. Obora (ob. garaż)
 15. Spichlerz
 16. Stolarnia
 17. Obora pracownicza
 18. Osmiorak nr 8
 19. Osmiorak nr 6
 20. Osmiorak nr 7
 21. Osmiorak (ob. garaż)

SKALA 1:2000

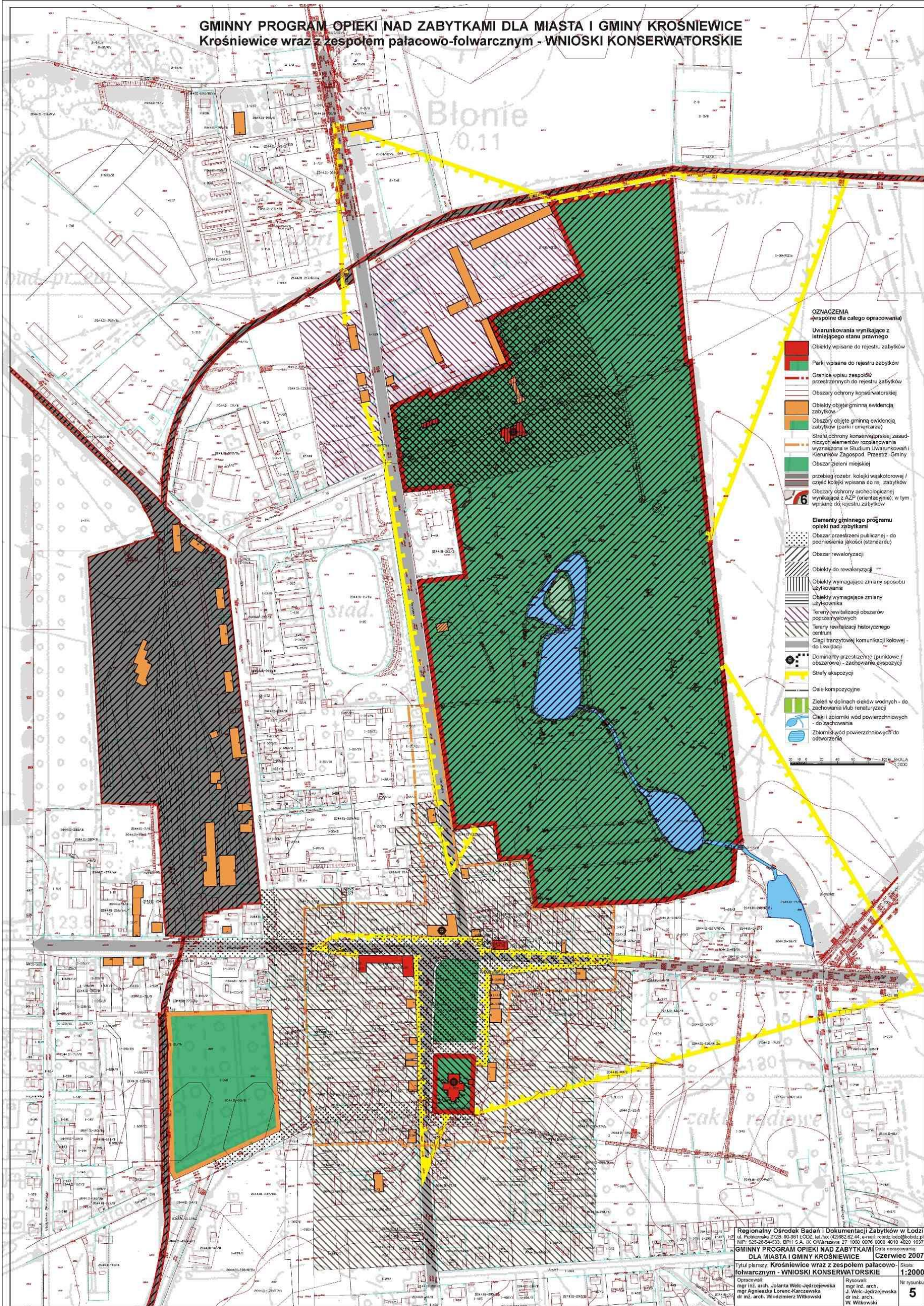
Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
 ul. Piotrkowska 27/2B, 90-361 ŁÓDŹ, tel./fax (42) 682 62 44, e-mail: robidz.lodz@kobidz.pl
 NIP: 525-28-54-633, BPH S.A. IX, Olszawska 27, 1050 0376 0000 4010 4020 1637

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI Data opracowania: **Czerwiec 2007**
DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

Tytuł planu: **Zespół dworsko-folwarczny GŁOGOWA - WNIOSKI KONSERWATORSKIE** Skala: **1:2000**

Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Welc-Jędrzejewska, mgr Agnieszka Lorenc-Karczewska, dr inż. arch. Włodzimierz Witkowski
 Rysowali: mgr inż. arch. J. Welc-Jędrzejewska, dr inż. arch. W. Witkowski
 Nr rysunku: **4**

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE
Krośniewice wraz z zespołem pałacowo-folwarcznym - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

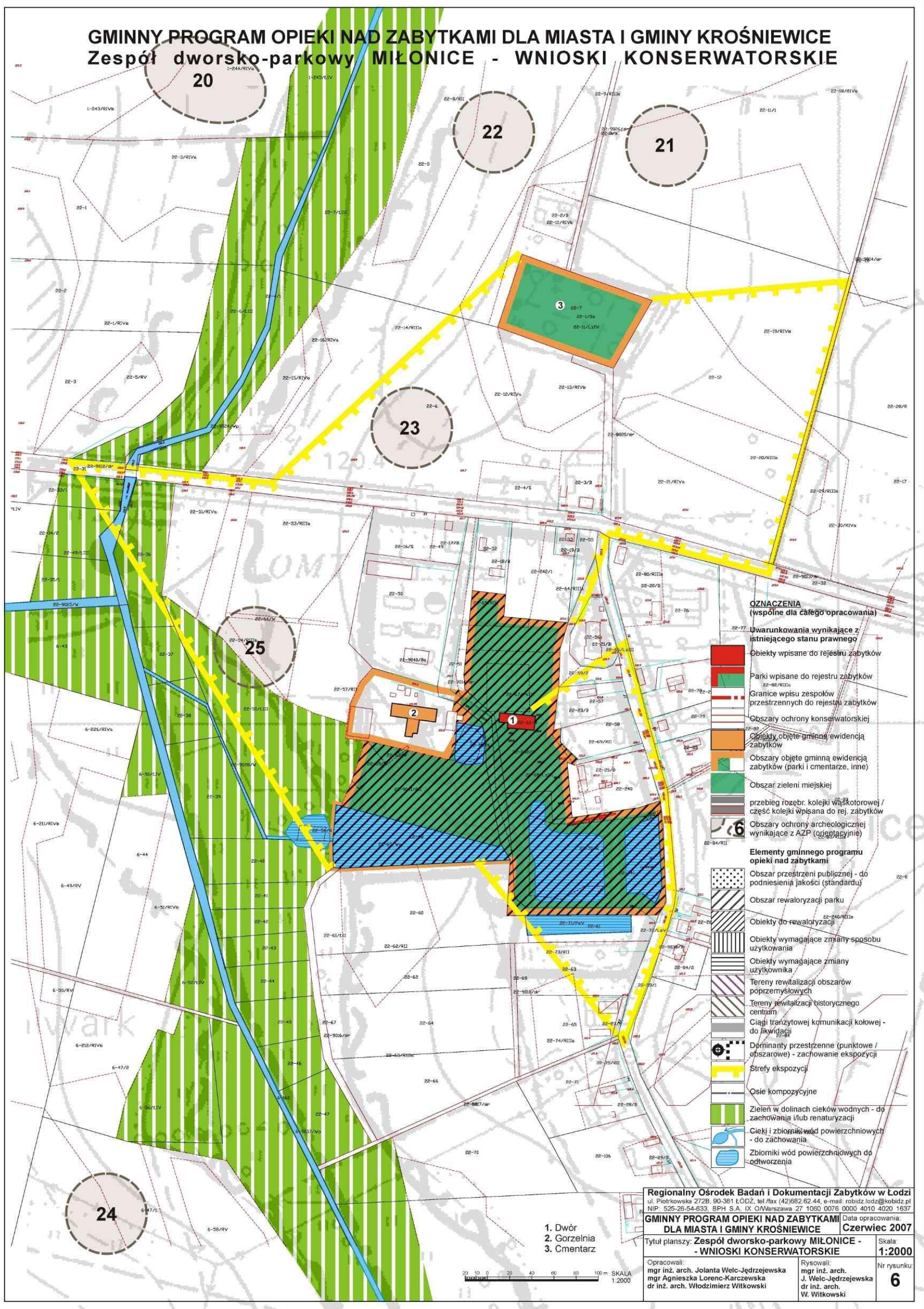
- OZNACZENIA**
 (wspólne dla całego opracowania)
- Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego
 - Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków
 - Obszary ochrony konserwatorskiej
 - Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków
 - Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze)
 - Strefa ochrony konserwatorskiej zasadniczych elementów rozplanowania wyrażona w Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagosp. Przestrz. Gminy
 - Obszar zieleni miejskiej
 - przebieg / osiebr. kolejni wąskotorowej / część kolejni wpisana do rej. zabytków
 - Obszary ochrony archeologicznej wynikające z AZP (orientacyjne), w tym wpisane do rejestru zabytków
- 6**
- Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami**
- Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości (standardu)
 - Obszar rewitalizacji
 - Obiekty do rewitalizacji
 - Obiekty wymagające zmiany sposobu użytkowania
 - Obiekty wymagające zmiany użytkownika
 - Tereny rewitalizacji obszarów porzecznych
 - Tereny rewitalizacji historycznego centrum
 - Ciągi tranzytowej komunikacji kolejowej - do likwidacji
 - Dominantny przestrzenny (punktowy / obszarowy) - zachowana ekspozycja
 - Strefy ekspozycji
 - Osie kompozycyjne
 - Zielen w dolinach osieków wodnych - do zachowania i/lub renowacji
 - Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania
 - Zbiorniki wód powierzchniowych do odtworzenia

SKALA 1:2000

Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
 ul. Piotrkowska 272B, 90-981 ŁÓDŹ, tel./fax (42)682.62.44, e-mail: robz@robz.pl
 NIP: 525-29-54-532, BPH S.A. ul. Opatowska 27, 00-007, 00-000, 4010, 4020, 1697
GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI Data opracowania:
DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE Czerwiec 2007
 Tytuł planu: Krośniewice wraz z zespołem pałacowo-folwarcznym - WNIOSKI KONSERWATORSKIE Skala: 1:2000
 Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Weleć-Jędrzejewska Rysowali: mgr inż. arch. J. Weleć-Jędrzejewska
 mgr Agnieszka Lorenc-Karczewska Nr rysunku: 5
 dr inż. arch. Włodzisław Witkowski

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

Zespół dworsko-parkowy MIŁONICE - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

OZNACZENIA (wspólne dla całego opracowania)

Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego

Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Parki wpisane do rejestru zabytków

Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków

Obszary ochrony konserwatorskiej

Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków

Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze, inne)

Obszar zieleni miejskiej

przebieg rozebr. kolejki wąskotorowej / część kolejki wpisana do rej. zabytków

Obszary ochrony archeologicznej wynikające z AZP (orientacyjnie)

6

Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami

Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości (standardu)

Obszar rewitalizacji parku

Obiekty do rewitalizacji

Obiekty wymagające zmiany sposobu użytkowania

Obiekty wymagające zmiany użytkownika

Tereny rewitalizacji obszarów przemysłowych

Tereny rewitalizacji historycznego centrum

Ciągi tranzytowej komunikacji kolejowej - do likwidacji

22-74/R/IIa

Dominanty przestrzenne (punktowe / obszarowe) - zachowanie ekspozycji

Strefy ekspozycji

Osie kompozycyjne

Zielen w dolinach cieków wodnych - do zachowania i/lub renaturyzacji

Cieki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania

Zbiorniki wód powierzchniowych do odtworzenia

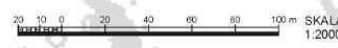
1. Dwór
2. Gorzelnia
3. Cmentarz

Regionálny Ósrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
ul. Piotrkowska 272B, 90-361 ŁÓDŹ, tel./fax (42)682 62 44, e-mail: robidz.lodz@kobidz.pl
NIP: 525-26-54-633, BPH S.A. IX O/Narszawa 27 1060 0076 0000 4010 4020 1637

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE Czerwiec 2007

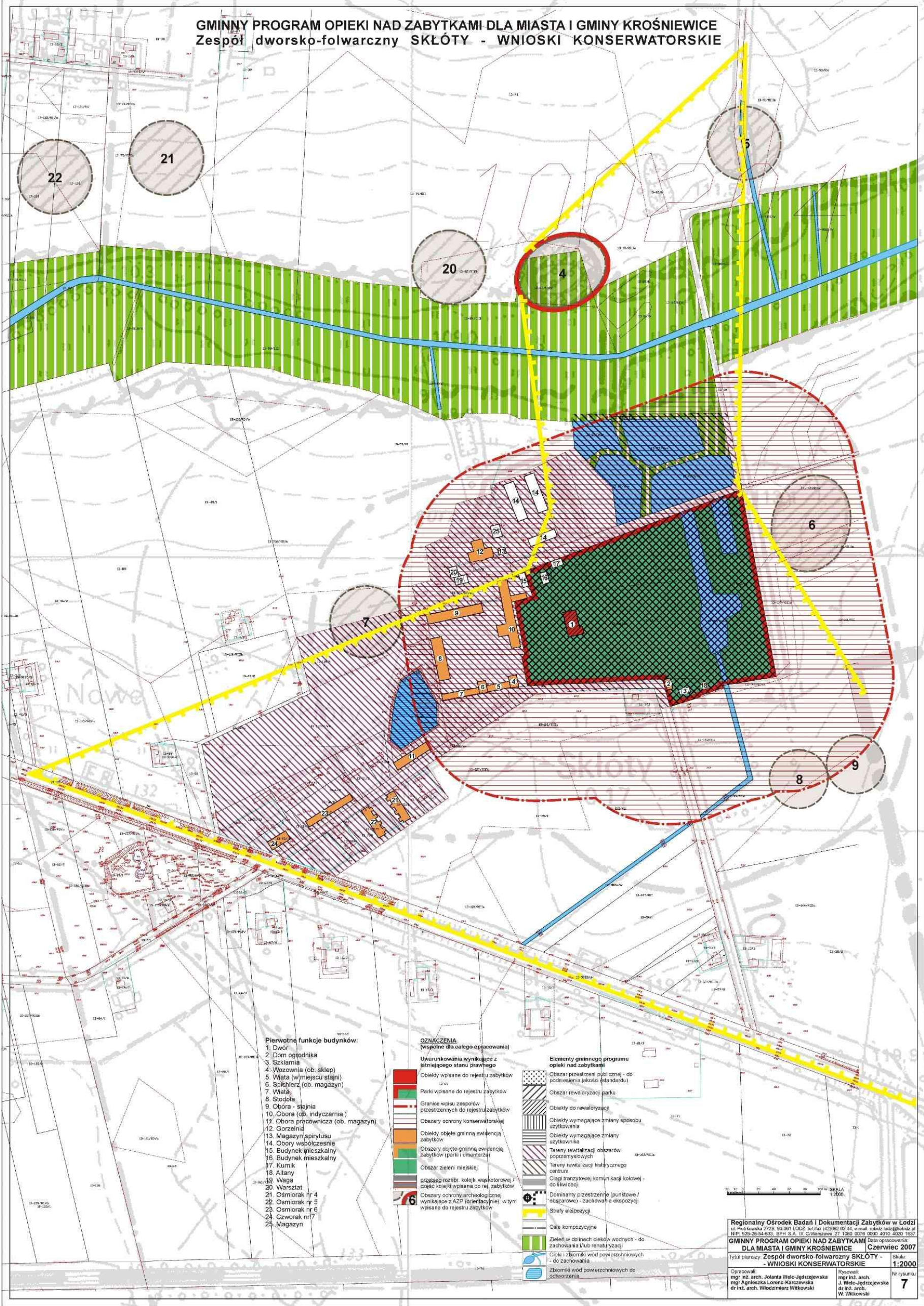
Tytuł planzsy: Zespół dworsko-parkowy MIŁONICE - WNIOSKI KONSERWATORSKIE Skala: 1:2000

Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Wel-Jędrzejewska Rysowali: mgr inż. arch. J. Wel-Jędrzejewska
mgr Agnieszka Lorenć-Karczewska dr inż. arch. W. Witkowski
Nr rysunku: 6

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

Zespół dworsko-folwarczny SKŁÓTY - WNIOSKI KONSERWATORSKIE

- Pierwotne funkcje budynków:**
1. Dwór
 2. Dom ogrodnika
 3. Szklarnia
 4. Wozownia (ob. sklep)
 5. Włata (w miejscu stajni)
 6. Spichlerz (ob. magazyn)
 7. Włata
 8. Stodola
 9. Obora - słajnia
 10. Obora (ob. indyczarnia)
 11. Obora pracownicza (ob. magazyn)
 12. Gorzelnia
 13. Magazyn spirytusu
 14. Obory współczesne
 15. Budynek mieszkalny
 16. Budynek mieszkalny
 17. Kurnik
 18. Altany
 19. Waga
 20. Warsztat
 21. Osmiorak nr 4
 22. Osmiorak nr 5
 23. Osmiorak nr 6
 24. Czworak nr 7
 25. Magazyn

- OZNACZENIA (wspólne dla całego opracowania)**
- Uwarunkowania wynikające z istniejącego stanu prawnego
 - Obiekty wpisane do rejestru zabytków
 - Parki wpisane do rejestru zabytków
 - Granice wpisu zespołów przestrzennych do rejestru zabytków
 - Obszary ochrony konserwatorskiej
 - Obiekty objęte gminną ewidencją zabytków
 - Obszary objęte gminną ewidencją zabytków (parki i cmentarze)
 - Obszar zieleni miejskiej
 - Przebieg torzebi, kolejni wąskotorowej / części kolejni wpisana do rej. zabytków
 - Obszary ochrony archeologicznej
 - Obszary objęte AZP (orientacyjnie), w tym wpisane do rejestru zabytków

- Elementy gminnego programu opieki nad zabytkami**
- Obszar przestrzeni publicznej - do podniesienia jakości standardu
 - Obszar rewitalizacji parku
 - Obszary do rewitalizacji
 - Obszary wymagające zmiany sposobu użytkowania
 - Obszary wymagające zmiany użytkownika
 - Tereny rewitalizacji obszarów poprzemysłowych
 - Tereny rewitalizacji historycznego centrum
 - Cięgi tranzytowej komunikacji kolejowej - do flakacji
 - Dominantne przestrzenie (punktowe / oszarowe) - zachowanie ekspozycji
 - Strzely ekspozycyjne
 - Oale kompozycyjne
 - Zielon w otoczeniu obiektów wodnych - do zachowania (lub renowacji)
 - Cięki i zbiorniki wód powierzchniowych - do zachowania
 - Zbiorniki wód powierzchniowych do odziorzenia

Regionalny Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków w Łodzi
 ul. Piłsudskiego 27/28, 90-381 Łódź, tel. (42) 650 62 44, e-mail: robd@loz.lodz.pl
 NIP: 525-26-54-633, BPH S.A. IX, C/Warszawa 27, 1060 0076 0000 4010 4000 1637

GMINNY PROGRAM OPIEKI NAD ZABYTKAMI Data opracowania: **Czerwiec 2007**
DLA MIASTA I GMINY KROŚNIEWICE

Tytuł planu: **Zespół dworsko-folwarczny SKŁÓTY - WNIOSKI KONSERWATORSKIE** Skala: **1:2000**
 Opracowali: mgr inż. arch. Jolanta Welc-Jędrzejewska, mgr inż. arch. J. Welc-Jędrzejewska, dr inż. arch. Włodzisław Witkowski, dr inż. arch. Włodzisław Witkowski

nr rysunku: **7**